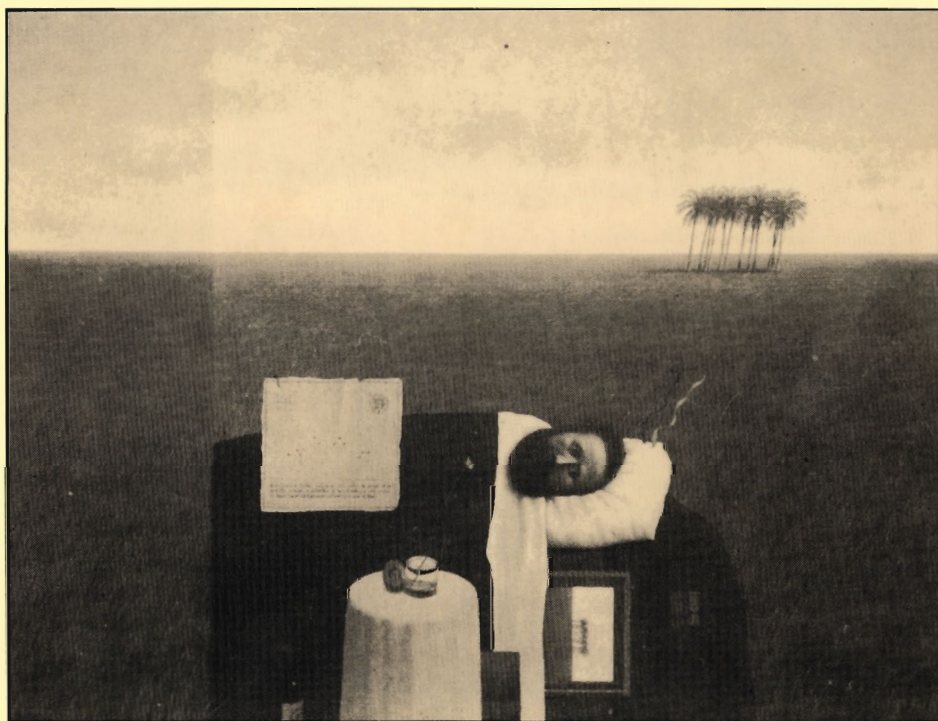

ΟΙ ΟΡΟΙ
ΤΗΣ ΕΚΤΗΣ
ΠΟΙΗΤΙΚΗΣ
ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΣ

ΔΑΥΛΟΣ

ΤΙΜΗ: ΔΡΧ. 400

Η ΕΚΠΟΡΝΕΥΣΗ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΥΠΑΡΧΕΙ ΣΧΕΣΗ ΤΕΧΝΗΣ – ΨΥΧΟΠΑΘΕΙΑΣ;

Έλληνες μουσουλμάνοι καὶ τουρκικὴ πολιτικὴ

ΔΑΥΛΟΣ

Μηνιαίο Περιοδικό

Κυδαθηναίων 29, Πλάκα

105 58 Αθήνα

Τηλ.: 3223957 ή 9841655.

Τα Γραφεία του Περιοδικού
λειτουργούν πρωί τις ώρες
9.30-13.30 καθημερινά.

Ιδιοκτήτης — Έκδοτης

— Διευθυντής:

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Γ. ΔΑΜΠΡΟΥ

Αχιλλέως-Μουσών 51

Παλαιό Φάληρο.

Φειδοστοιχοθεσία: Ατελεί:
«Ν.ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ & ΣΙΑ ΕΠΕ»
Μάγνη Π., Αθήνα, τηλ.: 5221792.

Έκδοση-Βιβλιοθεσία:

«ΒΑΣΙΛΑΚΟΣ & ΣΙΑ ΕΠΕ»

Καλλιθέρας 10

Μπουρνάζι, τηλ.: 5726819.

- Τιμή αντιτύπου: 400 δρχ.
- Ετήσια συνδρομή: 4.000 δρχ.
- Οργανισμών κ.λπ.: 6.000 δρχ.
- Φοιτητών: 2.500 δρχ.
- Εξωτερικοί: 50 οολγ. ΗΦΙΑ.

Οι συνδρομές προκαταβάλλονται
τον μήνα Ιανουαρίου κάθε χρόνου.

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ

ΔΕΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ

Τα χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Όλες οι συνεργασίες και τα
ταχυδρομικά εμπόσματα στη
διεύθυνση:

ΔΗΜ. ΔΑΜΠΡΟΥ, Μουσών 51

175 62 Π. Φάληρο, Αθήνα.

Παρακαλούνται οι συνδρομητές
που αλλάζουν διεύθυνση, να τα
γνωστοποιούν στο περιοδικό.

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ:

ΣΕΛΙΣ 5844:

Τὸ ἐκτόπλασμα καὶ τὸ ἔρεβος

Δ.Ι.Α.

ΣΕΛΙΣ 5845:

Ἐπιλογή ἐπιστολῶν ἀναγνωστῶν

Δρ. Μ. ΔΑΝΙΚΑΣ, ΠΡ. ΚΟΥΡΤΟΓΛΟΥ, ΤΑΤΙΑΝΗ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ, ΟΔ.-ΚΑΡ. ΚΛΗΜΗΣ,
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΓΑΤΣΙΑΣ

ΣΕΛΙΣ 5867:

Ἐξ Ὀλύμπου τὸ φῶς

ΗΛΙΑΣ Α. ΤΣΑΤΣΟΜΟΙΡΟΣ

ΣΕΛΙΣ 5867:

«Σιών» καὶ «Δῖον»

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΓΑΤΣΙΑΣ

ΣΕΛΙΣ 5862:

«Συντήρησις» καὶ «Πρόδοξ»

Α.Ν. ΖΟΥΜΠΟΣ

ΣΕΛΙΣ 5865:

Ἡ Τέχνη τοῦ σκότους

(Ἵπάρχει σχέση καλλιτέχνη - ψυχοπάθειας;)

MELVIN KONNER

ΣΕΛΙΣ 5874:

Ἐπιστολή πρὸς ἐταίρους

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΕΛΙΣ 5875:

Ἡλεκτρονική καὶ Δημοκρατία τῶν Πολιτῶν

ΣΠΥΡΟΣ ΝΟΝΙΚΑΣ

ΣΕΛΙΣ 5878:

Ἐρωτας (II). -- Ἡ Φιλία

ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΣΑΓΚΑΡΙΔΗΣ

ΣΕΛΙΣ 5881:

Ἑλληνες Μουσουλμᾶνοι καὶ τουρκικὴ πολιτικὴ

Δρ. ΚΛΕΟΜΕΝΗΣ Π. ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΕΛΙΣ 5891:

Ἄγνωστοι μαθητὲς τοῦ Σωκράτους

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΕΩΡΓΑΝΑΣ

ΣΕΛΙΣ 5899:

Ἄτομα, ψυχάτομα καὶ ἐτυμολογία

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΡΓΕΙΤΗΣ

ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΑΝΕΚΔΟΤΗ ΠΟΙΗΣΗ

Διαλεχτή Ζευγώλη-Γλέζου, Λευτέρης Μαρματσούρης,
Τατιάνη Ἀναγνωστοπούλου, Δημ. Μποσινάκης, Χρή-
στος Περαιώτης, Δημήτρης Καραμβάλης, Θεόπη Πα-
παδοπούλου.

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

ΜΕΤΕΩΡΙΣΜΟΙ: σελ. 5863 • ΑΚΡΟΒΟΛΙΣΜΟΙ: σελ.
5879 • ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ: σελ. 5889 • Α-ΛΟΓΑ,
Α-ΠΑΙΔΕΥΤΑ ΚΑΙ ΑΝ-ΙΣΤΟΡΗΤΑ: σελ. 5871 • ΔΙΗ-
ΓΗΜΑ: σελ. 5895 • Η ΚΙΝΗΣΗ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ: σελ.
5899.

Τὸ ἐκτόπλασμα καὶ τὸ ἔρεβος

Τὸ «Ἑλληνικό», ὁ Λόγος, βάλλεται διὰ μέσου τῶν αἰώνων, καὶ κυρίως σήμερα, ἀπὸ τὸ ἐκτόπλασμα τῆς Ἐξουσίας. Ἡ κεντρικὴ αὕτη διαπίστωση ἀποτελεῖ «κοινὸν τόπον» γιὰ τὸν «Δαυλό», περιοδικὸ καὶ ἀναγνώστες του, ἀπὸ τότε ποὺ πρωτοκυκλοφόρησε — καὶ δὲν προτίθεται βέβαια ἐδῶ νὰ γίνῃ ἀναλυτικώτερος, οὔτε ὡς πρὸς τὴν περιγραφὴ τοῦ φαινομένου οὔτε ὡς πρὸς τὰ αἷτια ποὺ τὸ προκαλοῦν.

Πρόσφατα ὅμως ἡ παλαιὰ καὶ ἡ σημερινὴ αὕτη μανιοκαταδιωκτικὴ ψύχωση, τὸ ἀβυσσαλέο μῖσος τοῦ παγκόσμιου ἐξουσιαστικοῦ καρκινώματος κατὰ τοῦ Λόγου, ἔχει «ἐκδηλώσεις» ποὺ ξεπερνοῦν τὰ ὅρια τοῦ ψεύδους καὶ τῆς ξετσιπωσιάς.

Ἐξηγῶ: Μπορῶ, νὰ σοῦ λέω στὸ τηλέφωνο ὅτι εἶμαι νέγρος. Τοῦτο θὰ ἀποτελοῦσε ἀπλῶς ψεῦδος. Ἄν ὅμως, ἐνῶ μὲ βλέπης, ἰσχυρίζωμαι τὸ ἴδιο, τοῦτο ἀποτελεῖ τρέλλα.

Γίνομαι πιὸ συγκεκριμένος μ' ἓνα παράδειγμα: Μπορῶ νὰ γράφω μὲ κινεζικὰ ἢ ἀραβικὰ γράμματα ὅτι ἀπὸ τὸν ἑλληνικὸ πολιτισμὸ δὲν ἔχω ιδέα. Αὐτὸ θὰ ἦταν ἀπλῶς διαστρέβλωση τῆς ἀλήθειας. Ἄν ὅμως αὐτὸ τὸ γράφω μὲ ἑλληνικὰ γράμματα (ὅπως εἶναι τὰ χαλκιδικὰ-κυμαϊκὰ, περισσότερο γνωστὰ ὡς «λατινικὸ ἀλφάβητο») καὶ μὲ ἑλληνικὲς λέξεις (*history, histoire, storia, historia* κ.λπ. καὶ *Europe, Europa* κ.λπ.), τοῦτο εἶναι βέβαιο σημάδι ὅτι παρεφρόνησα.

Ποιὸς εἶναι ὁ παράφρων ἐπὶ τοῦ προκειμένου; Ὁ Εὐρωπαῖος ποὺ τὸ χρηματοδοτεῖ καὶ τὸ ἐπιβάλλει διὰ τῆς ἐξουσίας, γιὰ νὰ τὸ διδάσκη ὁ ἴδιος καὶ νὰ τὸ διδάσκεται ὁ ἴδιος, ἢ «Αὐτός» ποὺ συνέλαβε καὶ τοῦ ὑπέβαλε τὴν ιδέα νὰ τὸ πράξῃ;

Ἡ ἀπάντησις εἶναι μία καὶ κατηγορηματικὴ: **Καὶ οἱ δύο.** Κανεῖς δὲν κατατρώχεται ἀπὸ τρελλὲς ιδέες, ἂν δὲν εἶναι τρελλός. Καὶ κανεῖς δὲν «ἀποτρελλάθηκε» ἀπὸ ἄλλον, ἂν δὲν εἶχε ἤδη τρελλαθῇ.

Τὰ παρεμφερῆ πρὸς τὸ περιγραφέν συμπτώματα τῆς διεθνοῦς πνευματικῆς καταστάσεως τοῦ καιροῦ μας εἶναι πληθωρικά, εἶναι καταιγιστικά, πῆραν τὴν ἑκτασὴ παγκόσμιας ἐπιδημίας. Δὲν θὰ τὰ ἐπισημάνω βέβαια ἐδῶ.

Θὰ σημειώσω μόνον, ὅτι τὸ μῖσος τῆς Ἐξουσιαστικῆς Παράνοιας κατὰ τοῦ Λόγου δὲν θὰ μπορούσε νὰ τὴν ὀδηγήσῃ παρὰ μόνον ἐκεῖ ποὺ τώρα κατάντησε: Τὸ «μισῶ τὸν Λόγον» ταυτολογεῖ μὲ τὸ «εἶμαι παρά-λογος».

Ἐνα βῆμα μόνον μᾶς χωρίζει ἀπὸ τὸν γκρεμὸ τοῦ Ἀπολύτου Ἐρέβους.

Δ.Ι.Λ.

Ἡ διεθνὴς μισελληνικὴ ἐκστρατεία

Ἀξιότιμε κύριε διευθυντά,

Στὰ ὅσα εὔστοχα παρετήρησε ὁ ἀναγνώστης σας δικηγόρος Λαρίσης κ. Ἑμμ. Γ. Καραμανώλης σχετικὰ μὲ τὴν διεθνoὺς ἐκτάσεως ἀνθελληνικὴ ἐκστρατεία («Δαυλός», τεῦχος 99, σσ. 5715-5716), θὰ ἤθελα νὰ προσθέσω καὶ ἐγὼ μερικὲς πληροφορίες καὶ σχόλια.

Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν πολυσυζητημένες «προσωπικότητες» ἢ διεθνῶς ἄγνωστοι δημοσιογράφοι βάλλουν κατὰ παντὸς ἑλληνικοῦ. Στὴν πρώτη κατηγορία ἀνήκει ἀσφαλῶς ὁ Ροζέ Γκαρωντὺ (παλαιότερα μαρξιστής, πιὸ πρόσφατα χριστιανὸς καὶ τώρα φανατικὸς μουσουλμᾶνος), ὁ ὁποῖος παλαιότερα εἶχε πεῖ, ὅτι ὁ Μαραθῶνας ἦταν ἓνα ἀπλὸ συνοριακὸ ἐπεισόδιο στὴν ἱστορία τῆς αὐτοκρατορίας τῶν Περσῶν. Ἦθελε προφανῶς μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ νὰ μειώσῃ τὴν κεφαλαιώδους σημασίας νίκη γιὰ τὸν παγκόσμιον πολιτισμὸ τῶν Ἑλλήνων. Στὴν δευτέρῃ κατηγορία ἀνήκουν οἱ Gillers Martin -Chauffier καὶ Christophe Vaudou, οἱ ὁποῖοι σὲ δημοσίευσμά τους στὴν γαλλικὴ ἐπιθεώρηση εὐρείας κυκλοφορίας «Paris - Match» τὴν 22/5/87 ἐπετέθησαν κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐλοιδῶρσαν τὴν Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία.

Δὲν πρέπει φυσικὰ νὰ μᾶς διαφεύγει τὸ ὅτι σὲ μερικὰ πανεπιστήμια τῶν Η.Π.Α. ὠρισμένες κινήσεις νέγρων φοιτητῶν, μὲ σκοπὸ βέβαια τὴν τόνωση τῆς αὐτοπεποιθήσεως καὶ τοῦ αὐτοσεβασμοῦ τῆς φυλῆς τῶν νέγρων, ὑπερτονίζουν τὴν σπουδαιότητα τῆς Ἀφρικῆς στὴν παγκόσμιον ἱστορία καὶ ἰσχυρίζονται ὅτι ὁ ἑλληνικὸς πολιτισμὸς ἔλαβε πλεῖστα ὅσα στοιχεῖα ἐκ τῆς μαύρης ἡπείρου. Πρόκειται φυσικὰ γιὰ συνειδητὴ παραχάραξη τῆς ἱστορίας. Ὁ αὐτοσεβασμὸς δὲν ἀποκτᾶται μὲ τὴν μείωση — ἢ προσπάθεια μειώσεως — τῶν ἐπιτευγμάτων τῶν ἄλλων λαῶν. Δὲν ἀποκτᾶται μὲ χονδροειδέστατα ψεῦδη. Στὸν περιορισμένο χῶρο τῶν σελίδων τοῦ «Δαυλοῦ» δὲν χρειάζεται φυσικὰ ν' ἀνασκευάσουμε τὸ παράλογο τῶν ἰσχυρισμῶν αὐτῶν. Μιὰ πρέπουσα ἀπάντηση εἶχε δοθῇ ἄρκετὰ χρόνια πρὶν ἀπὸ τὸν διαπρεπῆ ἀνθρωπολόγο R. Grayre of Grayre στὴν ἐπιθεώρηση «The Mankind Quarterly» (τόμος 7, ἀρ. 3, σσ. 131-143, Ἰανουάριος - Μάρτιος 1967), ὁ ὁποῖος ἐτόνιζε ὅτι «ὁ ἀπελευθερωτικὸς ἀγῶνας τῶν Νέγρων στίς Η.Π.Α. δὲν πρόκειται νὰ βοηθηθῇ μὲ τὴν συνειδητὴ διαστρέβλωση τῆς ἱστορίας καὶ τὴν ἐπιμελῆ ἀπόκρυψη τῶν πραγματικῶν περιστατικῶν».

Ἡ περίπτωσις τοῦ Ziauddin Sardar, συγγραφέως τοῦ βιβλίου «-

‘Explorations in Islamic Science’ (έκδόσεις Mansell, 1990) είναι πολύ πρόσφατη. Ο εν λόγω συγγραφέας προσπαθεί να μελετήσει την ισλαμική επιστήμη σε σχέση με την ελληνική επιστήμη και φιλοσοφία και την σύγχρονη επιστήμη του Δύσεως. Δυστυχώς στην προσπάθειά του να «καθαρίσει» την ισλαμική επιστήμη από κάθε τι το ξένο, καταφεύγει σε αυθαίρετο διαχωρισμό της ελληνικής επιστήμης από την ελληνική φιλοσοφία καθώς και σε προκλητικούς χαρακτηρισμούς του τύπου: «οί Έλληνες σε γενικές γραμμές δεν έσέβοντο τίποτε, είχαν μεγάλη ιδέα για τον εαυτό τους και περιφρονοῦσαν όλους τους άλλους λαούς». Πώς μπορεί να χαρακτηριστεί ή τελευταία φράση, αν όχι ανοικτή μισελληνική προπαγάνδα; Θα υπήρχε άραγε ισλαμική επιστήμη και φιλοσοφία χωρίς την μοναδική συμβολή των Ελλήνων; Μια πρόπουσα απάντηση στους ισχυρισμούς του Ziauddin Sardar έδόθη από τον R. Grierson στην διακεκριμένη επιθεώρηση *“New Scientist”* (*“In search of the fundamentals of Islamic science”*, 24 Μαρτίου 1990, σσ. 56-57).

Αναφέρθηκα σε λίγες συγκεκριμένες περιπτώσεις μισελληνισμού. Δεν γνωρίζω σε τί αποβλέπουν οι δημιουργοί τέτοιων καταστάσεων. Να μειώσουν την προσφορά των Ελλήνων στον παγκόσμιο πολιτισμό; Μάταιος ό κόπος. Καθημερινά και σε κορυφαίες δραστηριότητες του ανθρώπινου πνεύματος (φιλοσοφία, τέχνη, επιστήμη κ.λπ.) ή Ελλάς αποτελεί το σημείο αναφοράς. Για την καταπολέμηση των κατά καιρούς ανθελληνικών έκστρατειών πρέπει να ευαισθητοποιηθούμε όλοι. Αν θέλουμε φυσικά να διατηρήσουμε τον αυτοσεβασμό και την αξιοπρέπειά μας ως Έλληνες και αν θέλουμε να διαφυλάξουμε τον ελληνικό πολιτισμό και τα επιτεύγματά του από τις επιθέσεις των λογής-λογής βαρβάρων.

Μετά τιμής

Μιχαήλ Γ. Δανίκας

Δρ. Ήλεκτρολόγος Μηχανικός
Δράμα

Οί Έλληνες Μουσουλμάνοι

Φίλε κ. Λάμπρου,

Στά βάθη της Έλληνικής Αρχαιότητας και σε απροσδιόριστους χρόνους έζοῦσε στην περιοχή της Ηπείρου και γύρω από τον ιερό χώρο της Δωδώνης μία «σχολή» ιερέων-άσκητών, που με την έμπνευσί τους έρμήνευαν τις έπιταγές του Άνωτάτου των θεών. Οί ιερείς αυτοί μάς έμειναν γνωστοί με δύο όνομασίες: *Γραικοί* (δηλ.

φέροντες) και *Σελλοί* (δηλ. οί έχοντες φωτισμένο τό πνεῦμα). Άς μη νομισθῇ, ότι τὰ δύο αὐτὰ όνόματα από πλευράς οὐσιαστικής σημασίας έχασαν τό θρησκευτικό-μυστηριακό τους περιεχόμενο. Καί σήμερα άκόμη, όποτε τό Έλληνικό Έθνος έγκατέλειψε τήν θρησκεία ενός Μύστου, του Όρφένος, για να υιοθετήση αὐτήν ενός άλλου Μύστου, του Χριστού, ό ήγούμενος

καὶ πνευματικὸς ὁδηγὸς μιᾶς Μονῆς ἀποκαλεῖται «γέρων», ἐνῶ μιὰ εἰδικὴ κατηγορία ἐμπνευσμένων ἀσκητῶν ὀνομάζονται «Σαλοί».

Ἐν τούτοις αὐτὲς οἱ δύο λέξεις σὲ ἀμετάφραστη μορφή, *Γραικοί* καὶ *Σελλοί*, μὲ τὸν καιρὸ ἄρχισαν νὰ χρησιμοποιοῦνται, γιὰ νὰ προσδιορίσουν τοὺς θρησκευομένους ἀκολουθοῦς τῶν ἱερέων αὐτῶν, καὶ τελικὰ μιὰ ὁλόκληρη φυλὴ: Γραικοί ἢ Ἑλληνες ὀνομάσθηκε κάποτε ἡ φυλὴ μας οὐσιαστικὰ ἀπὸ τὴν θρησκευτικὴ τῆς παράδοσι.

Κύριο χαρακτηριστικὸ τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Θρησκείας, τῆς Θρησκείας τοῦ Ὁρφέως, ἦταν ὅχι τόσο κάποιο δόγμα, ἀλλὰ τὰ Μυστήρια, συνοδευόμενα βεβαίως καὶ ἀπὸ κάποια διδασκαλία, ποὺ ὑπῆρξε καὶ ἡ πηγὴ τῆς μετέπειτα Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων ὁ Ὁρφισμὸς ἐδίδασκε ὅτι τὸ Σύμπαν ἐγεννήθη ἀπὸ μιὰ πρωταρχικὴ πνοή, ἡ ὁποία, ἐπιδράσασα ἐπὶ ἐνὸς πλήρως ἀδρανικοῦ πεδίου (ποὺ ἀλληγορικὰ ἀποδίδεται σὰν ἡ πρωταρχικὴ «θάλασσα»*) προεκάλεσε τὴν ἀρχικὴ «κύμανσι» ἢ «δόνησι». Ἐξ αὐτῆς προέκυψε τὸ Σύμπαν, σὰν ἐπαλληλία διαφόρων συχνότητων, μορφῶν κ.λπ. τῆς πρωταρχικῆς αὐτῆς «δονήσεως» ἢ «μουσικῆς», ποὺ ὀνομάσθη θεῖος Λόγος. Ἡ περὶ θείου Λόγου διδασκαλία διεσώθη συμβολικῶς μὲ τὴν μορφή τῆς Λύρας ποὺ κρατᾷ ὁ Ὁρφεύς, καθὼς καὶ στὰ ὀνόματα τῶν μαθητῶν τοῦ Μουσαίου καὶ Εὐμόλου. Ὁ Πυθαγόρας ἀργότερα ἀναφερόμενος στὴν ἴδια διδασκαλία μᾶς μίλησε γιὰ τὴν «ἀρμονία τῶν σφαιρῶν».

Ἡ μύησις στὰ Μυστήρια εἶχε ὡς σκοπὸ τὴν ἀπ' εὐθείας μέθεξι ἀπὸ τὸν νεόφυτο τοῦ θείου Λόγου, τῆς Παγκοσμίου Ἀρχεγόνου Δονήσεως, ποὺ ἂν καὶ δονῇ μέσα στὸν καθένα μας στὴν καθημερινή μας ζωὴ, δὲν τὴν «ἀκοῦμε» καὶ δὲν τὴν «βλέ-

πουμε», διότι δὲν εἴμαστε «συντονισμένοι» μὲ αὐτήν.

Ὁ Μύστης, λοιπόν, ἦτο ἱκανὸς νὰ ἀκούσῃ, κατανοήσῃ καὶ ἀκόμη νὰ ἀναμεταδώσῃ τὴν «γλῶσσα» αὐτῆ τοῦ Συμπαντος. Ἀντιθέτως ὁ «βέβηλος»** ἦτο ἱκανὸς μόνο νὰ ἐκφέρῃ ἀναρθρὲς κραυγές, ὅπως θὰ ἦτο τὸ ἄκουσμα τῆς κοινῆς γλῶσσας συγκριτικὰ μὲ τὴν ὑπερτάτη θεία Ἀρμονία. Ὁ ἀμύητος ἀπεκλήθη γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ «βάρβαρος» (δηλ. μουγγός).

Οἱ μεμνημένοι λοιπὸν ὁπαδοὶ τοῦ Ὁρφέως ἦσαν οἱ Σελλοί-Ἕλληνες, οἱ δὲ ἀμύητοι ἦσαν οἱ βάρβαροι. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ καὶ μὲ κατάλληλη ἐννοιολογικὴ διεύρυνσι τὸ Γένος μας, κατέχον μιὰ θεϊκὴ γλῶσσα, πῆρε τὸ ὄνομα «Ἑλληνες», ἐν ἀντιδιαστολῇ πρὸς τοὺς λοιποὺς λαούς, οἱ ὁποῖοι, ὄντες ἀμύητοι καὶ ταυτόχρονα τραχύγλωσσοι, ἀπεκλήθησαν βάρβαροι.

Ἀφορμὴ γιὰ τὴν μακρὰ αὐτὴ εἰσαγωγὴ στὴν ἐπιστολή μου ὑπῆρξε τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Ὁρέστη Ἡλιανοῦ (τοῦ τεύχους 99 τοῦ «Δαυλοῦ» τοῦ Μαρτίου 1990) μὲ θέμα «Ὁ Ἑλληνες Μουσουλμᾶνοι».

Ἦδη μὲ τὴν εἰσαγωγὴ αὐτὴ φαίνεται ὅχι μόνον ἡ ἀπόλυτη ταύτισις ἐνὸς Ἑθνους, τοῦ Ἑλληνικοῦ, μὲ μιὰ θρησκεία, τὴν Ὁρφικὴ, στοὺς ἀρχαίους χρόνους, ἀλλὰ καὶ ὅτι αὐτὴ ἡ ἴδια ἡ ὀνομασία τοῦ Ἑθνους εἶχε ἀρχικῶς θρησκευτικὸ περιεχόμενο. Γενικὰ ἡ ταύτισις τῶν λαῶν μὲ τὴς θρησκείας τοὺς στὴν ἀρχαία ἐποχὴ εἶναι ἀπόλυτος, τόσο μάλιστα, ὥστε οἱ θρησκείες δὲν φέρουν ἰδιαίτερα ὀνόματα, ἀλλὰ τὰ ὀνόματα τῶν λαῶν ποὺ τὴς ὑπηρετοῦν. Δύο ἀρχαῖες θρησκείες ποὺ ἐπιβιώνουν σήμερα, ὁ Ἰνδουϊσμὸς καὶ ὁ Ἰουδαϊσμὸς, ἀποτελοῦν χαρακτηριστικὰ παραδείγματα. Καὶ ὅπως εἶναι φυσικὸ, (ἡ κάθε θρησκεία, καὶ) εἰδικώτερα ἡ Ἑλληνικὴ, εἶχε ἀπόλυτο ἀλληλοσχετισμὸ καὶ ἀλληλοδιείσδυσι μὲ τὰ λοιπὰ ἥθη, ἔθιμα, γλῶσσα, πολιτιστικὰ κατακτήσεις τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους. Τὸ

* Στὴν διδασκαλία αὐτὴ ὀφείλεται καὶ τὸ γεγονός ὅτι στὴν Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἡ ἀρχέγονη λέξις «μάρις», ποὺ σημαίνει θάλασσα, ἔχει τὴν ἴδια ρίζα μὲ τὴς λέξεις καὶ τὰ ὀνόματα «μήτηρ», «Μαρία» καὶ «Μαῖα».

** Κατὰ τὴν ἀποψὶ μου ἡ λέξις «Βαβέλ» τῆς Ἑβραϊκῆς, ποὺ δὲν σημαίνει παρὰ τὴν σύγχυσι τῶν γλωσσῶν, προέρχεται ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ λέξι «βέβηλος», ποὺ ὑπονοεῖ τὸν ἀγλωσσο, τὸν ἀμύητο στὴν γλῶσσα τοῦ θείου Λόγου.

τραγικό θέατρο του Αϊσχύλου π.χ., που άποτελεί παγκόσμια αποκλειστικότητα του Έλληνισμού, χάνει τὸ περιεχόμενό του, ἂν διαχωριστῇ ἐννοιολογικά ἀπὸ τὴν θρησκεία καὶ εἰδικώτερα ἀπὸ τὰ Ἑλευσίνια Μυστήρια.

Ἡ ταύτισις, λοιπόν, Ἑθνους - Θρησκείας δὲν εἶναι φαινόμενο τοῦ Μεσαίωνα, ἀλλὰ τῆς Ἀρχαιότητος καὶ εἶναι ἐπίσης κατὰ τὸ φυσικό. Ὁ πολυθρησκευτισμὸς ἀντίθετα εἶναι πηγὴ δυσαρμονίας γιὰ μία ἐθνότητα.

Ἡ ἀποσύνδεσις τῶν ἐννοιῶν Ἑθνους καὶ Θρησκείας συνέβη βαθμιαία κατὰ τὴν Ρωμαϊκὴ ἐποχὴ, λόγῳ τοῦ διεθνισμοῦ ποὺ ἐπεδίωξαν νὰ ἐπιφέρουν οἱ Ρωμαῖοι μεταξὺ τῶν κατακτηθέντων λαῶν, καθὼς καὶ λόγῳ τῶν ἐσωτερικῶν μεταναστεύσεων καὶ τῆς διεθνοποιήσεως τοῦ Ρωμαϊκοῦ στρατοῦ. Ἔτσι ἐνεφανίσθησαν θρησκευτικὰ ρεύματα μετὰ διεθνιστικὸ χαρακτῆρα, ὅπως ὁ Γνωστικισμὸς καὶ ὁ Μανιχαϊσμὸς καὶ διεθνιστικὲς θρησκείες, ὅπως ὁ Μιθραϊσμὸς, θρησκεία τοῦ Ρωμαϊκοῦ στρατοῦ. Παλαιὲς ἐπίσης ἐθνικὲς θρησκείες, ὅπως αὐτὴ τοῦ Ὀσίριδος, τῆς Ἰσιδος καὶ τοῦ Ἀδώνιδος, ἐδιεθνοποιήθησαν. Τελικὰ ὁ Χριστιανισμὸς ἐπεδίωξε ὄχι μόνον τὴν ἀποξένωσι τῆς θρησκευτικῆς ἀπὸ τὴν ἐθνικὴ συνείδησι στοὺς λαοὺς τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑποκατάστασί της ἀπὸ αὐτῇ. (Αὐτό, περιέργως, δὲν συνέβη μετὰ τοὺς ἐκτὸς Ρωμαϊκῆς κυριαρχίας λαοὺς ὅπου διεδόθη ὁ Χριστιανισμὸς, π.χ. στοὺς Αἰθίοπες, Ἰνδοὺς, Βρεταννοὺς, καὶ τὸ γιὰ τὶ, θὰ πρέπει νὰ ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον ἐρεῦνης). Οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ προσεπάθησαν, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν καταγωγὴ ἐκάστου, νὰ καλλιεργήσουν τὴν συνείδησι μιᾶς νέας ἰδιαιτέρας ἐθνότητος. Ἡ τάσις αὕτη, ἡ ὁποία ἐπεβίωσε στὴν Ἀνατολικὴ Αὐτοκρατορία καὶ τὸ Βυζάντιο, ἐδημιούργησε διχασμὸ στὴν ἐθνικὴ συνείδησι τῶν Ἑλλήνων, ὁ ὁποῖος ὑπέφωσκε καθ' ὅλη τὴν Βυζαντινὴν περίοδο μέχρι τῆς Φραγκοκρατίας. Γεγονότα, ὅπως αὐτὰ τῆς «Στάσεως τοῦ Νίκα» καὶ τῆς Εἰκονομαχίας, ὁφείλονται στὸν διχασμὸ μεταξὺ Ἑλληνιζόντων - Χριστιανιζόντων. Μετὰ ἀπὸ ζυμώσεις καὶ ἐσωτερικὴ πάλη αἰῶνων, ἡ Ἑλ-

ληνικὴ Φυλὴ διεμόρφωσε τὴν Ὁρθοδοξία ὡς μία μορφὴ ἐξελληνισμένου καὶ ἐθνικοῦ (μετὰ τὴν ἐθνολογικὴ ἔννοια) Χριστιανισμοῦ: Ὁ Χριστιανικὸς Θεὸς Λόγος καὶ τὰ Χριστιανικὰ Μυστήρια μετὰ τὸ Μῦθο τοῦ Θανάτου καὶ τῆς Ἀναστάσεως εὐρέθησαν στὴ θέσι τοῦ Ὀρφικοῦ Θεοῦ Λόγου καὶ τῶν Ὀρφικῶν Μυστηρίων, μετὰ τὸν ἀντίστοιχο μῦθο τῆς καθόδου καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Διονύσου, ἐπιστρέφοντας ἔτσι οὐσιαστικὰ τὴν ἀρχαία κατάστασι τῆς ἐντάξεως τῆς θρησκείας μέσα στὶς ἐθνικὲς παραδόσεις. Ἡ σχεδὸν πλήρης ταύτισις Ἑλληνισμοῦ - Χριστιανισμοῦ τὴν περίοδο αὕτη τεκμαίρεται, κατὰ τὴν ἀποψὶ μου, καὶ ἀπὸ τὸν τελευταῖο λόγο τοῦ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου πρὸς τοὺς λιγοστοὺς ὑπερασπιστὰς τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἄν καὶ ὁ Ἰδιος προήρχετο ἀπὸ τὴν Ἑλληνιστικὴν τάσι καὶ εἶχε μαθητεύσει κοντὰ στὸν Πλήθωνα - Γεμιστό, καὶ γνώστης ὦν τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, ζητᾷ ἀπὸ τοὺς μαχητὰς νὰ πολεμήσουν ὑπὲρ τοῦ «ὑπὲρ ἡμῶν παθόντος» (δηλ. τοῦ Χριστοῦ).

Τὸ Ἰσλάμ, τὸ ὁποῖο διεδόθη μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν λόγῳ τῶν βιαιῶν προσηλυτισμῶν, ὕστερὲς σὲ Ἑλληνικότητα ἐναντι τῆς Ὁρθοδοξίας: Στερεῖται μυστηρίων καὶ ἱερωσύνης, καθὼς καὶ ἐνὸς μύθου ἀναλόγου αὐτοῦ τοῦ Θανάτου - Ἀναστάσεως. Ὑστερὲς ἐπίσης σὲ φιλοσοφικότητα καὶ ἀπαιτεῖ τὴν ταύτισιν θρησκείας καὶ κρατικῆς ἰσλαμικῆς ἐξουσίας. Εἰδικώτερα παρατηροῦμε, ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς διεδόθη μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων στὴν Ἑλληνικὴ γλῶσσα, στὴν ὁποία ἐγράφησαν καὶ τὰ πρωτότυπα κείμενά του, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ Κοράνι, τὸ ὁποῖον πρωτοσυνετάγη στὴν Ἀραβικὴ. Ἐνα νεοελληνικὸ κράτος, πιστεύω λοιπόν, μετὰ μία διπλὴ σημαίαν, τὸ Σταυρὸ καὶ τὴν Ἡμισέληνον, θὰ ἦταν μιὰ τραγωδία.

Μετὰ τὴν ἀνάλυσιν αὕτη, ἀπὸ τὴν ὁποία προκύπτει τὸ βάσιμον τῆς ταυτίσεως Ἑθνους - Θρησκείας γιὰ τὸν Ἑλληνισμό, προχωρῶ στὴν κριτικὴ σὲ ὠρισμένα σημεῖα τοῦ ἄρθρου τοῦ κ. Ἡλιανοῦ:

1. Ὁρθῶς γίνεται μνεῖα τοῦ φαινομένου τῶν «Μουσουλμανοφανῶν» - «Κρυπτοχριστιανῶν». Ἡ κατηγορία ὁμως αὕτη τῶν

Ἑλλήνων δὲν ἀποτελεῖ παράδειγμα χωριστῆς θρησκευτικῆς κοινότητος, ἀφοῦ μὲ τὴν ἔκρηξι τῶν ἐπαναστάσεων ἐπανήλθαν στὴν Ὁρθοδοξία.

2. Ὁ ἐξισλαμισμὸς τῶν καθ' αὐτὸ μουσουλμάνων Ἑλλήνων κατὰ τὴν Τουρκοκρατία, ὅπως φαίνεται καὶ ἀπὸ τὰ παραδείγματα τοῦ ἰδίου τοῦ ἄρθρου, ἦταν χαλαρὸς καὶ ἡμιτελής. Συνοικίσεις, μικτοὶ γάμοι, κοινὰ ἔθιμα (πολλὰ τῶν ὁποίων ἔχουν τὴν ρίζα τους στὴν θρησκεία), Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ εἰδικώτερα τὸ ἔθιμο πολλῶν Ἑλληνομουσουλμάνων γυναικῶν πού, προσθέτω ἐδῶ, φτιάχνουν ἄρτους μὲ σταυροὺς χαραγμένους ἐπ' αὐτῶν κατὰ τὸ σύστημα τοῦ ἄρτου τῆς προσφορᾶς, καθὼς καὶ τὸ ἔθιμο νὰ φιλοῦν τὸ ψωμί, τί ἄλλο σημαίνουν ἀπὸ τὴν ἡμιτελεῖ ἀλλαγὴ θρησκείας. Ὑπὸ τις συνθήκες αὐτὲς βεβαίως οἱ «χαλαροὶ» αὐτοὶ μουσουλμᾶνοι θὰ διατηροῦσαν τὴν ἐθνικὴ τους συνείδησι. Δὲν γνωρίζουμε ὅμως, ἂν αὐτὸ θὰ συνεχίζετο σὲ περίπτωσι συσπειρώσεως τους γύρω ἀπὸ τοὺς θρησκευτικοὺς τοὺς ἀρχηγούς, ὅπως συνέβη ἄλλωστε μὲ τοὺς συγχρόνους μουσουλμάνους τῆς Θράκης, τοὺς ὁποίους ἡ ἔντασις τῆς θρησκευτικῆς πίστεως ὁδηγεῖ στὴν υἱοθέτησι τῆς τουρκικῆς ταυτότητος.

3. Ἄλλες ἐθνότητες πού ἀναφέρονται ὡς παραδείγματα (Ἀλβανοί, Βόσνιοι, Πομάκοι) πιθανὸν νὰ εἶχαν πλήρως ἐκτουρισθῇ, ἂν εὐρίσκοντο σὲ γεωγραφικὴ συνέχεια μὲ τοὺς κυρίως τουρκοὺς πληθυσμούς.

4. Ἕνας πλήρως ἐξισλαμισμένος Ἑλληνικὸς πληθυσμὸς, ἔστω καὶ ἂν διατηροῦσε μία συνείδησι ἰδιαιτέρας ἐθνότητος, θὰ ἦταν δύσκολο αὐτὴ νὰ ἦταν γνησίως Ἑλληνικὴ, ἔχοντας χάσει τὴν αἴσθησι τῆς ἱστορικῆς συνεχείας. Τί ἠθικὴ ἀπήχησι π.χ. θὰ εἶχε σὲ ἓνα μουσουλμᾶνο Ἑλληνα τὸ προαναφερθὲν τελευταῖο διάγγελμα τοῦ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου καὶ οἱ θρόλοι τῆς Ἀγιά-Σοφίας καὶ τοῦ Μαρμαρωμένου Βασιλῆα ἢ οἱ μῦθοι τοῦ Διγενοῦς Ἀκρίτα πού ἀπήχουν τοὺς ἀγῶνες τῶν ἀκριτῶν τοῦ Βυζαντίου κατὰ τῶν μουσουλμάνων Ἀράβων;

5. Ἀπὸ τὰ παραδείγματα τοῦ ἄρθρου

προκύπτει μὲν, ὅτι οἱ γηγενεῖς μουσουλμᾶνοι τῆς κυρίως Ἑλλάδος προσεχώρησαν στὴν Ἐπανάστασι τοῦ 1821, ἡ ἴδια ὅμως ἡ Ἐπανάστασις ἦτο πρωτοβουλία τῶν Ἑλληνοχριστιανῶν. Ἄς μὴν ξεχνοῦμε, ὅτι ἡ Φιλικὴ Ἐταιρεία, ἡ ὁποία τελικῶς ἦταν ἡ ὁργάνωσις πού ὤθησε στὴν ἔκρηξι τῆς Ἐπαναστάσεως, εἶχε κατασκευασθῇ γιὰ νὰ δεχθῇ μόνον Ὁρθοδόξους, χρησιμοποιοῦντας ὁρολογία, σύμβολα, ὅρκους κ.λπ. χριστιανικά.

6. Τέλος ἀναφέρω ἐδῶ ὀλίγα γιὰ τὴν γνωστὴ φιλολογία περὶ «νοικοκυραίων» κοτζαμπάσηδων καὶ κλήρου» πού «καπέλλωσαν» (sic) τὴν Ἐπανάστασι τοῦ 1821. Εἶναι γνωστὸν, ὅτι τὸ ἔτος τοῦ 1821 ἀποτελεῖ μία Ἐθνεγερσία, μία Ἐθνικὴ Ἐπανάστασι, τὴν προσπάθεια τῆς Ἑλληνικῆς Φυλῆς νὰ ἀποκατασταθῇ σὲ ἓνα ἀνεξάρτητο κράτος. Ἕνα τέτοιο ἱστορικὸ γεγονός ὅμως δὲν μπόρεσε νὰ «ἐρμηνευθῇ» ἀπὸ τὶς «μοντέρνες» καὶ «προοδευτικὲς» ψευδοθεωρίες καὶ κυρίως τὸν Μαρξισμό, ὁ ὁποῖος δὲν παραδέχεται τὸν ἱστορικὸ ρόλο τῆς ἐννοίας τοῦ Ἐθνους καὶ τῆς φυλῆς. Ἔτσι ἐφευρέθηκε τὸ «τρῦκ» τῆς «κοινωνικῆς» ἐπαναστάσεως τῶν «ἐξθλιωμένων δουλοπαροίκων» (πού δὲν ὑπῆρχαν στὴν Ἑλλάδα) καὶ τῶν ἐμπόρων κατὰ τῶν γαιοκτημόνων («κοτζαμπάσηδων») καὶ τοῦ κλήρου, πού δῆθεν ὠδήγησε τελικὰ σὲ «συμβιβασμό» καὶ «καπέλλωμα».

Καθ' ὅλη τὴν διάρκεια τῆς Τουρκοκρατίας ὁλόκληρος ὁ Ἑλληνισμὸς μὲ ὅλα του τὰ κοινωνικὰ στρώματα ἔγινε φορεὺς προσδοκιῶν καὶ προβληματισμοῦ σχετικὰ μὲ τὴν Ἐθνικὴ ἀποκατάστασι. Πολλὲς ἐξεγέρσεις ἔλαβαν χώρα (χαρακτηριστικὸ παράδειγμα ἡ ἐξεγέρσις τοῦ Διονυσίου τοῦ Σκυλοσόφου στὰ Ἰωάννινα). Κατὰ τὶς παραμονὲς τοῦ 1821 ὁ Ἑλληνισμὸς ἦταν οἰκονομικὰ ἀκμαῖος καὶ εἶχε στὰ χέρια του ὁλόκληρο τὸ ἐμπόριο μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Δύο «σχολές» ἀντιμετώπισεως τοῦ Ἐθνικοῦ Ζητήματος εἶχαν τότε ἐμφανισθῇ, καὶ οἱ δύο μεταξὺ τῶν ἡγετικῶν κοινωνικῶν στρωμάτων. Ἡ «σχολὴ» τοῦ Πατριαρχείου, πού ἀπέβλεπε στὴν βαθμιαία ἑλληνικὴ διεϊσδυσι στὴν ἐξουσία τῆς Αὐτοκρατορίας (μέχρι πλήρους ἐλέγχου) καὶ

στην τελική μετατροπή της σε Έλληνική μέσα σε διάστημα της τάξεως των 50 ετών. Τὰ ἔνοπλα κλεφταρματολικά σώματα θὰ μπορούσαν νὰ εἶναι χρήσιμα στὴν τελικὴ φάσι τοῦ σχεδίου. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἡ «σχολή» τῆς καθολικῆς ἐνόπλου ἐξεγέρσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ σὲ ὅλα τὰ ἐδάφη τῆς αὐτοκρατορίας, ὅπου αὐτὸς ἦταν παρών.

Μπροστὰ στὴν πιθανὴ προοπτικὴ ἐμφάνισις μιᾶς νέας μεγάλης δυνάμεως καὶ μάλιστα Ἑλληνικῆς στὴν Ἀνατολικὴ Μεσόγειο σὲ περίπτωσι πού προεκρίνετο ἡ λύσις τοῦ Πατριαρχείου ἢ Δύσις καὶ κυρίως ἡ Μ. Βρετανία ἀντέδρασαν πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ ἐνδεχομένου αὐτοῦ [...]. Ὑπὸ τὴν καθοδήγησι τοῦ Ἀγγλοῦ προξένου στὴν Πάτρα ἰδρύθη ἡ Φιλικὴ Ἑταιρεία, μέσα στὴν ὁποία ἐπαγίδευσαν πολλοὺς εἰλικρινεῖς καὶ ἐντίμους Ἕλληνες πατριῶτες καὶ προώθησαν ὡς τετελεσμένο γεγονὸς τὴν δευτέρη «λύσι» τῆς ἐνόπλου ἐξεγέρσεως, ὥστε νὰ ματαιωθῇ ἡ πρώτη «λύσις», αὕτη τοῦ Πατριαρχείου. Αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ λόγος γιὰ τὸν ὁποῖον στὴν Ἐπανάστασι ἀντετέθη ὄχι μόνον τὸ Πατριαρχεῖο, ἀλλὰ καὶ ἐπιφανεῖς Ἕλληνες, ὅπως ὁ Καποδίστριας. Ἄς μὴ ψάχνουμε γιὰ «ταξικὴ πάλη» ἐνάντια στοὺς «κοτζαμπάσηδες» καὶ «Φαναριῶτες». Μὲ ἐνέργεια τοῦ «κοτζαμπάση» Πετρόμπεη ξεκίνησε ἡ Ἐπανάστασις καὶ μὲ πρωτοβουλία τοῦ «ἐμπόρου» Μακρυγιάννη ἐγίνε ἡ ὀρκωμοσίᾳ τὴν 23η Μαρτίου 1821, ἐνῶ ὁ «Φαναριώτης» Μαυροκορδάτος ἐπρωτοστάτησε στὸν πολιτικὸ τομέα τῆς Ἐπανάστασεως, πού εἶχε προηγουμένως καλλιεργήσει ὁ «ἄστος» Ρήγας Φερραῖος. Τὴν ἴδια ἐποχὴ τὰ μοναστήρια εἶχαν γίνε καταφύγια τῶν κλεφταρματολῶν.

Ἡ τάσις τοῦ ἐνόπλου ἀγῶνος, ἀφοῦ προσεπάθησε νὰ ἐπιταχύνῃ τὴν ἔκρηξι τῆς ἐπανάστασεως, ὥστε νὰ προκληθῇ ἡ ἀντίδρασις τῆς Τουρκίας μὲ διωγμοὺς καὶ νὰ ματαιωθῇ τὸ σχέδιο τῆς Αὐτοκρατορίας, ἐπέτυχε παράλληλα νὰ τὴν ὠθήσῃ σὲ ἄστοχες ἐνέργειες (ἐξεγερσι στὴν Χίο, ἀναταραχὲς στὴν Πάτρα, ἀπόβασις στὴν Κύπρο) ὥστε ἀφ' ἐνός ἡ Ἐπανάστασις νὰ περιορισθῇ στὴν Πελοπόννησο, ἀφ' ἑτέρου δὲ

νὰ προκληθῇ μέσω τῶν διωγμῶν ἡ καταστροφὴ τοῦ οἰκονομικῶς ἀκμαίου Ἑλληνισμοῦ τοῦ 1800-1810 [...].

Ὅσον ἀφορᾷ στὶς σφαγὲς Ἑλληνομουσουλμάνων κατὰ τὴν Ἐπανάστασι, δὲν διαφαίνεται πούθενά ὅτι αὐτὲς διετάχθησαν ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο ἢ τοὺς «κοτζαμπάσηδες» (πού ἄλλωστε ἦσαν συναρχηγοὶ τῆς Ἐπανάστασεως μαζί μὲ τοὺς ὀπλαρχηγούς - κλεφταρματολούς). Γνωρίζουμε, ὅτι ὁ Μέγας Μουφτής στὴν Κωνσταντινούπολι μετὰ τὴν ἔναρξι τῆς Ἐπανάστασεως ἀπέφυγε νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν προκύψασα σύρραξι σάν «ἱερὸ πόλεμο». Μία ὅμως ἐνδεχομένη ἐντολὴ τοῦ Πατριαρχείου πρὸς τοὺς ὀπλαρχηγούς (τοὺς ὁποίους ἐν τῷ μεταξὺ εἶχε ἀφορίσει!) νὰ σφάζουν τοὺς Ἑλληνομουσουλμάνους θὰ ἐκινδύνευε νὰ προκαλέσῃ τὴν κήρυξι ἐνὸς ἰσλαμικοῦ ἱεροῦ πολέμου. Ἀντίθετα, εἶναι εὐκόλο νὰ ἐντοπίσουμε τὴν ξενοκίνητη διείσδυσι στὴν στρατιωτικὴ καὶ κυρίως στὴν πολιτικὴ ἡγεσία τῆς Ἐπανάστασεως, ὅπου καὶ κατὰ τὴν ἄποψί μου θὰ πρέπει νὰ ἀναζητήσουμε τὸν «δάκτυλο» γιὰ τὴν ρῆξι μεταξὺ Ὁρθοδόξου καὶ Ἑλληνομουσουλμανικοῦ στοιχείου, διότι κατὰ τέτοιο θὰ ἐξυπηρετοῦσε καλύτερα τὸ γενικὸ δόγμα τοῦ «διαίρει καὶ βασίλευε».

Καλὸν εἶναι, λοιπόν, ἐρευνώντας τὴν Ἐθνεγερσίᾳ τοῦ 1821, νὰ μὴν ψάχνουμε γιὰ ἀνύπαρκτες ταξικὲς ἀντιπαραθέσεις, ἀλλὰ νὰ ψηλαφοῦμε τὸν ὑποπτο ρόλο τῶν ξένων καὶ κυρίως νὰ προσπαθοῦμε νὰ ἀποκαλύψωμε τὶς βρώμικες πλεκτάνες τῶν μυστικῶν ὁργανώσεων. Κλείνοντας τὴν μακροσκελὴ μου αὕτη ἐπιστολὴ θὰ ἤθελα τελικὰ νὰ συμφωνήσω κατὰ βάσιν στὰ γενικὰ συμπεράσματα τοῦ ἄρθρου, δηλαδὴ:

1. Οἱ μουσουλμάνοι τοῦ Ἑλλαδικοῦ χώρου, καὶ σήμερα τῆς Θράκης, Δωδεκανήσου καὶ Κύπρου, εἶναι ἐξισλαμισμένοι Ἕλληνες.

2. Μέχρι τὸ 1821 οἱ Ἕλληνες αὐτοὶ μουσουλμάνοι μετεῖχαν καὶ συμπαρίσταντο στὴν ζωὴ καὶ τοὺς ἀγῶνες τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀλλὰ κύριοι ἐκφραστὲς τῶν ἐθνικῶν πόθων καὶ προσδοκιῶν ἦσαν οἱ Ἑλληνοχριστιανοί, πού εἶχαν καὶ τὶς πρωτοβουλίες τῶν ἀγῶνων.

3. Διαφωνῶ στήν θέσι, ὅτι ἔπρεπε νά ὑ-
πάρξῃ ἓνα νεοελληνικό κράτος δύο θρη-
σκευῶν.

4. Συμφωνῶ ὅμως, ὅτι στά νεώτερα χρό-
νια οἱ Ἑλληνομουσουλμάνοι κακῶς ἐδιώ-
χθησαν, ἐσφάγησαν ἢ ἀντηλλάγησαν ἀπό
κακή πολιτική τῆς Ἑλληνικῆς ἡγεσίας (ἢ
μήπως δάκτυλος τῶν ξένων:).

5. Ἡ ὀρθή γραμμὴ δὲν θά ἦτο ἀπλῶς ἡ
ἀποδοχή τους (ὅπως ἀπέδειξε τὸ θέμα τῆς

Θράκης), ἀλλὰ μία ἥπια καὶ συναινετική
πολιτική ἀφομοιώσεως καὶ ἐντάξεώς τους
στήν Ἑλληνική κοινωνία, ἐν ὧσιν καὶ τοῦ
ἀτελοῦς τότε ἐξισλαμισμοῦ τους.

Εὐχαριστῶ γιὰ τὴν φιλοξενία

Μετὰ τιμῆς

Πρόδρομος Κούρτογλου

Πολιτικός Μηχανικός

Ἀτλαντός 4, 175 61 Π. Φάληρον

Περὶ τῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν κυρίων ὀνομάτων

Κύριε διευθυντά,

Στὶς ἐπανειλημμένες ἀναφορὰς τοῦ
«*Δαυλοῦ*» στὶς σημασίες τῶν κυρίων ὀνομά-
των τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων ἀλλὰ καὶ τῶν
Νεοελλήνων ἄς προστεθοῦν καὶ οἱ ἀκό-
λουθες δικές μου παρατηρήσεις:

Τὰ ἀρχαῖα ἐλληνικά κύρια ὀνόματα
διακρίνονται εἰς τέσσαρες μεγάλες κατη-
γορίες. Στὶς δύο πρῶτες κατηγορίες ἀνή-
κουν ὀνόματα, τὰ ὅποια δημιουργήθηκαν
κατὰ τὴν προκλασικὴ - κλασσικὴ καὶ με-
τακλασσικὴ περίοδο.

Εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν ἀνήκουν ὀ-
νόματα ἀπλᾶ, ποὺ ἐξαίρουν ιδιότητες ἢ κα-
ταστάσεις, οἱ ὁποῖες ἀφοροῦν σ' ἓνα ἀπὸ
τὰ τρία στοιχεῖα ἀπὸ τὰ ὅποια ἀποτελεῖται
ὁ ἄνθρωπος: *σῶμα, πνεῦμα, ψυχὴ*, ὅπως *Αἴ-
γλη*, *Ἀριστος*, *Ἀρισταῖος*, *Βίας*, *Γλαῦ-
κος*, *Ἥβη*, *Κρίτων* κ.ἄ.

Εἰς τὴν δευτέραν κατηγορίαν ὑπάγονται
σύνθετα ὀνόματα, τὰ ὅποια πάλιν ἐξαίρουν
ἓνα ἀπὸ τὰ προαναφερθέντα στοιχεῖα, π.χ.
Ἀριστόδημος, *Ἀριστόβουλος*, *Ἀρί-
σταρχος*, *Ἀριστομάχη*, *Δεινοκράτης*, *Δει-
νόστρατος*, *Δήμητρα*, *Δημόκριτος*, *Δημο-
σθένης*, *Ἡρακλῆς*, *Ἰππαρχος*, *Ἰπποκρά-
της*, *Καλλικράτης*, *Καλλισθένης*, *Ξενοφά-
νης*, *Οἰδίου*ς κ.λπ.

Εἰς τὴν τρίτην κατηγορίαν ὑπάγονται ὀ-
νόματα, τῶν ὁποίων ὁ «σκελετός» προέρχε-
ται ἀπὸ λέξεις, ποὺ τὸ νόημά τους ἀφορᾷ
στὸ σχηματιζόμενον ὄνομα. Εὐκόλως εἰς
τὸ ὄνομα Ἀθηνᾶ (θεὰ προστάτις τῶν Ἀ-
θηναίων), γεννηθεῖσα ἐκ τῆς κεφαλῆς - τοῦ
Διὸς δημιουργοῦ διακρίνουμε τὰ ἀρχικά
τῶν βασικῶν λέξεων *θεός* = Θ καὶ *Νοῦς*
= Ν.

Ἡ παραγωγὴ αὐτῶν τῶν ὀνομάτων ἀνή-
κει μᾶλλον εἰς τὴν προκλασσικὴν περίοδον.

Εἰς τὴν τέταρτην κατηγορίαν ὑπάγονται
ὀνόματα ἀπλᾶ, τῶν ὁποίων ἡ προέλευσις
τῆς ρίζας πρέπει νά ἀναζητηθῇ εἰς τὴν
πρωτοελλαδικὴν γλῶσσαν, εἰς τὴν πελα-
σγική, ἀκόμη καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς
προκατακλυσμιαίας αἰγαιϊκῆς περιόδου, ἢ
ὅποια ἀποτελεῖ τὴν μητέρα γλῶσσα τῶν
Ἑλλήνων.

Εἰς τὸ βάθος τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, τὸ
ὅποιο ἐκτείνεται ἀπὸ τὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλ-
λάδα μέχρι τῶν Μικρασιατικῶν ἀκτῶν, εὐ-
ρίσκονται βυθισμένα πόλεις καὶ χωριά τῆς
προκατακλυσμιαίας ἐποχῆς. Αἱ ἀνθρωπο-
λογικαὶ μετρήσεις σκελετῶν, οἱ ὁποῖες ἔ-
γιναν εἰς τὴν ἐνδοχώραν τῆς Μ. Ἀσίας ὑ-
πὸ ξένων ἐπιστημόνων, ἀπέδειξαν ὅτι ἡ
Ἑλληνικὴ φυλὴ ἐπεκτείνετο ἀπὸ τὰ βάθη
τῆς Μ. Ἀσίας καὶ διὰ μέσου τοῦ κατοικη-
μένου τότε Αἰγαίου εἰς τὴν ἡπειρωτικὴν
Ἑλλάδα.

Εἰς τὴν κατηγορίαν αὐτὴν τῶν λέξεων ὑ-
πάγονται οἱ ρίζες τῶν ὀνομάτων *Κέκρω*,
Πέλωρ (ὁ ἀναγγεῖλας εἰς τὸν βασιλεῖα τῆς
Θεσσαλίας τὴν, ἀπὸ σεισμόν, διανοίξιν
τῶν Τεμπῶν καὶ τὴν εἰσροὴ τῶν ὑδάτων ἀ-
πὸ τὴν λίμνην τῆς Θεσσαλίας εἰς τὸ Αἰ-
γαῖο Πέλαγος. [Τὸ τελικὸ Ρ δὲν εἶναι παρὰ
ἢ ροὴ τῶν ὑδάτων]. Ἄρα πρόκειται περὶ
ἀρχαιοτάτου ὀνόματος). Ἐπίσης *Πέλωρ*,
Κάδμος, *Ἰακχος*, *Βάκχος*, *Ὀρφεύς*.

Ἄς ἔλθωμεν τώρα εἰς τὴ γνωστὴ ἑλλη-
νικὴ ρίζα *ελ* — τὴν ὁποίαν εὐρίσκομεν συ-
νήθως ὡς τελικὸ συνθετικὸ ἐβραϊκῶν ὀνο-
μάτων (*Δανιήλ*, *Γαβριήλ*, *Μιχαήλ*) μετὰ τὴν
ἐννοια τοῦ θεοῦ. Πρέπει νά ἀπορριφθῇ ἡ

σημιακή καταγωγή της. Τοῦτο δέ, διότι, πρῶτον, ἐάν ἦτο σημιακή καταγωγή, οὐδέποτε οἱ Ἕλληνες θὰ τὴν ἐχρησιμοποιοῦν ὡς πρῶτο συνθετικὸ τοῦ ὀνόματος τῆς φυλῆς των. Δεύτερον, τὸ *ελ*-ἐχρησιμοποιήθη ἀκριβῶς εἰς τὰ μέρη ὅπου ἐπεκτείνεται, κατὰ τὴν προκατακλυσμιαία καὶ μετακλυσμιαία ἐποχὴν, ἢ Ἑλληνικὴ φυλὴ. Τὸ *ελ*-ἐπομένως πρέπει νὰ θεωρηθῇ καθαρά ἐλληνικῆς προελεύσεως.

Ἄς ἀσχοληθοῦμε μὲ τὸ ἀρχαιότατο ἐλληνικὸ γνωστὸ ὄνομα *Ἑλ-ἐνη*. Ἐάν ἀφαιρεθῇ ἡ κατάληξις -η, ἀποκαλύπτεται ἀπὸ τὶς ρίζες τῆς λέξεως ἡ γλωσσολογικὴ ἔννοια τῆς λέξεως *Ἑλεν* = *Ἑλ-εν*, δηλαδὴ ἡ ἐκλεκτὴ (*Ἑλ*) ἡ μοναδικὴ (*εν*).

Τὸ *Ε* εἶναι καθαρά ἐλληνογενὲς γράμ-

μα, ὅπως ἐπίσης καὶ τὸ *Ξ*. Ἔχουν δὲ μεταξὺ των ἀκριβῶς τὴν ἀντίθετον ἔννοιαν. Τὸ *Ε* μαρτυρεῖ τὴν ἐλληνικότητα τοῦ θέματος καὶ τὸ *Ξ* τὸ ξένον πρὸς αὐτήν.

Τὸ *Ε* τῆς προμετωπίδας τοῦ ἀρχαίου Ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος εἰς τοὺς Δελφοὺς δὲν μαρτυρεῖ παρὰ τὴν αὐστηρὴν ἐλληνικότητα τῶν δύο θεῶν, οἱ ὅποιοι ἐλατρεῦοντο εἰς τὸν ναὸν τοῦτον, παρὰ τὴν λυσσαλέαν ἀντιγυνμίαν ξένων «μελετητῶν», οἱ ὅποιοι ὑποστηρίζουν τὴν ξενικὴ καταγωγή τῶν δύο αὐτῶν θεῶν.

Μετὰ τιμῆς

Τατιανὴ Ἀναγνωστοπούλου

Σπουδαστρία Δημοσιογραφίας
Κερκύρας 55, Κυψέλη, Ἀθήνα

Ἡ ἐλληνοφωνία στὴν πόλιν τοῦ Λέτσε

Ἀξιότιμε κύριε,

Στὸ περιοδικό σας «Δαυλός» διάβασα τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Παναγιώτη Πιτσελά γιὰ τοὺς ἐλληνοφώνους τῆς Ἀπουλίας (τεῦχος 99, Μάρτιος 1990). Ἐργάζομαι ὡς Διοικητικὸς στὴν Συμφωνικὴ Ὀρχήστρα τοῦ Δήμου Κερκυραίων καὶ τὸ 1988 πῆγα στὸ Κονσερβατόριο «Τίτο Σκίπα» τοῦ Λέτσε γιὰ ὑποθέσεις τῆς Συμφωνικῆς. Ἐκεῖ δύο κυρίες, ἡ ἀρχικλητῆρας τοῦ Κονσερβατορίου καὶ μία κλητῆρας, ὅταν μάθανε πὼς εἶμαι Κερκυραῖος, μὲ ρωτήσανε: «Ἀφεντικό, τρῶς σκόρδο;» Καὶ στὴν ἀπορία μου, τί εἶναι αὐτές, μοῦ εἶπανε ὅτι εἶναι ἀπὸ τὴν Καλημέρα.

Ἐπειδὴ τὸ Κονσερβατόριο τὸ ἐπισκέπτομαι μία ὥς δύο φορὲς τὸ χρόνο, θὰ πάω νὰ γνωρίσω καὶ τὰ ἐλληνοφῶνα χωριά.

Μὲ ἐκτίμηση

Ὀδυσσεύς - Κάρολος Κλήμης

Φαιάκων 9 — Στρατιὰ
49 100 Κέρκυρα

Διευκρινήσεις γιὰ ἀπόψεις περὶ «Ἀραβικῶν Ἀριθμῶν»

Ἀγαπητέ κ. Λάμπρου,

Μὲ τὴν διατύπωση ὀρισμένων ἀποριῶν ποὺ ἔκανα μὲ σχετικὲς προηγούμενες ἐπιστολὲς μου πρὸς τὸν «Δαυλό», θέλησα ἀπλά νὰ ἐπισημάνω στοὺς συνεργάτες σας ποὺ ἀσχολοῦνται μὲ τίς, πράγματι πολὺ ἐνδιαφέρουσες, μελέτες περὶ γενέσεως τῶν ἀριθμῶν, κάποια κενὰ ποὺ ἔμεναν στὸν ἀ-

νειδίκευτο ἀναγνώστη καὶ ποὺ θὰ χρειαζόταν νὰ καλύψει ἡ ἐρευνά τους, γιὰ νὰ εἶναι πιὸ πειστικὰ τὰ συμπεράσματά τους καὶ νὰ μποροῦν νὰ περάσουν ἐπιτυχμένα ἀπὸ τὴν δοκιμασία μιᾶς ὁποιασδήποτε ἐπιστημονικῆς ἀμφισβήτησεως. Αὐτὸ τὸ θεωροῦσα ἀρκετὸ καὶ δὲν ἐσκόπευα νὰ ἐμπλακῶ σὲ περαιτέρω ἀντιδικίες μαζί τους, γιὰτὶ δὲν ἤ-

ταν αὐτὸς ὁ σκοπὸς μου. Ἐκεῖνοι θὰ εἶχαν τὴν διακριτικὴ εὐχέρεια νὰ ἀξιοποιήσουν τὶς παρατηρήσεις μου, ἂν ἔκριναν ὅτι μποροῦσαν νὰ ὠφελήσουν τὴν μελέτη τους, γιὰ τὴν παρουσίαση τῆς ὁποίας ἦταν καὶ εἶναι ἀποκλειστικά ὑπεύθυνοι. Πιστεύοντας ὅτι οἱ περὶ τὸν «Δαυλὸ» ἀποτελοῦμε μιά οἰκογένεια κοινῶν πνευματικῶν ἐνδιαφερόντων θέλησα νὰ βοηθῆσω κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο. Προμηθεύθηκα ὁμως τὸ 97ο τεῦχος, στίς σελίδες τοῦ ὁποίου βρῆκα μιά ἐπίθεση ἐναντίον μου ἀπὸ τὸν κ. Δάκογλου, ἐξ αἰτίας τῆς ὁποίας αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκη νὰ ἐπανέλθω γιὰ λίγο.

Κατ' ἀρχὴν τὶς ἐξηγήσεις πού παρέθεσα στὴν ἀρχὴ τῆς ἐπιστολῆς μου ἀναφορικὰ μὲ τὴν αἰτία καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἐκφράσεως τῶν ἀποριῶν μου δὲν τὶς ἀπηύθυνα τόσο πρὸς τοὺς ἀναγνώστες, ὅπως συμπεραίνει ὁ κ. Δάκογλου, ἀλλὰ, κυρίως, πρὸς τοὺς ἐρμηνευτάς, πρὸς τοὺς ὁποίους ἀπηύθυνα τὰ ἐρωτήματα, διότι, εἰλικρινά, φοβόμουν μήπως παρεξηγηθοῦν οἱ προθέσεις μου, ὅπως διευκρίνιζα στὸ τέλος τῆς δευτέρας παραγράφου. Δυστυχῶς ὁμως, ὅπως βλέπω, αὐτὸ ἐγινε, ἂν κρίνω ἀπὸ τὴν ἀπάντησή τοῦ κ. Δάκογλου καὶ κάποιες ἄλλες κινήσεις πού ἐκδηλώθηκαν ἐκτὸς τοῦ περιοδικοῦ. Λυπᾶμαι δὲ γι' αὐτό, διότι τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς, μολονότι δὲν τοὺς γνωρίζω, τοὺς ἐκτιμῶ ιδιαίτερα καὶ μόνο γιὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ὑπηρετοῦν τὴν γνώση.

Μὲ τὴν φράση περὶ «συναισθηματικῆς προελεύσεως ἀποκλίσεων» ἤθελα νὰ δικαιολογήσω καὶ ὄχι νὰ ψέξω τὸν θεωρητικό ἐρευνητὴ, πού, ἔχοντας νὰ καλύψει κάποιο ἀποδεικτικό κενὸ (λόγω π.χ. ἐλλείψεως ἀρχαιολογικῶν εὐρημάτων), κάνει ὑποθέσεις πού ἔχουν ἐπηρεασθεῖ, ὅπως εἶναι φυσικό, ἀπὸ τὶς συναισθηματικὲς προτιμήσεις του. Ἄν π.χ. δὲν ἔχουμε εὐρήματα τοῦ τύπου τῶν συμβόλων πού χρησιμοποιοῦσαν οἱ Ἰνδοὶ πρὶν ἀπὸ τὴν συνάντησή τους μὲ τὸν Μ. Ἀλέξανδρο, δικαιολογοῦμαστε ἐμεῖς μὲν νὰ ὑποστηρίζουμε ὅτι ἐκεῖνος τοὺς ἔδωσε τὰ σύμβολα αὐτά, οἱ δὲ Ἰνδοί, ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, συγχωροῦνται νὰ πιστεύουν ὅτι τὰ εἶχαν ἀνέκαθεν. Κανένας μας δὲν ἔχει στὰ χέρια του τὴν ἐπιστημονικὴ ἀπόδειξη, πού, ὅταν βρεθεῖ,

θὰ δικαιώσει τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλο λαό. Καὶ ἐγὼ βεβαίως ἀποκλίνω ὑπὲρ τῆς ἀπόψεως τοῦ κ. Δάκογλου, διότι ἔχω τὸ ἴδιο συναισθηματικὸ κίνητρο, ἀλλὰ θὰ χαιρόμουν περισσότερο ἂν βρίσκαμε ἀποδείξεις πού νὰ προλαβαίνουν κάθε ἀμφισβήτηση. Αὐτὸς ἦταν ὁ λόγος τῶν ἐπιστημάνσεων πού ἔκανα, καὶ οἱ ὁποῖες δυστυχῶς παρεξηγήθησαν. Τέτοιες ἀποδείξεις θὰ μπορούσε π.χ. νὰ ἦταν εἴτε εὐρήματα ἀριθμήσεως τῶν Ἰνδῶν πρὶν ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρο εἴτε εὐρήματα ἀριθμήσεως ἀπὸ τοὺς Πυθαγόρειους πρὶν συναντήσουν τοὺς Ἰνδοὺς, ἢ κάποια γραπτὴ ἱστορικὴ μαρτυρία ἢ κάτι ἄλλο, πού δὲν βάζει ὁ νοῦς μου. Ὅπως δὲ ποτε ἡ προσκόμιση ἀπὸ τὸν κ. Δάκογλου τῆς μαρτυρίας, ὅτι οἱ Πυθαγόρειοι χρησιμοποιοῦσαν, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς κοκκίδες, καὶ ἱερογλυφικὰ σύμβολα, εἶναι μιά πολὺ θετικὴ συνεισφορὰ πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτὴ, καὶ ἐγώ, ὁ μὴ εἰδικὸς ἀλλὰ ἐνδιαφερόμενος, τὸν εὐχαριστῶ γι' αὐτό. Ἄν ὁ τύπος τῶν ἱερογλυφικῶν αὐτῶν εἶναι γνωστὸς καὶ ὁμοιάζει μὲ τοὺς ἐξεταζομένους ἀριθμούς, τότε τὸ θέμα τελειώνει σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο, ἀλλιῶς θὰ πρέπει νὰ ψάξουμε ἀκόμη λίγο.

Δὲν μπόρεσα, ὁμολογῶ, νὰ καταλάβω πού ὁ κ. Δάκογλου διαπίστωσε ὅτι «ἀραβίζω» (κατὰ τὸ «μηδίζειν»), ὅταν οὐδέποτε ὑπεστήριξα ὅτι οἱ Ἀραβες γέννησαν τὰ συζητούμενα σύμβολα καὶ προχώρησα μάλιστα, ἐπιβεβαιώνοντας τὸν ἰσχυρισμὸ του, ὅτι τὰ σύμβολα αὐτὰ τὰ πήραν ἀπὸ τοὺς Ἰνδοὺς. Δὲν κατάλαβα δηλαδὴ πού διαφωνοῦσαμε. Ὅπως σωστὰ ἐπιστημαίνει ὁ κ. Δάκογλου στὸ τέλος τῆς δευτέρας παραγράφου τῆς ἀπαντήσεώς του, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖο ἤθελα νὰ ἐπιστημάνω ἦταν ἢ κατὰ τὴν γνώμη μου συσχέτιση τῶν *Παγκοσμίων* (ὅπως τοὺς ὀνομάζει ἐπιτυχημένα) ἀριθμῶν μὲ τοὺς *Γηγενεῖς Ἀραβικοὺς* ἀριθμούς, τοὺς «Ἰντί», ὅπως πράγματι εἶναι. Μὰ νομίζω ὅτι, ἂν διαβάσει κανεὶς τὴν ἀπάντησή του στὴν σελίδα 5581 τοῦ τεύχους 97 τοῦ «Δαυλοῦ», ἐπάνω-ἐπάνω, ὅπου παρουσιάζει τὴν ἐξέλιξη πού ὑπέστησαν οἱ ἀριθμοὶ αὐτοὶ «σιγά-σιγά» ἀπὸ τοὺς Περσοάραβες γραμματικούς καὶ ἀντιγραφεῖς, θὰ δεῖ νὰ ἐπιβεβαιώνει ὁ ἴδιος τὴν ἀποψή μου αὐτὴ καὶ μάλιστα πιὸ κάτω νὰ ἐξηγεῖ κι' ὅλας

τήν μετατροπή με την περιστροφή τῶν χειρογράφων πού μᾶς περιγράφει σχηματικά, ὁπότε τὸ 2 γίνεται 4, τὸ 3 γίνεται 1 κ.ο.κ. Δὲν ἀντιλαμβάνομαι δέ, γιατί εἶχε εἰρωνευθεῖ τὴν ἀποψή μου περὶ «περιστροφῆς» τῶν συμβόλων, τὴν ὁποία ἐγὼ ἀπλῶς διείδα ἀπὸ τὴν σύγκριση σχημάτων, ἐνῶ ἐκείνος τὴν ἀπέδειξε καὶ τὴν ἐξηγήσε. Ποτὲ δὲν ἰσχυρίσθηκα, οὔτε στὴν πρώτη οὔτε στὴν δευτέρη ἐπιστολή μου γιὰ τὸ θέμα, ὅτι οἱ Ἀραβες ἦταν οἱ γεννητόρες τῶν ἀριθμῶν, ἀλλὰ μόνο τὴν ὁμοιότητα τους ἐτόνιζα.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, πιστεύω ὅτι ἀπὸ τὸν διάλογο δόθηκε ἡ εὐκαιρία στὸν κ. Δάκογλου νὰ μᾶς προσφέρει μερικά ἀκόμη στοιχεῖα ἀπὸ τὸν πλοῦτο τῶν γνώσεών του

ἐπὶ τοῦ θέματος, καὶ ἐγὼ προσωπικά τὸν εὐχαριστῶ. Ἐλπίζω νὰ συναντηθοῦμε κάποτε, γιὰ νὰ λυθοῦν οἱ παρεξηγήσεις πού ἀδικαιολόγητα ἐμφιλοχώρησαν. Δυστυχῶς δὲν κατάφερα νὰ βρῶ καὶ νὰ ἀποκτήσω, ἀκόμη, τὸ βιβλίο του περὶ τοῦ «*Μυστικοῦ Κώδικα τοῦ Πυθαγόρα...*», πού ἴσως μοῦ εἶχε λύσει μερικές ἀπορίες, ὥστε νὰ μὴ χρειάζοταν νὰ τίς διατυπώσω δημοσίᾳ ἀπὸ τίς στήλες σας.

Μὲ πολλὴ ἐκτίμηση πρὸς ἐσᾶς καὶ ὁλοὺς τοὺς συνεργάτες σας καὶ ἰδιαίτερα στὸν συνάδελφο κ. Δάκογλου,

Χαράλαμπος Ἡσαΐας

Πολιτικός Μηχανικός
Τζέντα - Σαουδικῆς Ἀραβίας

Ἀπάντηση στὴν περὶ Ἀλβανῶν ἐπιστολή τοῦ κ. Καλατζῆ

Δὲν ἔχω ξαναδεῖ ἐπιστολή («*Δαυλός*» τ. 100), στὴν ὁποία «ἀσκεῖται» μὴ τόσο ἀβαθῆς κριτική. Ἐν πρώτοις ἔχω παραπομπή, κ. Καλατζῆ. Ἀνέφερα στὸ ἄρθρο μου «... τὸν Ἀθανάσιο Κίρχερ, ὁ ὁποῖος τὸ 1654 ἐξέδωσε στὴν Ρώμη σὲ τρεῖς τόμους τὸ περίφημο ἔργο του "*Oedipi Aegyptiaci Theatrum Hieroglyphicum*". Στὸν δεῦτερο τόμο αὐτῆς τῆς μελέτης, σελίδα 287...» κι ἀκόμα παρακάτω, λέγω: «...(Δὲς τὸ Λεξικὸν τῶν Μυστικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Χόρστ Μήρς, Μόναχον, 4η ἔκδ. 1981, σελ. 401, ἄρθρο: "*Τετραγράμματος*", ἄνωθεν τοῦ ὁποῖου παρατίθεται ἐνδεικτικὸς πίνακας 100 περίπου τετραγραμμάτων ὀνομάτων γιὰ τὸν Θεό, πού χρησιμοποίησαν καὶ χρησιμοποιοῦν διάφοροι λαοὶ σ' ὅλο τὸν κόσμου)...».

Λοιπόν, κ. Καλατζῆ, σᾶς παραπέμπω ἐδῶ πάλι, γιὰ νὰ σᾶς ξαναπῶ ὅτι καλῶς ἢ κακῶς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ στ' Ἀλβανικὰ ἀναφέρεται ὡς "*Bogo*". Ἐσεῖς λέτε: «...οὔτε βέβαια τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, στὰ Ἀλβανικὰ εἶναι *Bogo*...» — Γιατί ὅμως, κ. Καλατζῆ, ἔχουν ἄδικο ὁ Ἀθ. Κίρχερ καὶ ὁ Χ. Μήρς, οἱ ὁποῖοι ἀναφέρουν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα καὶ γιατί ἐσεῖς ἔχετε δίκαιο; Ἐγὼ χρησιμοποίησα δόκιμες πηγές καὶ στηρίχτηκα στὴν ἐρευνα καταξιωμένων ἐρευνητῶν. Ἐσεῖς πού στηριχθήκατε;

Λίγο πιὸ πάνω λέτε πάλι, ὅτι «... οὔτε ἡ Ἀλβανικὴ εἶναι συγγενὴς μὲ τὴν Ρωσσικὴ...». Σᾶς πληροφορῶ λοιπόν, ὅτι ἡ Ἀλβανικὴ καὶ ἡ Ρωσσικὴ εἶναι συγγενεῖς. Τοῦτο ἀναγνωρίζουν ἀκόμα κι αὐτοὶ οἱ «ἰνδοευρωπαϊστές»! Λένε ὅλοι τους, μηδενὸς ἐξαιρουμένον, ὅτι εἶναι καὶ οἱ δυὸ (Ἀλβανικὴ καὶ Ρωσσικὴ) γλῶσσες «ἰνδοευρωπαϊκές», συγγενεῖς. Καὶ μάλιστα ὁ κ. Δ. Στρομπούλης τίς λέγει «ἀδελφές»! («*Ορα «Δαυλόν»*» τ. 94, τ. 95). Πέστε μου ἐσεῖς ἔστω καὶ ἓναν (δῶστε παραπομπή) πού νὰ λέῃ ὅτι τ' ἀλβανικὰ καὶ τὰ ρωσσικὰ δὲν εἶναι συγγενεῖς γλῶσσες, καὶ ἐγὼ θὰ συμφωνήσω μαζί σας.

Γιὰ τὴν ἱστορία σᾶς πληροφορῶ, ὅτι πολὺ κατατοπιστικὲς ἐπὶ τοῦ θέματος εἶναι οἱ ἀναφορὲς καὶ οἱ παραπομπὲς τοῦ π. Ι. Ρωμανίδη. (Δὲς στὸ βιβλίο του «*Ρωμηοσύνη*», σελ. 26, 285 κ.ἄ. Ἐπίσης Μ.Μ. Χριστοδούλου, «*Σκέψεις τινὲς πε-*

ρὶ τοῦ ἱστορικοῦ περιβάλλοντος τῶν ἐλληνικῶν διαλέκτων», Ἐπετηρὶς τοῦ Κέντρου Ἑρευνῶν, Λευκωσία 1972-1973, σελ. 118-119· ὁ κ. Χριστοδούλου ἐπίσης ὑποδεικνύει, ὅτι τὸ ὄνομα Τόσκι τοῦ πλέον τοῦ ἡμίσεος τῶν Ἀρβανιτῶν εἶναι ἡ σλαβικὴ μορφή τοῦ Ἀετός, δηλαδή τὸ Ἀετός ἐγινε Τὸς μετὰ τὴν σλαβικὴ κατάληξι -κι).

Γιὰ τὸ *Peredi-a* γνωρίζω κι ἐγὼ κι ἔχω μάλιστα στὸ παρελθὸν ἀσχοληθεῖ: Δὲς «Δαυλὸν», τ. 89, σελ. 5093: «*Ταξίδι πρὸς τὴ λ. πατὴρ*». Πολὺ ὀρθὰ μάλιστα σᾶς λέει ὁ κ. Λάμπρου στὸ σχόλιό του, ὅτι ὁ ἰσχυρισμὸς σας «... στερεῖται ἀκόμη καὶ στοιχειώδους ἀποδεικτικότητος...». Ὁφείλετε νὰ τοῦ ἀπαντήσετε, κ. Καλατζῆ, στὰ ἐρωτήματά του: «Πότε; Ὑπὸ ποιὲς συνθήκες; Ἀπὸ ποιὲς φιλολογικὲς ἢ ἄλλες γραπτὲς ἢ μὴ, πηγές; Βάσει ποιῶν μαρτυριῶν ἢ ἄλλων στοιχείων συνάγεται αὐτό;» (ὅτι δηλαδή ἡ ἐλλ. λ. «Δίας» ἐλήφθη ἀπὸ τὴν ἀλβανικὴ γλῶσσα —ὅπως κομπάζετε!) Ναί, κ. Καλατζῆ, ἀπαντήστε ἂν μπορῆτε, γιὰ νὰ μὴν πιστέψῃ κανένας ὅτι εἴσθε ἀπὸ κείνους πού πιστεύουν ὅτι «τ' αὐγὰ τ' ἀλωνίζουν».

Καί, τέλος, τὸν ξέρετε τὸν κ. Δ. Μπογδανόπουλο; Τί εἶναι ἐκεῖνο πού σᾶς κάνει νὰ θεωρῆτε — ὅπως κομπάζετε — «... πιὸ Ἑλλήνες...» τοὺς Ἀλβανούς πρῶην πρωθυπουργὸ Μεχμέτ Σέχου καὶ τὸν ἀρνησίπατρι σημερινὸ ὑπουργὸ Σωκράτη Πλάκα, «...παρὰ τὸν ἴδιο»!!! — τὸν κ. Μπογδανόπουλο δηλαδή — ὁ ὁποῖος εἶναι ὄχι μόνο βαθύτατα Ἑλλήν, ἀλλὰ μέχρι τὰ βαθειά του γηρατειά ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ περγαμηνὲς πληθώρας βαθυστοχάστων ἐπιστημονικῶν καὶ ἐθνικῶν ἱστορικῶν, νομικῶν, λογοτεχνικῶν κ.λπ. μελετῶν; Νομικός, φιλόλογος, θεόλογος —μοῦ ἔχει στείλει πληθώρα βιβλίων του, τὰ ὁποῖα ἔχω μελετήσῃ περὶ «Φιλικῆς Ἐταιρείας», νομικὰ συγγράμματα, λογοτεχνικὰ ἔργα κ.ο.κ. Πέστε μας σεῖς, κ. Καλατζῆ, τί ἔχετε νὰ παρουσιάσετε δικό σας;

Μήπως τ' ὄνομά σας [Καλατζῆς = τουρκ. *kalaylaçi*: κασισιτερωτής ἢ ἀπὸ τὸν *kalionci*: ναύτης τυφεκιοφόρος πολεμικοῦ πλοίου στὰ τουρκικά: Δὲς: *Λεξιλόγιον Ἑλληνικῶν Λέξεων Παραγομένων ἐκ τῆς Τουρκικῆς*, Κ. Κουκκίδη, Ἀθῆναι, 1960], εἶναι «πιὸ ἐλληνικὸ» ἀπ' τὸ σλαβικὸ Μπογδάν, πού σχολιάζετε; Φτάνετε στὸ σημεῖο μάλιστα νὰ μὴν ἀποκλείετε «σλαβικὴ» καταγωγὴ τοῦ κ. Μπογδανόπουλου, ὁ ὁποῖος, εἶμαι βέβαιος, ἔχει σαφῆ συνείδηση ὅτι ἀνήκει στὸ ἔθνος τῶν Ἑλλήνων. Τοῦ ζητᾶτε ὅμως: νὰ μὴν ἐπικαλεσθῇ τὴν ὑπαρξὴ ἐλληνικῆς συνειδήσεως, γιὰτὶ αὐτὸ «εἶναι ἓνα μὴ ἀντικειμενικὸ στοιχεῖο τῆς ἐθνικότητος».. Ἀλλὰ μοναδικὸ κριτήριον γιὰ τὴν ἐθνικὴ «κατάταξη» κάποιου ἀτόμου εἶναι ἀκριβῶς αὐτό: Ἡ ἐθνικὴ του συνείδηση.

Ἱερεὺς Ἀπόστολος Γάτσιας
Γυμνασιάρχης Γυμνασίου Γαστούνης

ΔΙΑΛΕΚΤΗ ΖΕΥΓΩΛΗ — ΓΛΕΖΟΥ

Ἀχανές

— Τίς λές, καλέ; Μιλᾷς γιὰ σπίτι πατρικό καὶ γιὰ πατρίδα;
Στὴν Ἱστορία δὲν ὑπάρχει πιά τέτοια σελίδα.

Μὰ τώρα ταξιδεύει ὁ κόσμος στ' ἄστρα!

Τώρα βουνὰ ξεθεμελιώνονται

κι' ὄχι πολιτεῖες, σᾶν πρίν, καὶ κάστρα!

Δύνεται ἡ βόμβα τοῦ αὐτοῦ τώρα,

νὰ χαλάσει ὁλόκληρη μιὰ χώρα!

Δὲν εἶν' ἀστεία ἡ πρόοδος τοῦ ἀνθρώπου!

«Χρῆζουν τὰ πάντα ὀλιγωτέρου κόπου!»

Γι' αὐτὸ δουλεύουμε ὅλοι βάρδιες νύχτα-μέρα,

γι' αὐτὸ στερούμεθα τὸ φῶς καὶ τὸν ἀγέρα.

Εἶν' εὐκολὴ παντοῦ ἡ συγκοινωνία,

τὴν κυνηγᾷ συνεχῶς κι ὅλο τὴν χάνεις.

Περιμένεις στὴ βροχὴ τὰ λεωφορεῖα,

φορῶντας ὅμως τὸ ἀδιάβροχό σου,

καὶ κάνεις κι' ἓνα χρόνο γιὰ νὰ δεῖς

τὸν ἀδελφό σου,

ἐνῶ ζῆτε στὴν ἴδια πολιτεία.

Ἀλλάζεις χρῶμα στὰ μαλλιά σου, ὅποταν θέλεις.

Μὲ χρυσὰ γράμματα τοὺς γάμους σου ἀναγγέλλεις,

καὶ τοὺς κάνεις μὲ τέσσερα κουφέττα,

κι ἂν μένεις Κολωνάκι ἢ Γαργαρέττα.

Γυρνᾷς τὰ νάιτ-κλάμπς μὲ τοὺς φίλους.

Κάθεσαι τώρα καὶ μιλᾷς γιὰ ἀνεμομύλους!

Δὲν χρειάζονται τὰ παιχνίδια αὐτὰ στὴν ἐποχὴ μας,

τὸ ἐτοιμάζουνε ἄλλοι τὸ ψωμί μας.

...

Μὰ νὰ τὸ ἄρωμα ξάφνου τοῦ Σαββάτου,

καὶ νιώθω μιὰ λιγοθυμιὰ μέχρι θανάτου.

Ἔχει πολλὰ καράβια ἢ θάλασσα... Ἄς μποροῦσα

στὸ πατρικό μου σπίτι νὰ γυρνοῦσα,

στὴν φωτεινὴ, ὁλοκέντητη πατρίδα,

ἔστω καὶ ναυαγὸς μὲ μιὰ σανίδα,

νὰ δῶ τ' ἀδέλφια μου, τὸν κύρη καὶ τὴν μάνα

καὶ ν' ἀκούσω τοῦ Σαββάτου τὴν καμπάνα.

Νὰ πάω νὰ ψήσω στὸν φοῦρνο ἓνα κυδῶνι,

καὶ νὰ δῶ τὸ χωριό μου ποὺ ζυμώνει.

— Ζητᾷς ψωμί σπιτίσιο, φῶς καὶ πάστρα,

τώρα ποὺ ὁ κόσμος ταξιδεύει στ' ἄστρα;

Τώρα δὲν ἔχει παρὰ μόνο μηχανές

καὶ στὴν ψυχὴ μας ἓνα κενὸ ἄχανές.

Η.Λ. ΤΣΑΤΣΟΜΟΙΡΟΣ

ΕΞ ΟΛΥΜΠΟΥ ΤΟ ΦΩΣ

(Τὸ τέρας τῆς «Εὐρωπαϊκῆς Ἱστορίας»
γραμμένο ἀπ' τοὺς φωστῆρες τῆς ΕΟΚ)

1. Στὶς 16 Μαρτίου 1990 ἡ «Ἐκδοτικὴ Ἀθηνῶν» παρέλαβε τὴν περιβόητη «Εὐρωπαϊκὴ Ἱστορία», κατόπιν ἀναταραχῆς ποὺ ἐσημειώθη συνεπείᾳ ἀρθροῦ τοῦ κ. Ἄνταμ Ζανούσκι, ὁ ὁποῖος τόνιζε τὴν ἀπορία τοῦ γιὰ τὴν ἐξαίρεσι τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὴν ἔκδοσι τῆς ΕΟΚ καὶ ἀνέφερε πὼς αὐτὸ «δὲν εἶναι ἱστορία τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης». Ἡ «Ἐκδοτικὴ» διαπιστώνουσα τότε καὶ γιὰ πρώτη φορὰ τὴν προκλητικὴ «ἀγνόησι» τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας στὴν δημιουργία τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πνεύματος, ἀπευθύνθη στοὺς ἐπιστημονικοὺς συμβούλους τῆς, «καὶ τὸ θέμα τῶν διαμαρτυριῶν συνεχίζεται».

Αὐτὴ τὴν σύντομη ἀναφορὰ στὸ θέμα ἔκανα ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ἐκτεταμένου ἀρθροῦ τοῦ κ. Σπύρου Ἀλεξίου στὴν ἐφημερίδα «Καθημερινή» (29/4/1990).

2. Δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορὰ, καὶ δὲν θὰ εἶναι καὶ ἡ τελευταία, κατὰ τὴν ὁποία μερὶς «ἐπιστημόνων» ἱστορικῶν καὶ γλωσσολόγων χάριν τῶν «ὀφφίτσιων» ἢ ἐξ ἀδυναμίας ἢ ἀγνοσίας δέχονται τὶς «ἀνεγνωρισμένες» ὑπὸ τῶν δογματικῶν ἐξου-

«Σιών» καὶ «Δῖον»

Ἀνάμεσα στὶς τετραγράμματος λέξεις Δῖον καὶ Σιών, ποὺ ἐκφράζουν ἀντίστοιχα ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ πρώτη (Δῖον) τὸν κατ' ἐξοχὴν τόπο λατρείας τοῦ Διός, «πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε», ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ δευτέρα (Σιών) τὸν ἀποκλειστικὸ τόπο λατρείας τοῦ Γιαχβέ, ὑπάρχει ἀραγε ἡ ἴδια ἐτυμολογικὴ ταύτισις, ὅπως διαπιστώσαμε σὲ προηγούμενο ἀρθρο μας («Δαυλός», τόμος 1989), ὅτι ὑφίσταται ἀκριβῶς τελεία ἐτυμολογικὴ καὶ ἐννοιολογικὴ σύμπτωσις ἀνάμεσα στὰ ἱερὰ τετραγράμματα ὀνόματα ποὺ ἀπέδιδαν στὸν Πατέρα οἱ Ἕλληνες, ἀφ' ἑνὸς, «Ζεὺς» καὶ οἱ Ἑβραῖοι, ἀφ' ἑτέρου, «JHFN»;

Ἀκολουθώντας τὴν ἴδια μέθοδο, γιὰ ν' ἀπαντήσουμε σ' αὐτὸ τὸ ἐρώτημα, σὲ πρῶτο βῆμα μας δὲν ἔχουμε παρὰ νὰ συγκρίνουμε ἓνα πρὸς ἓνα καὶ στὴν θέση ποὺ βρίσκονται μέσα στὶς λέξεις τὰ γράμματα τῆς Ἑλληνικῆς λέξεως «Δῖον» ἀπ' τὴ μιά μεριά καὶ τὰ γράμματα τῆς θεωρουμένης ἐσφαλμένα ὡς «Ἑβραϊκῆς» λέξεως «Σιών» ἀπὸ τὴν ἄλλη.

Τὸ πρῶτο γράμμα στὴ λέξη Δῖον εἶναι τὸ Δ καὶ τὸ πρῶτο γράμμα στὴ λέξη Σιών εἶναι τὸ Σ. Ἐτοί τοῦλάχιστον φαίνεται μὲ μιά πρώτη ματιά. Μὲ μιά δευτέρη ματιά διακρίνουμε κάτι ἄλλο. Ὅτι δὲν εἶναι πρῶτο γράμμα στὴ λέξη Δῖον τὸ Δ! Πρῶτο γράμμα στὴν πραγματικότητα εἶναι κι ἐδῶ τὸ Σ, ὅπως καὶ στὴ λέξη Σιών ἔχουμε πρῶτο γράμμα τὸ Σ. Γιατί; Διότι ὁ ἀρχαιότερος Ἑλληνικὸς τύπος τῆς λέξεως Δῖον, ἡ ὁποία παράγεται ἀπὸ τὸ Σδεὺς (Σδεὺς, Δεύς, Ζεύς), εἶναι Σδῖον (Σδῖον-Δῖον-Ζῖον).

Ἐδῶ ἴσως κάποιος γλωσσολόγος, ἀπ' αὐτοὺς ποὺ στὴν Ἑλλάδα «τζάμπα τοὺς

σιαστών αντιλήψεις μέσω των «επιφορτισμένων» διεθνών αὐθεντιῶν καὶ συνεχίζουν νὰ πλαστογραφοῦν τὴν ἱστορία τῶν λαῶν καὶ τὴν γλῶσσα ἐπιδιώκοντας διὰ τῶν στρεβλώσεων τῶν παρελθόντων [«πρὸ τ' ἐόντων»] τὴν ἀνικανότητα σήμερα συναγωγῆς ὁρθῶν συμπερασμάτων γιὰ τὰ «ἀνθρώπεια».

Τεράστια σημασία ἀπεδίδετο, ὅπως θὰ δοῦμε, ἀπὸ τοὺς «Δελφοὺς» στὴν ὁρθὴ περιγραφὴ τῆς ἱστορικῆς πορείας τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεώς της, διότι θεωροῦσαν, ὅτι μόνο διὰ τῆς πλήρους γνώσεως τῶν παρελθόντων ἦταν δυνατὴ ἡ πρόβλεψη τῶν μελλόντων νὰ συμβοῦν. Ὁ Πλούταρχος, ὁ ὁποῖος μέχρι βαθυτάτου γήρατος ὑπῆρξε ἀνώτατος ἐπόπτης τοῦ ἐν Δελφοῖς Μαντείου, στὸ «περὶ τοῦ Ε τοῦ ἐν Δελφοῖς» (κεφ. στ' 387) μᾶς ἀποκαλύπτει τὴν σημασία τῆς προβλέψεως ὡς τοῦ κυρίου ἔργου τῆς φιλοσοφίας. Γράφει, λοιπόν, ὁ ἐπόπτης τῶν Δελφῶν:

«Ἐπειδὴ ἡ φιλοσοφία περιστρέφεται καὶ ἔχει τελικὸν σκοπὸν τὴν ἀληθειαν, τὸ δὲ φῶς τῆς ἀληθείας εἶναι ἡ ἀπόδειξις, ἡ δὲ ἀρχὴ τῆς ἀποδείξεως εἶναι τὸ ἐν συναφείᾳ προσηρημένον πρὸς τὸ συμβὰν ἀποτέλεσμα, εὐλόγως ἡ συνέχουσα καὶ πραγματοποιοῦσα δύναμις, ὑπὸ τῶν πλεον μάλιστα σοφῶν ἀνδρῶν, ἀνεγνωρίσθη ὡς ἡ μέθοδος ἡ ἀποκαλυφθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀγαπήσαντος τὴν ἀλήθειαν Ἀπόλλωνος. Καὶ “μάντις” μὲν ὠνομάσθη ὁ θεός, “μαντική” δὲ ἡ τέχνη ἡ πραγματευομένη τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν ἐκ τῶν παρόντων καὶ παρελθόντων. Διότι οὐδενὸς πράγματος ἡ γένεσις εἶναι ἀναίτιος οὔτε ἄνευ λογικῆς διαδικασίας ἡ πρόγνωσις· ἀλλὰ, ἐπειδὴ πάντα τὰ παρόντα ἀκολουθοῦν τὰ παρελθόντα καὶ πάντα τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν ἔπονται καὶ εἶναι ἀλληλεξαρτημένα μὲ τὰ προηγούμενα κατ' ἀποτέλεσμα λόγῳ φυσικῆς ἀλληλουχίας ἐκ κάποιας ἀρχῆς ἐκκινοῦνται καὶ σὲ κάποιο τέλος περαίνοντα, ὁ τὰς αἰτίας δυνάμενος νὰ συνδέῃ πρὸς ἀλλήλας καὶ νὰ συνδυά-

πληρώνουμε», νὰ ἀμφιβάλλῃ. — Ὑπάρχει ὁ τύπος Σδίων; θὰ μᾶς πῇ δασκαλεμένος κατὰλληλα ἀπ' τοὺς Φοινικιστές. Θὰ ἀποκαλύψω ἐδῶ μιὰ «τεχνική», ποὺ εἶναι πολὺ χρησιμὴ, ὅταν συζητᾶτε μὲ τὰ διάφορα ὑποχέιρα, ὅπως οἱ ἀγαπητοί μας Φοινικιστές. Ἡ τεχνικὴ αὕτῃ συνοψίζεται σὲ μιὰ συμβουλή: Στὶς ἐρωτήσεις τοὺς νὰ μὴν ἀπαντᾶτε μὲ κανέναν ἄλλον τρόπο, παρὰ μόνο μὲ ἐρώτηση καὶ πάλι. Αὐτὸ κάνουν κι αὐτοί. Εἶναι ἐξακριβωμένο ὅτι τοὺς «βραχυκυκλώνει» κανεὶς, ὅταν μιλάτῃ τῇ «γλῶσσᾳ» τοὺς. Ῥωτᾶμε λοιπόν: — Τί ἀντιπροσωπεύει τὸ Σ τῆς λέξεως Σ-ίων γιὰ τοὺς Ἑβραίους; Προφέρουν δηλαδὴ μὲ «Σ» οἱ Ἑβραῖοι τὴ λέξη Σιών ἢ ἀλλιῶς; Πῶς ἀλλιῶς; Καὶ γιὰτί;

Ἡ ἀπάντησις σ' αὐτὸ τὸ πλῆγμα ἐρωτημάτων ἔχει ὡς ἐξῆς: Οἱ Ἑβραῖοι δὲν προφέρουν «Σ» τὸ πρῶτο γράμμα τῆς λέξεως «Σιών», ἀλλὰ «ΤΣ». Διότι ἡ λέξη «Σιών» στὰ «Ἑβραϊκὰ» (ποὺ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ μιὰ παρεφθαρμένη Ἑλληνικὴ διάλεκτος, «καμουφλαρισμένα Ἑλληνικά», ὅπως ἀποκάλυψε πρόσφατα στὸ περίφημο ἔργο του «Hebrew is Greek» ὁ J. Yehuda, Ὁξφόρδη 1982), γράφεται μὲ τὸ τσάδαι (τσ) καὶ διαβάζεται (βουστροφιδόν) ὡς τσ(ι)-γ' (ι)-ών-ν ἤτοι: τσάδαι-γιῶδ μὲ διπλωτικὸ νταγιαῖς-βάβ, φωνηεντικὸ-νούν τελικό.

Κι ἂν τὰ πράγματα εἶναι ἔτσι, τότε γιὰτί οἱ 72 (Ο') ἡγέτες τοῦ Σανχεντρίν ἀπέδωσαν μὲ τὸ Ἑλληνικὸ «Σ» τὸ τσάδαι (= τσ) τῆς λέξεως Σιών, τὸν Γ' π.Χ. αἰῶνα, στὴν περίφημη *Σεπτουαγγίντα*, δηλαδὴ τὴν σανχεντρινιανὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα ῥαββίνων τῆς Αἰγύπτου μας τοῦ Πτολεμαίου Β'; Γιὰτί τὸ «Ἑβραϊκόν» τσ ἀποδόθηκε στὰ Ἑλληνικά μὲ σ; Γιὰ νὰ σᾶς βοηθήσουμε κάπως, σᾶς παρέχουμε τὴν Γερμανικὴ γραφὴ τῆς λέξεως Σιών. Οἱ Γερμανοὶ γράφουν τὴ Σιών μὲ Z, δηλαδὴ

ζη αὐτάς κατὰ τὴν φυσικὴν καὶ ἀναγκαίαν ἀλληλοδιαδοχὴν, γνωρίζει καὶ νὰ ἐρμηνεύῃ ὀρθῶς καὶ τὰ παρόντα καὶ τὰ παρελθόντα καὶ νὰ προλέγῃ τὰ μέλλοντα.

Εἶναι ἐπομένως φανερό, ὅτι ἡ πλαστογράφῃσι τῆς Ἱστορίας διὰ τῆς ἀποδοχῆς ὑπὸ τῶν γλωσσολόγων τῆς «συμβατικότητος», δηλαδὴ τῆς ἀναιτιώδους σχέσεως τῶν λέξεων μὲ τὰ πράγματα τὰ ὅποια δηλώνουν, καταργεῖ καὶ τὴν σχέσι γλώσσας καὶ πολιτισμοῦ ὅπως καὶ τὴν σχέσι γλώσσας καὶ γραφῆς. Αὐτὴ ὁμως ἡ «ἀναίτιος» γένεσι γλώσσας, γραφῆς, πολιτισμοῦ ἐκτρέπει ἢ συγχέει τὴν ἐρμηνεία τῶν ἱστορικῶν συμβάντων καὶ μάλιστα ὅταν φυσικά, γεωλογικά περιστατικά, π.χ. κατακλυσμὸς (Δευκαλίων) κ.ἄ. συνετέλεσαν ἐπιπλέον σ' αὐτὴ τὴν σύγχυσι.

Ἡ ἑλληνικὴ ὁμως γλῶσσα ἦταν τὸ μόνο διασωθὲν ἀκέραιο μνημεῖο τοῦ πανάρχαιου αὐτοῦ πολιτισμοῦ, ἔκφρασι φιλοσοφικὴ καὶ πολιτικὴ τοῦ ὁποίου ἦταν ὁ Ἀπόλλων. Γι' αὐτὸ ἄλλωστε καὶ ἡ ἐπάνοδος μετὰ τὴν καταστροφὴν, χάρι στὴν ὑπαρξί τοῦ ἑλληνικοῦ λόγου, ὑπῆρξεν ἐπὶ κλασσικῆς ἐποχῆς ταχτάτη. Αὐτὸ τὸ θεώρησαν πολλοὶ συγγραφεῖς ὡς «θαῦμα». Θαύματα ὁμως ἄς ἀναζητηθοῦν ἀλλοῦ. Ἐδῶ, κάτω ἀπὸ τὸν φωτεινὸ οὐρανὸ τοῦ Ὀλύμπου, τὸ μόνο ἄξιο θαυμασμοῦ ἦταν ὁ ἑλληνικὸς λόγος. Αὐτὸς ἦταν ἡ δύναμι, τὴν ὁποία διέθετε ἡ ἀνθρωπότης γιὰ τὴν ἐπάνοδό της στὸν χαμένο πολιτισμό. Αὐτὴ ἦταν ἡ ἀναζήτησι κατὰ τὴν περίοδο τῶν κλασσικῶν χρόνων καὶ σ' αὐτὴν τὴν ἀναζήτησι ἔθεσε τέλος ἡ Ρωμαϊκὴ κατάκτησι καὶ ὁ Χριστιανισμός.

Στὴν «Ἱστορία» αὐτῆς Εὐρώπης, ποὺ ἀρχίζει μὲ τὴν Ρώμη καὶ τὸν Χριστιανισμό, ἀσφαλῶς δὲν ὑπάρχει θέσι γιὰ τὴν Ἑλλάδα τοῦ Οἴκουμενικοῦ Λόγου. Ἀλλὰ οἱ Εὐρωπαῖοι ἄς μὴ ξεχνᾶνε, ὅτι, ἐὰν ἔχουν γλῶσσα καὶ γραφὴ καὶ

→
Ζίον καὶ προφέρουν «τσιόν», ὅπως ἀκριβῶς θὰ ἔγραφαν καὶ θὰ πρόφεραν τὸ Ἑλληνικὸν Σδιόν-Δῖον-Ζῖον. Ἐξ ἄλλου αὐτὸ ἐγινε ἤδη στὴ λέξι Ζεὺς (Σδεὺς-Δεὺς-Ζεὺς), γερμ. Τσοῦς.

Τί προτείνω;

Ἀπ' τὸν πανάρχαιο φθόγγο Sd- τῆς λέξης Σδιόν, οἱ Ἑβραῖοι κράτησαν τὸ "S" καὶ ἄφησαν τὸ "D", δηλαδὴ: S-jon, ἐνῶ οἱ Ἕλληνες κράτησαν τὸ "D" καὶ ἄφησαν τὸ "S", δηλαδὴ D-jon, πρβλ. ἐδῶ: Σδεὺς/Δεὺς, Δίας καὶ λατ. Deus, Dieu κ.τ.λ.

Τὸ δεύτερο γράμμα στὴ λέξι Δῖον εἶναι τὸ «ι», ὅπως καὶ στὴ λέξι Σιών τὸ δεύτερο γράμμα εἶναι ὁμοίως: «ι». Θὰ ἔλεγα ὅτι τόσο στὰ Ἑλληνικά ὅσο καὶ στὰ Ἑβραϊκά δὲν πρόκειται ἐδῶ γιὰ φωνῆν, ἀλλὰ γιὰ τὸ ἡμίφωνο γιῶδ (J) μὲ προφορὰ περίπου «γι» ἢ γ, ὅπως σώζεται προφανῶς ἡ προφορὰ τοῦ αὐτοῦ στί Γαλλικῆ λέξι γιὰ τὸν Θεό: νι-γι-έ (dieu). Πράγματι στὴν μασσωριτικὴ γραφὴ τὸ Ἑβραϊκὸ «Σιών» γράφεται μὲ διπλασιασμένο-γιῶδ, δηλαδὴ: τσ(ι)jjῶν. Ἀλλὰ καὶ στὴν Ἑλληνικὴ Δῖον τὸ περισπώμενο γιῶτα δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπὸ «μακρό», δηλαδὴ πρόκειται στὴν πραγματικότητα γιὰ δύο γιῶτα: Δῖιον.

Ἀνάμεσα στὰ δύο Ἑβραϊκά γιῶδ (jj) ἢ τὰ δύο Ἑλληνικά γιῶτα (ιι) ὑπῆρχε κάποτε ἓνα F. Ἦσαν δηλαδὴ οἱ λέξεις: Σῖfῶν καὶ Δῖfῖον. Πράγματι, συναντᾶται στίς Κρητικὲς Πινακίδες τὸ ὄνομα Δῖfῖα γιὰ τὴν Δία, τὴν γυναῖκα τοῦ Δία. Ἐξηγῶ: Δι(F)-, Ζευ-, Ζη-, Δη-, Θε-, Θι-, Σδευ-, Deu-, Jup- κτλ. εἶναι ἡ ρίζα τοῦ ΔιFa/Δία (Θε-οῦ). Τὸ θε-ῖον (ιερόν: θεῖον), τὸ ΔιFῖον ἢ Δῖιον (δι' ἀποβολῆς τοῦ F) ἢ Δῖ-ον ἔχει κατάληξιν τὸ -ιον ἢ -ον (δὲν τὸ ὅποῖον εἶναι). Κατ' ἐμὲ δηλαδὴ οἱ καταλήξεις στὴν Ἑλληνικὴ γλῶσσα προήλθαν ἀπὸ τὴν ἀρθροποιημένη δεικτικοαναφορικὴ ἀ-
→

μπορούν να εκφράζουν τις σκέψεις τους όλοι ανεξαιρέτως, μηδὲ τῶν Ρωμαίων ἐξαιρουμένων, τὸ ὀφείλουν στοὺς ἀνθρώπους ποὺ γεννήθηκαν στὴν ἀρχαιότερη χέρσο γῆ τοῦ πλανήτου μας, στὴν Πελαγονικὴ ὁροσειρά, ποὺ ἀνεδύθη πρώτη πρὸ 140.000.000 ἐτῶν καὶ ἔμεινε μόνη τῆς ἐπὶ 105.000.000 ἔτη, ὅταν ἡ Εὐρώπη, ὅπως οἱ Ἕλληνες τὴν ὠνόμασαν, εὐρίσκετο ἀκόμη ὑπὸ τὰ ὕδατα τοῦ Ὠκεανοῦ.

Ἄς γράψουν λοιπὸν οἱ «σοφοὶ» τῆς πλαστογραφίας καὶ τοῦ παραλογισμοῦ, τῆς ἀναιτιώδους σχέσεως, ὅπως συμφέρει στοὺς ἀφέντες τους, τὴν «Ἱστορία» τῆς Εὐρώπης. Εἶναι ἓνα ἀκόμη δεῖγμα μισαλλοδοξίας τῶν ὑπονομευτῶν τῆς οἰκουμενικῆς δικαιοσύνης, ποὺ ἐστήριζε ὁ ἑλληνικὸς λόγος. Οἱ ἐπιθέσεις ποὺ ἡ ἀλήθεια δέχεται εἶναι πολλές. Ἐφθάσαμε στὸ θράσος νὰ διατυπώνωνται οἱ χειρότερες ὕβρεις μέσα στὰ ἑλληνικὰ βιβλία τῶν μαθητῶν τῶν γυμνασίων καὶ λυκείων. Ἀπὸ τὸν «Δαυλὸ» καταγγέλλουμε συνεχῶς τὰ συμβαίνοντα, ἀλλὰ οἱ Ὑπουργοὶ τῆς Παιδείας, οἱ «Ἕλληνες», εἶναι κουφοὶ ἢ κάνουν τοὺς κουφούς.

Τί νὰ πρωτοθαυμάσουμε: τὰ λεγόμενα περὶ τῆς Ἰνδοευρωπαϊκῆς μητέρας γλώσσας; Τὰ περὶ Φοινίκων καὶ φοινικικῆς γραφῆς; Τὰ περὶ Οὐγγρικῶν πεδιάδων, ἀπ' ὅπου δῆθεν ἦλθαν ἐδῶ οἱ Ἕλληνες; Πρόκειται περὶ μιᾶς σατανικῆς συνωμοσίας εἰς βάρος κάθε ἑλληνικοῦ. Γι' αὐτὸ τὸν λόγον καὶ δὲν ἐκπλησσομεθα γιὰ τὴν ἔκδοσι τῆς ψευδοῖστορίας αὐτῆς μὲ τὸν ἑλληνικὸ τίτλο τῆς «Εὐρώπης».

Τὸ ἀστεῖο εἶναι, ὅτι σὲ ὅποια γλῶσσα κι' ἂν γράψουν οἱ «σοφοὶ» τοῦ παραλογισμοῦ τὴν ἱστορία τῆς Εὐρώπης, θὰ τὴν ἐπιγράψουν μὲ λέξεις ποὺ ἔχουν τὶς ρίζες τους στὴν Ἑλληνικὴ (History of Europe, Histoire d'Europe, Storia d'Europa, Historia dll' Europa κ.λπ.). Αὐτὴ εἶναι ἡ πρώτη τιμωρία τους, διότι ἡ δευτέρη ἔρχεται καὶ ὅσο κι' ἂν ὁ τόπος «Ἑλλάς» καὶ οἱ ταγοὶ του συνθλίβονται κά-

ντωνυμία ὅς-ῆ-ῶ(ν), ἢ *hos, ha, ho* ἢ (τ)η- δηλ. τός-τά-τό πρβλ. ἀγγλ. *the*, γερμ. *d-er, d-ie, d-as* καὶ ἔβρ. *h* (χά). Ὅποτε καὶ ἡ λ. ΔίΦιον/Δίον/Δίον ἐξηγεῖται ὡς Δί-ον (αὐτὸ τὸ ὁποῖον εἶναι τοῦ Δι-ός). Κάποιος τόπος ἱερὸς ποὺ ἀνήκει στὸν Δί-α.

Τὸ τρίτο γράμμα στὴ λέξη Δίον εἶναι τὸ Ο, ἐνῶ στὴ λέξη Σιών τὸ Ω. Βέβαια στὶς Εὐρωπαϊκὲς γλῶσσες γράφεται: Ο π.χ. *Zion, Sion*. Ἀλλὰ εὐκόλα μπορούμε νὰ δοῦμε, ὅτι ἀντιστοιχεῖ ἡ κατάληξη -ων τῆς λ. Σιών στὴν κατάληξη -ον τῆς λ. Δίον. Πρβλ. Ὁ ὦν (= αὐτὸς ὁ ὁποῖος εἶναι, δηλ. ὁ χώρος ὁ ὁποῖος ἀνήκει στὸν Δί-α/τὸν Θε-ό, τὸν Σι-ό, διότι: *Σιός*· ὁ θεὸς (Λάκωνες) καὶ *Σι-όρ* (Τσάκωνες), ὁπότε Σι-ών: ὁ χώρος ὁ ὁποῖος εἶναι θεϊκός, διότι ἀνήκει στὸν Σι-ό/Θεό, τὸν Ζῆνα. Πρβλ. *Σινᾶ*. Τὸ ὄρος Σινᾶ: Ὁ χώρος τοῦ Ζῆν-α τοῦ ΔιΦός. Πρβλ. *ΔιΦάνιον*, τὸ Διβάνι. Ἐπίσης τὰ *Ζι-γκουράτ* καὶ *Γκαρι-ζείν*: τὸ ὄρος τοῦ Ζην-ός· καὶ τέλος δὲς γιὰ τὸ πάνθεον τῶν *Τσαβῶν/Ζαυῶν/Ζευ-ῶν*: τῶν 12 Θεῶν τῆς Χαναάν: ἤτοι *Κινάχου* ἀκτῆς τῶν Πρωθελλήνων Φιλισταίων/Παλαιστινίων/Π-ελασ-γῶν: Πελζκῶν: Πε(λ)λαδικῶν: Ἑλλαδικῶν. Δὲς καὶ γιὰ τὰ σημερινὰ *Τζήνια*: Ζήν-ια, τὰ (θεϊκὰ) πνεύματα τῶν ἀραβικῶν μεσανατολικῶν παραδόσεων: ἀπὸ τὴν λέξη Ζῆν = ὁ Ζεὺς: ἐτυμολογούμενα. Καὶ δὲς ἐπίσης *Τίν/Τινίας*, ὁ Ζην-ίας, ὁ Ζεὺς τῶν Ἑτρούσκων. Ἀλπικὴ ἐπιγραφή ἐπίσης σὲ δοτικὴ πτώση: *Teifai*. Ὁμοίως (σὲ δοτικὴ πτώση), δὲς Λημνιακὴ-Πελασγικὴ ἐπιγραφή *Zifai*. Δὲς ἐπίσης Αἰγυπτιακὸ *Teut* = ὁ Θῶθ (ὁ Θεός, ὅπως σήμερα στὴν Λήμνο: *Θός*).

Τέλος, ὅπως ἐξ ἄλλου θὰ ἀνέμενε κανεὶς, καὶ τὸ τέταρτο γράμμα τῶν λέξεων Σι-ῶν καὶ Δίον, τὸ Ν, εἶναι ταυτό.

Ἱερεὺς Ἀπόστολος Κ. Γάτσιος

τω ἀπ' τὴν πίεσι τῶν εἰσβολέων, ὁ ἑλληνικὸς λόγος ξεσηκώνει ἤδη τοὺς λαούς.

3. Τὰ προβλήματα τῶν λαῶν, τὸ θέλουν ἢ δὲν τὸ θέλουν, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς πυρηνικῆς παρουσίας ἔπαυσαν νὰ εἶναι ὑπόθεσι μόνο τῶν λαῶν ποὺ πάσχουν ἐξ αὐτῶν. Ἡ πείνα, ἡ ἀρρώστια, ἡ ρύπανσι, ἡ βία, τὰ ναρκωτικά, ἡ μισαλλοδοξία τῶν δογμάτων «ἀναπηδοῦν» ἐπάνω ἀπὸ τὰ σύνορα καὶ μετατρέπουν τὰ προβλήματα σὲ Οἰκουμενικά. Εἶναι ἐπομένως ἀνάγκη, νὰ ἀνασυρθῇ ἐκ νέου ἢ νὰ σχηματισθῇ ἐκ νέου ὁ Οἰκουμενικὸς Λόγος, διότι ἄνευ αὐτοῦ οἱ μεταβληθέντες σὲ μομολύκεια, ἀπὸ φόβητρα ἄλλοτε τῶν λαῶν, διεθνεῖς ἐκμεταλλευτὲς δὲν πρόκειται νὰ διασωθῶν, ἔστω κι' ἂν κατὰ τὴν περίοδο αὐτῇ τῶν σφαδασμῶν ἐπιχειροῦν καὶ θὰ ἐπιχειροῦν ἐντονώτερα νὰ ἐπιτίθενται, ἀπὸ ἀπόγνωσι, ἐναντίον τοῦ μοναδικοῦ τους ἀντιπάλου, ποὺ εἶναι ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα.

«Οἱ ἀντιδράσεις — συνεχίζει ὁ Σ. Ἀλεξίου στὴν «Καθημερινή» — συνεχίζονται, κι' αὐτὴ τὴν ἐβδομάδα ἔφθασαν στὰ χέρια τοῦ κ. Ντελὸρ πολλὲς διαμαρτυρίες, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἐκείνη τῶν κ.κ. Ὀδυσσεά Ἐλύτη, Μανόλη Ἀνδρόνικου, Μάριου Πλωρίτη, Κώστα Γεωργουσόπουλου, Γιώργου Μπαμπινιώτη, Ἀριστοτέλη Νικολαΐδη, ποὺ πολὺ περιεκτικὰ ἀναφέρει τὴν «ἀταξία» καὶ ζητεῖ νὰ μὴ γίνῃ μιὰ «πολιτισμικὴ εὐρωπαϊκὴ γενοκτονία μὲ τὴν συνδρομὴ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητος». Ἐντονη ἐπίσης ἦταν καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Σεραφεὶμ στὸν κ. Ντελὸρ, μὲ ἐπιτακτικὸ αἶτημα τῆς ἀναφορᾶς τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ Βυζαντινοῦ, ποὺ ἀποτελεῖ τὴν συνέχειά του».

Μαχόμεθα «περὶ ὄνου σκιᾶς». Οἱ ἀντιδράσεις μας, ἔστω καὶ αὐτές, δὲν ἀντιλέγουμε, εἶναι ἐπὶ τέλους κάποιες ἀντιδράσεις. Ἀλλὰ, φίλοι ἀναγνώστες τοῦ «Δαυλοῦ», ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἱστορία τῆς ΕΟΚ μᾶς ἐνώχλησε; Ἐδῶ καταπίνουμε τὴν κάμιλον καθημερινῶς καὶ φοβηθήκαμε μήπως στομαχιάσουμε μὲ τὸ κουνούπι τῆς «Εὐρωπαϊκῆς Ἱστορίας»; Ἐδῶ ἐπισήμως καὶ «μὲ τὸ νόμο» ἔχουν γίνῃ δεκτὰ τὰ πλέον παράλογα πράγματα, ἐλάχιστα τῶν ὁποίων ἀνέφερα λίγο πιὸ πάνω: εἶδατε ἐσεῖς καμμιά σοβαρὴ διαμαρτυρία γιὰ τὰ θέματα αὐτά; Ἀντίθετα, πολλοὶ ἐκ τῶν δῆθεν ἐνοχληθέντων εἶναι καὶ συνυπεύθυνοι αὐτῶν τῶν παραλογισμῶν ὥς μὴν δράττωνται λοιπὸν αὐτῆς τῆς ἀνόητης ὑποθέσεως τῆς «Εὐρωπαϊκῆς Ἱστορίας», γιὰ νὰ ἐπιδείξουν τὰ «ἑλληνικὰ τῶν αἰσθήματα».

Ἐχει ἀνήφορο ὁ δρόμος καὶ οἱ λαοί, ὄχι μόνον τῆς Εὐρώπης ἀλλὰ τοῦ κόσμου ὅλου, ποὺ ὠδηγήθηκαν καὶ ὠδηγοῦνται ἀπὸ τὰ τέρατα τοῦ παραλογισμοῦ, συνειδητοποιοῦν σιγά-σιγά τοὺς ὑπεύθυνους — καὶ οἱ ὑπεύθυνοι θὰ πληρώσουν. Ἄς φροντίσουν λοιπὸν νὰ σταματήσουν ἔγκαιρα τὸ παιχνίδι εἰς βάρος τοῦ ἑλληνικοῦ Οἰκουμενικοῦ Λόγου. Διότι πρέπει ἐπὶ τέλους νὰ καταλάβουν, ὅτι ἐδῶ καὶ δύο χιλιάδες χρόνια «κάποιοι» μάχονται, γιὰ νὰ ἐξοντώσουν τὸν μόνο ἀντιεξουσιαστικὸ λόγο. Ἀλλὰ αὐτὸς — θὰ τὸ καταλάβουν, ὅταν θὰ εἶναι ἀργὰ γι' αὐτοὺς — δὲν μπορεῖ νὰ ἐξοντωθῇ, διότι εἶναι ταυτόσημος μὲ τὴν λογικὴ, δηλαδὴ μὲ τὴν γνῶσι τῆς τῶν πραγμάτων, δηλαδὴ μὲ τὴν πρωταρχικὴ προϋπόθεσι ἐπιβιώσεως τοῦ ἀνθρωπίνου εἴδους.

Α.Ν. ΖΟΥΜΠΟΣ

(ἀ.μ. Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν)

«Συντήρησις» καὶ «Πρόοδος»

Στὴ ζωὴ μας καθημερινὰ προβάλλουν οἱ πάρα πάνω ἔννοιες, ποὺ ἐκφράζουν ἐννοιολογικὰ ἀντίθεσι μεταξύ τους, ἀφοῦ ἡ μία προβάλλει τὸ «παρελθόν» καὶ ἡ ἄλλη τὸ «μέλλον»· θὰ ἐρωτήση κανεὶς, ἂν εἶναι δυνατόν, αὐτὲς οἱ ἔννοιες νὰ συμβιβασθοῦν καὶ νὰ δώσουν ἓνα σύγχρονο καὶ δυνατό «παρόν»· στὸ σύγχρονο ὅμως αὐτὸ «παρόν» θὰ πρέπει νὰ περιέχονται τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα τοῦ παρελθόντος, τὰ ὅποια ἄντεξαν στὸ χρόνο· τὸ «παρελθόν» εἶναι ἓνα ἀπέραντο ἐργαστήριον, στὸ ὁποῖο δοκιμάζονται ὅλες ἐκεῖνες οἱ ἔννοιες, οἱ ὁποῖες θὰ ὀνομασθοῦν ἀργότερον *ἀξίες*· αὐτὲς λοιπὸν οἱ δεδουλευμένες καὶ καταξιωμένες ἀξίες θὰ περάσουν μὲ τὴ σειρά τους στὸ «παρόν», γιὰ νὰ στηρίξουν ἓνα ἀξιο «μέλλον»· πρόοδος χωρὶς συντήρησι δὲν ὑπάρχει, διότι ἡ συντήρησις συντηρεῖ τὴν πρόοδο, ἂν βεβαίως θέλουμε σωστὲς ἐνέργειες· ἡ θεωρητικὴ πρόοδος χωρὶς ἐφαρμογὴ εἶναι ἀσκοπη καὶ μάταιη· εἶναι σὰν νὰ θέλουμε θεωρία χωρὶς πρᾶξι· ἡ πρᾶξις εἶναι ἐκείνη, ποὺ καταξιώνει τὴ θεωρίαν τὴν κάνει καὶ βιώσιμη· «παρόν» χωρὶς «παρελθόν» δὲν ὑπάρχει, ὅπως καὶ «μέλλον» χωρὶς ἱκανὸ «παρόν» καὶ «παρελθόν»· ὁ φιλόσοφος τῆς ἱστορίας θὰ πρέπει νὰ διδάσκεται ἀπὸ τὸ «παρελθόν», γιὰ νὰ μπορῇ νὰ διδάξη, ὅπως πρέπει, τὸ «παρόν» καὶ τὰ διατάγματά του νὰ γίνουν ὠφέλιμα διδάγματα στὸ «μέλλον»· χωρὶς αὐτὲς τίς στοιχειώδεις μεθοδεύσεις δὲν θὰ μπορέσουμε ποτὲ νὰ θεμελιώσουμε, ὅπως πρέπει, «παρόν» καὶ «μέλλον»· τὸ «μέλλον» θὰ ἀντλήσῃ ἀπὸ τὸ «παρόν» καὶ τὸ «παρόν» ἀπὸ τὸ «παρελθόν»· κι' ἔτσι θὰ πληρωθῇ στὸ ἀκέραιο κάτω ἀπὸ τὴν ἔννοια τῆς διαρκείας ἢ «διάστασις» τοῦ χρόνου· ἡ ἱστορία θὰ μᾶς δώσῃ ὁλόκληρο τὸ «παρελθόν», γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ ἔχουμε στὴ διάθεσίν μας τὰ γόνιμα ἐκεῖνα στοιχεῖα, τὰ ὅποια θὰ στοχεύουν σὲ μία θεωρίαν τῶν ἀξιών· οἱ διάφορες πολιτιστικές, παιδαγωγικὲς καὶ ἄλλες ἀξίες τοῦ παρελθόντος μποροῦν καὶ σήμερον νὰ καρποφορήσουν, ἀρκεῖ προηγουμένως νὰ δημιουργηθοῦν οἱ κατάλληλες συνθήκες· ἡ ὁποιαδήποτε μεταρρυθμίσεις θὰ πρέπει προηγουμένως νὰ μελετηθῇ μὲ στοιχεῖα τοῦ παρελθόντος· ἡ γλωσσικὴ μεταρρυθμίσεις πρέπει νὰ ἔχῃ σὰν βάση τὴν ὁμαλὴ ἐξέλιξι τῶν πηγῶν· τὰ σύμβολα, οἱ λέξεις στὴ μακρυνὴ διαδρομὴ τους δὲν πρέπει νὰ χάνουν τὴν προσωπικότητά τους ταυτότητα καὶ νὰ μένουν ἀδέσποτες στὸ χῶρον τῆς καταγωγῆς τους ἔτσι, ὥστε ὁ μετέπειτα ληξιαρχος νὰ μὴ μπορῇ νὰ βρῇ τὴ ληξιαρχικὴ πρᾶξι τῆς γεννήσεως των. Μὲ λίγα λόγια εἶναι δυνατόν νὰ συμφωνήσουν οἱ ἀντίθετες αὐτὲς ἔννοιες «συντήρησις» καὶ «πρόοδος» καὶ νὰ δώσουν ἓνα τύπον συντηρητικοῦ καὶ προοδευτικοῦ ἀνθρώπου, ἐφ' ὅσον τὸ ἐμβόλιον τοῦ παρελθόντος εἶναι ἱκανὸ νὰ δώσῃ ἓνα καινούργιον «παρόν»· ἐπίσης πολλὰ φορὲς ὑμνοῦμε καὶ δοξάζουμε τὰ δῆθεν καινοφανῆ πράγματα τοῦ παρόντος, τὰ ὅποια στὴν πραγματικότητά καταλήγουν σὲ κενοφανῆ, χωρὶς τὴ δύναμι νὰ μποροῦν νὰ ἐμψυχώσουν τὸ μέλλον· μὲ σύμμαχον καὶ βοηθὸν λοιπὸν τὴν ἱστορίαν, ἃς ἐξετάσουμε τὴν ὕλη τῆς καὶ ἃς πάρουμε ἐκεῖνα τὰ στοιχεῖα ποὺ τὴν καταξιώνουν, γιὰ νὰ δώσουμε στὸ «σήμερα» καὶ στὸ «αὔριο» ἓνα δυνατό καὶ ὠφέλιμον «χθές»· πολλοὶ εἶναι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἔφεραν ἓνα ἀνανεωμένο «χθές» καὶ ἐγίναν παλαιοὶ συγχρονισμένοι· ἓνας ἀπ' αὐτοὺς ἦταν καὶ ὁ παλαιὸς ρήτωρ καὶ φιλόσοφος τῆς Ρώμης Κικέρων. Τελειώνοντας θὰ παραθέσω ἓνα δειγμα παλαιᾶς καὶ νέας ἀντιλήψεως, ἀπὸ ἓνα κείμενον τοῦ Πλινίου, ποὺ καὶ τὸ μεταφράζω: «*εἰμὶ ἀπὸ κείνου, ποὺ θαυμάζουν τοὺς ἀρχαίους, χωρὶς ὅμως νὰ περιφρονῶ καὶ τὰ ἀγαθὰ τῶν χρόνων μου*».

Μελετητὲς λοιπὸν τοῦ παρελθόντος καὶ ὁραματιστὲς τοῦ μέλλοντος στὴ σύνδεσιν τῶν πάρα πάνω ἐννοιῶν.

ΜΕΤΕΩΡΙΣΜΟΙ

‘Η ἐκπόρνευση τῆς ‘Εξ-ουσιαστικῆς «Παιδείας»

Κάτω ἀπὸ τὸν τίτλο «Πόπ κουλτούρα: ἡ ἄλωση τῆς ‘Αμερικῆς. — Στὰ Τμήματα “Λαϊκῆς Κουλτούρας” τῶν μεγάλων Πανεπιστημίων τῶν ΗΠΑ διδάσκονται Ντύλαν, Μάρλεϋ καὶ Τζὼν Λὲ Καρὲ» καὶ δίπλα στὶς φωτογραφίες τῶν προαναφερθέντων «προτύπων» τοῦ σύγχρονου πολιτισμοῦ, μὲ τὰ ὀλοφάνερα «μαστουρωμένα» ἀπλανῆ βλέμματά τους, διαβάζω στὴν «Καθημερινή» τῆς 29ης ‘Απριλίου 1990, σελ. 22, τὴν ἀκόλουθη ἀνταπόκριση ἀπὸ τὴν ‘Αμερικὴ:

«[...] Τὸ ‘Αμερικανικὸ Πανεπιστήμιο ἀνοιξε τίς πόρτες τοῦ στὴν “πόπ κουλτούρα”. Στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ “Φόουντ” “Αἰλαντ” μπορεῖ κανεὶς ν’ ἀναγορευθεῖ διδάκτωρ ἔχοντας ὀλοκληρώσει σπουδὲς πάνω στὸν τομέα τῶν “κατασκοπευτικῶν μυθιστορημάτων”, ὅπου μελετῶνται καὶ ἀναλύονται μὲ μεγάλη σοβαρότητα ὁ Μίκυ Σπιλέην, ὁ Τζὼν Λὲ Καρὲ καὶ οἱ συναφεῖς. Στὸ Πανεπιστήμιο Σαίν Λιούις τῆς Οὐάσιγκτον, στὴν ἔδρα “Σύγχρονη λογοτεχνία: ποιητὲς ποὺ τραγουδοῦν”, διδάσκονται τὰ ἔργα καὶ οἱ ἡμέρες τοῦ Μπόμπ Ντύλαν καὶ τοῦ Μπόμπ Μάρλεϋ. Οἱ ἐξετάσεις τοῦ ἐξαμήνου εἶναι προφορικές: σ’ αὐτὸν ποὺ ἀπαντᾷ σωστά, ἡ καθηγήτρια δίνει μιὰ καραμέλλα ὡς ἀνταμοιβή. Στὸ πανεπιστήμιο τοῦ Τέξας ἀντικαθιστοῦν τὸν Ντεκάρτ καὶ τὸν Κάντ μὲ τὴν “‘Ιστορία τοῦ ρόκ ἐν ρόλλ”.

»Οἱ συνέπειες εἶναι πασιδηλες: οἱ μελλοντικοὶ καθηγητὲς πανεπιστημίου δὲν θὰ ἔχουν κἂν διαβάσει Μολλιέρο ἢ Θερβάντες, ἐνῶ θὰ ἔ-

χουν ἐντρυφήσει σὲ σειρὲς κόμικς καί, φυσικά, στὸν ‘Ασίμωφ. Γιατὶ νὰ σπουδάσει κανεὶς τὸν Δάντη, ἀφοῦ εἶναι ἐξ ἴσου ἀποδεκτὸς μ’ ἓνα πασά-λειμμα ἀπὸ Σπῆλμπεργκ, Σπρίνγκστην ἢ Σταλλόνε; Αὐτοὶ ποὺ κοιμήθηκαν πάνω στὰ βιβλία τοῦ Μέλβιλ, τοῦ Τολστόι, τοῦ Γουίτμαν καὶ τοῦ Γκαίτε καὶ ὄνειρεύτηκαν πάνω στὸν Χεμινγκουαῖ, τὸν Φιτζέραλντ, τὸν Στάινμπεκ καὶ τὸν ντὸς Πάσος, σήμερα ξυπνοῦν πάνω στὰ “ἔργα” τοῦ Λουίς λ’ ‘Αμούρ καὶ τοῦ Σίντνεϋ Σέλντον. Κάποιοι σχολιαστὴς ἔγραψε “Σὲ μιὰ κοινωνία σὰν τὴ σημερινή, τῆς ὁποίας σύμβολο εἶναι τὸ τηλεοπτικὸ πρόγραμμα “Entertainment tonight”, ἡ “πόπ κουλτούρα” εἶναι ἡ σύγχρονη ἐπιστήμη.

»‘Ηταν, λοιπόν, φυσικὴ συνέπεια στὸ Πανεπιστήμιο Bowling Green State τοῦ ‘Οχάιο νὰ διαβοῦν τὸν Ρουβίκωνα: νὰ δημιουργήσουν ἓνα “Τμήμα Λαϊκῆς Κουλτούρας”. “Τί χρειάζεται νὰ μελετᾶμε τὸν ‘Αριστοτέλη;”, διερωτᾶται ὁ πρόεδρος τοῦ τμήματος, καθηγητὴς Ray Browne. “‘Ο ‘Αριστοτέλης δὲν χρησιμεύει σ’ αὐτὸν ποὺ πάει νὰ ζητήσῃ δουλειὰ στὴ Γουάλλ Στρήτ, ἢ σ’ αὐτὸν, ποὺ βγαίνοντας ἀπὸ τὴ Βιβλιοθήκη τοῦ Κογκρέσσου, συναντιέται μ’ ἓναν ἔμπορο ναρκωτικῶν. ‘Αντίθετα, τοῦ χρησιμεύουν ἡ πόπ μουσικὴ, οἱ βιντεοταινίες, τὰ τελευταῖα μπέστ σέλλερ”. “Ὅσο γιὰ τὸν Πλάτωνα, αὐτὸς ἐξακολουθεῖ νὰ ἐνδιαφέρει κάπως τοὺς ‘Ελληνοαμερικανούς, ἀλλὰ κι αὐτοὶ εἶναι λίγοι...

»Σ’ αὐτὸ τὸ πλαίσιο λοιπὸν καὶ μὲ τέτοιους καθηγητὲς, ποὺ τολμοῦν νὰ διακηρύσσουν δημόσια τέτοιες ἀ-

πόψεις, οἱ σπουδαστὲς προτιμοῦν πανεπιστήμια ὅπως αὐτὸ τῆς Σάντα Μπάρμπαρα, ὅπου ὑπάρχει τὸ μάθημα "Κοινωνιολογία τῶν Εἰδήσεων" καὶ ὅπου, βέβαια, δὲν γίνεται λόγος γιὰ τὶς εἰδήσεις ὅσο γιὰ τὸ στυλ τους: δημοσιογράφοι πού ἔγιναν διάσημοι ἀπὸ τὴ μικρὴ θόνη ἀναλύουν τὸν τρόπο πού δένουν τὴ γραβάττα τους, τὰ κριτήρια μὲ τὰ ὁποῖα διαλέγουν τὰ κοστουμιά της ἢ (οἱ κυρίες) τὸ χρῶμα τῶν μαλλιῶν τους...».

Ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα δὲν ξέρομε, ἂν οἱ «πρόεδροι» (πρυτάνεις) καὶ οἱ καθηγητὲς Πανεπιστημίων δηλώνουν, ὅτι «ὁ Ἀριστοτέλης δὲν χρησιμεύει σ' αὐτὸν πού συναντιέται μ' ἓναν ἔμπορο ναρκωτικῶν». Ξέρομε ὅμως ὅλοι, ὅτι οἱ «ἐπιτροπὲς» πού συγκροτοῦνται ἀπ' αὐτοὺς προτείνουν (καὶ γίνεται ἡ πρότασή τους ἀποδεκτὴ) τὴν διὰ νόμου κατάργηση τῆς διδασκαλίας τῶν Ἀρχαίων στὴν Παιδεία· προτείνουν (καὶ ἡ πρότασή τους γίνεται ἀποδεκτὴ) τὸν διὰ νόμου φρικτὸ ἀκρωτηριασμὸ τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας καὶ τῆς ἐλληνικῆς γραφῆς· προτείνουν (καὶ ἡ πρότασή τους γίνεται ἀποδεκτὴ) νὰ συμπεριληφθῇ στὰ σχολικὰ βιβλία τοῦ ὑπουργείου Παιδείας ὅτι «οἱ Σπαρτιᾶτες εἶναι ἀπόγονοι τοῦ Ἀβραάμ» (ἐγχειρίδιο μὲ τίτλο «Προετοιμασία τῶν ἀνθρώπων γιὰ τὸν καινούργιο κόσμον τοῦ Θεοῦ», σελ. 209-210, τῆς Α' Γυμνασίου), ὅτι ὁ «ληστής Δρίμακος εἶναι τὸ πρότυπο τῆς ἐλευθερίας» (ἐγχειρίδιο «Ἡ γλῶσσα μου», σελ. 27-28)· ξέρομε, λέω, ὅλοι, ὅτι καθηγητὲς (συγκεκριμένα ὁ κ. Γεώργιος Στυλιανοῦ Κορρὲς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν) εἶναι αὐτός, πού, ὅπως ἀνέγραψε ὁ ἡμερήσιος Τύπος, γρονθοκοπήθηκε ἀπὸ τοὺς φοιτητὲς (του) προσέρχονται στὰ δικαστήρια καὶ «νομιμοποιοῦν» κάποιον πού χαρακτηρίζει ἀτιμωρητὴ «ἀνισόρροπο καὶ ὑποστάθμης» ὁποῖον ἀναδημοσιεύει ἀπόψεις διαπρεπῶν ξένων ἐρευνητῶν, πού θεωροῦν ὅτι τὸ Ἀλφάβητο δὲν εἶ-

ναι φοινικικὸ ἀλλὰ ἐλληνικὸ (δίκη «Δαυλοῦ» στὸ Α' Τριμελὲς Πλημμελειοδικεῖο Ἀθηνῶν τῆς 14ης Μαρτίου 1990)· καὶ ξέρομε βέβαια, ὅτι τέτοιους καθηγητὲς δὲν τοὺς παίρνει πιὰ κανεὶς στὰ σοβαρά, ἀφοῦ τοὺς χαστουκίζουν ἀκόμη καὶ οἱ ἐξ ἀνάγκης φοιτητὲς τους· καὶ τέλος ξέρομε, ὅτι καθηγητὲς, ὅταν γίνονται ὑπουργοὶ Παιδείας (ὁ καθηγητὴς κ. Κ. Σημίτης), δηλώνουν, ὅτι «ὁ ἰδεολογικὸς προσανατολισμὸς πρὸς τὴν Ἀρχαίαν Ἑλλάδα εἶναι ἀρνητικὴ κατεύθυνση» («Τὸ Βῆμα», 10-12-1989).

Καὶ βεβαίως εἶναι «ἀρνητικὴ κατεύθυνση» — συμφωνοῦμε κι ἐμεῖς. Διότι τί καλὸ μπορεῖ νὰ περιμένῃ τὸ ἀφεντικὸ ὅλων τῶν ἀπανταχοῦ καθηγητῶν, ἡ Διεθνὴς Ἐξουσία, πού τοὺς τρέφει, τοὺς προβάλλει καὶ τοὺς προάγει, ἀπὸ μιὰ Παιδεία πού θὰ παράγῃ ἀνθρώπους ἔλλογους, μὲ κριτικὸ πνεῦμα, ἐλεύθερους καὶ ἐξαληθευμένους — ὅπως εἶναι οἱ ἄνθρωποι πού γεύονται τῆς Κλασσικῆς Παιδείας; Κανένα! Ἀντίθετα, θὰ εἶχε νὰ κάνῃ πιὰ ὄχι μὲ ἀγελαῖες μᾶζες, πού εἶναι εὐκολοκυβέρνητες, ὅπως βουλιάζουν μέσα στὸ σκότος τῆς ἀμάθειας καὶ τῆς ἀλογίας. Κανένα καλὸ, παρὰ μόνο «ἀρνητικὰ» στοιχεῖα ὑπάρχουν στὴν Κλασσικὴ Παιδεία. Διότι τὰ συνειδητοποιημένα ἐλληνοτραφῆ πρόσωπα, θὰ καταλάβαιναν ὅλα τὰ τερτίπια τοῦ Ἐξουσιασμοῦ, θὰ τὸν ξεσκέπαζαν καὶ θὰ καταργοῦσαν τὴν παγκόσμια παγκυριαρχία του...

Ἡ πηγὴ τοῦ «μουστουράματός» της δὲν βρίσκεται στὴν Κολομβία. Ἡ «πηγὴ» εἶναι ἡ ἴδια ἡ Διεθνὴς Ἐξουσία καὶ τὰ ἀπανταχοῦ θλιβερά ὄργανά της, οἱ τρόφιμοί της, οἱ ἔμμισθοί της προαγωγοί, πού ἐν ὀνόματι τῆς (ἐξαθλιωτικῆς) Παιδείας καὶ τῆς (διαστρεβλωτικῆς) Ἐπιστήμης ἐκπορνεύουν, ἐξαχρειώνουν καὶ ἐξαγριώνουν τὴν ἀνθρωπότητα.

Μετέωρος

MELVIN KONNER*

‘Η Τέχνη τοῦ σκότους

‘Υπάρχει σχέση παράνοιας καὶ δημιουργίας;

‘Ο Robert Lowell, ὁ καλύτερος μεταπολεμικὸς Ἀμερικανὸς ποιητής, κατ’ ἐπανάληψιν ἐνοσηλεύθη γιὰ διανοητικὲς διαταραχές, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἔπασχε ἀπὸ τὴν ἐφηβεία του μέχρι τὸν θάνατό του κατὰ τὸ 1977. Σοβαρὲς μεταπτώσεις τῆς ψυχικῆς διαθέσεως τὸν ἔσυραν βιαίως ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ἀπογνώσεως ὡς τὰ ὕψη τοῦ παραλογισμοῦ καί, παραδόξως, συχνὰ τῆς ὀδυνηρῆς ἐξάρσεως. Στὸ ἔργο του “Skunk Hour”, ἓνα ποίημα-ἐξομολόγηση, τὸ ὁποῖο ἐγράφη κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς δεκαετίας τοῦ ’50, ὁ Lowell ἔγραφε μὲ χαρακτηριστικὴ ἀπλότητα: *«Τὸ μυαλό μου δὲν εἶναι καλὰ» καὶ συνέχιζε:*

*« Ἀκούω τὸ ἄρρωστο πνεῦμα μου
νὰ θρηνῇ μέσα σὲ κάθε μου κύτταρο·
εἶμαι ἡ προσωποποίηση τῆς κόλασης».*

Ἄν θέλομε νὰ χαρακτηρίσουμε τὴν περίπτωσιν Lowell, θὰ μπορούσαμε νὰ ἐπαναλάβουμε μία φράση κλισέ, πού ἔχει ἀποδειχθεῖ ἐπιστημονικῶς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ὅτι δηλαδὴ μεταξὺ τῆς μεγαλοφυΐας καὶ τῆς τρέλλας ὑπάρχει μόνο μία λεπτὴ διαχωριστικὴ γραμμὴ.

Ἡ φύσιν αὐτῆς τῆς γραμμῆς ἔχει γίνεи τὸ ἀντικείμενο στοχασμοῦ ἀπὸ ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς. Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη ὅλοι οἱ θαυμάσιοι ἄνθρωποι, οἱ διακρινόμενοι εἰς τὴν φιλοσοφίαν, τὴν πολιτικὴν, τὴν ποίησιν καὶ τὶς τέχνες, εἶναι ἐμφανῶς μελαγχολικοί. Ὁ καλλιτέχνης Jablow Hershman καὶ ὁ ψυχίατρος Julian Lieb εἰς τὸ ἔργο τους *«Μανιακὴ Κατάθλιψη καὶ Δημιουργικὴ Ζωή»*, τὸ ὁποῖο ἐδημοσιεύθη περίσιν, καταγράφουν παρόμοιες παρατηρήσεις, πού ἔγιναν ἀπὸ δεκάδες καλλιτεχνῶν καὶ στοχαστῶν καθ’ ὅλην τὴν διάρκεια τῆς ἱστορίας. Μερικοί, ὅπως ὁ Ἄντον Τσέχωφ, θρηνοῦσαν γιὰ τὴν ἔλλειψιν λίγης τρέλλας, ἀποκάλυψη ἢ ὁποία ἐπιβεβαιώνει τόσο τὴν ὑπαρξὴ τῆς σχέσεως ὅσο καὶ τὰ ὅριά της. Ὁ Ρῶσσος συγγραφεὺς συνέθεσε λαμπρὰ ἔργα, χωρὶς νὰ χρειασθῇ νὰ θυσιάσῃ τὴν ἀρνητικὴν του ὑγείαν. Ἐν τούτοις ὑπάρχουν μαρτυρίαι, ὅτι στὴν πραγματικότητα διαγνώσιμες διαταραχὲς τῆς ψυχικῆς διαθέσεως ἔπαιζαν ρόλον στὴν ζωὴ ἄλλων δημιουργικῶν ἀνθρώπων, ὅπως οἱ Μπετόβεν, Ντίκενς καὶ Βὰν Γκόνγκ.

Ὁ Νεύτων ἐπὶ παραδείγματι ἐπέρασε τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ζωῆς του μὲ ἐναλλαγὰς μεταξὺ περιόδων πνευματικῆς ὑπερδραστηριότητος καὶ ἐλεεινῆς καταθλίψεως. Οἱ μεταπτώσεις αὐτὲς θὰ μπορούσαν νὰ παραβλεφθοῦν θεωρούμενες ὡς ἰδιορρυθμίες μιᾶς μεγαλοφυοῦς προσωπικότητος, μὲ τὴν διαφορὰ ὅτι ὁ Νεύτων ἔπασχε ἀπὸ πλήρη νευρικὴ κατάρπωση στὴν ἡλικίαν τῶν 50 ἐτῶν. Εἶχε πα-

* Ὁ κ. Melvin Konner εἶναι ἀνθρωπολόγος καὶ ἱατρός εἰς τὸ Emory University τῆς Ἀτλάντα τῶν Η.Π.Α.

ραισθήσεις ότι συζητούσε και αισθανόταν σύγχυση, άνορεξία, όργή, είχε δέ και άυπνία καθώς και περιοδική άπώλεια μνήμης. Αύτά τά συμπτώματα έδωσαν τήν θέση τους σέ βαθειά κατάθλιψη, κατά τήν διάρκεια τής όποιας διέκοπτε τις σχέσεις του μέ παλαιούς φίλους κατηγορώντάς τους γιά έξοργιστικές προσβολές εις βάρος του.

Παρά τις μαρτυρίες περί σχέσεως μεταξύ δημιουργίας και τρέλλας δέν ύπήρξε παρά μόνο πρόσφατα σχετική έρευνα. 'Ακόμη και κατά τά μέσα τής δεκαετίας του '80 πολλοί ήρνοϋντο ότι ύπάρχει τέτοιος συσχετισμός. 'Επί παραδείγματι αύτό ήταν τό συμπέρασμα του Albert Rothenberg, ενός ψυχιάτρου εις τό Πανεπιστήμιο τής Κοννεκτικούτης, ό όποιος κατά τά μέσα τής δεκαετίας του '70 εξέτασε δεκάδες σπουδαίων 'Αμερικανών ταλαντούχων σέ πολλούς τομείς και διεπίστωσε, ότι οί περισσότεροι είχαν κανονική διανοητική κατάσταση. 'Αλλά πέντε νέες μελέτες, οί όποιες καταλήγουν εις τό αντίθετο συμπέρασμα, δημιουργοϋν μερικές άμφιβολίες.

Τρεις άπό τις μελέτες προσήγγισαν τό θέμα διά τής έντοπίσεως διακεκριμένων συγγραφέων και καλλιτεχνών και τής άναζητήσεως ποσοστών διανοητικών διαταραχών. 'Η Nancy C. Andreasen, μία βιολόγος-ψυχίατρος, δημοσίευσε τήν πρώτη άπό τις μελέτες κατά τόν 'Οκτώβριο του 1987 εις τό «'Αμερικανικό Περιοδικό τής Ψυχιατρικής». 'Η έρευνήτρια είχε ύποθέσει, ότι ή δημιουργικότης θά έδειχνε κάποια σχέση μέ τήν σχιζοφρένεια. Είχε άνιχνεύσει μία φαινομενική όμοιότητα μεταξύ του τρόπου σκέψεως ενός πάσχοντος άπό τήν σοβαροτάτη αύτή διανοητική διαταραχή και μιās δημιουργικής ιδιοφυΐας. Και δέν ήταν ή μόνη. 'Ο πρωτοπόρος 'Ελβετός ψυχίατρος Karl Jung έντυπωσιάσθηκε πολύ άπό τό περιεχόμενο των παραισθήσεων των σχιζοφρενών άσθενών του και έθαύμαζε τήν δημιουργική των δύναμη. "Όμως άπό τήν έρευνα δέν προέκυψε τέτοια σχέση. 'Αντ' αύτής ένετοπίσθη ένας άπροσδόκητος και ισχυρός δεσμός μεταξύ δημιουργικότητος και τής άλλης σημαντικής κατηγορίας σοβαρών διανοητικών άσθενειών, τής συναισθηματικής ψυχώσεως, τής όποιας ή συνήθης μορφή χαρακτηρίζεται άπό περιοδικές καταθλίψεις και ή σπανιότερα μορφή της (γνωστή έπίσης ως μανιοκατάθλιψη) χαρακτηρίζεται άπό μεταπτώσεις τής ψυχικής διαθέσεως. Κατά τήν φάση τής καταθλίψεως ή άπόγνωση του άτόμου είναι τόση, ώστε νά παρεμποδίξη κάθε δραστηριότητα και ένδέχεται νά απαιτηθῇ νοσηλεία σέ νοσοκομείο. Κατά τήν μανιακή φάση τήν έπαρση διαδέχεται ή άπατηλή ριψοκινδυνότης — μικροκλοπές, παραβιάσεις ταχύτητος, βιασμοί ή πομπώδεις και κακοσχεδιασμένες επιχειρηματικές προσπάθειες. Σκέψεις του τύπου «ή CIA μέ παρακολουθεϊ άπό τήν τηλεόραση» δέν είναι άσυνήθεις. Προβλήματα άλκοολισμού συνήθως συνοδεϋουν κάθε τύπο και οί τρεις άσθένειες — κατάθλιψη, μανιοκατάθλιψη και άλκοολισμός — συμβαίνουν σέ στενούς συγγενείς μέ τόση συχνότητα, ή όποία αποκλείεται νά είναι τυχαία.

'Εκ των έξετασθέντων τριάντα συγγραφέων οί είκοσι τέσσερες (ποσοστόν 80 τοις εκατόν) είχαν περάσει κάποιον τύπο συναισθηματικής ψυχώσεως κάποτε κατά τήν διάρκεια τής ζωής των και έννέα έξ αύτών ήσαν άλκοολικοί. Τό αντίστοιχο ποσοστό σέ μία άλλη ομάδα τριάντα άτόμων άλλων επαγγελμάτων, άλλα άναλόγου ήλικίας, φύλου και μορφωτικού επιπέδου, ήταν 30 τοις εκατόν μέ δύο μόνον άλκοολικούς. Οί παρατηρηθεϊσες διαφορές ποσοστών είναι στατιστικώς σημαντικές.

«Τί σοῦ συνέβη, κωπηγέ θησαυρῶν;» (Ἔργο τοῦ Alfredo Castaneda, 1985).

Οί άλλες δύο μελέτες, πλέον πρόσφατες αὐτῆς, ἐνισχύουν τὰ συμπεράσματά τους. Ὁ Kay R. Jamison, ἓνας ψυχίατρος τοῦ νοσοκομείου Johns Hopkins, μελέτησε σαράντα ἑπτὰ ἐπιφανεῖς Βρεταννοὺς συγγραφεῖς καὶ καλλιτέχνες. Τὰ σχετικὰ ἐρωτηματολόγια καὶ ἱστορικὰ ἀπέδειξαν, ὅτι 38% αὐτῶν τῶν δημιουργῶν εἶχε ὑποστῇ θεραπευτικὴ ἀγωγή γιὰ συναισθηματικὴ ψύχωση καὶ μάλιστα τὰ τρία τέταρτα ἐξ αὐτῶν μέσα σὲ νοσοκομεῖα. Οἱ θεατρικοὶ συγγραφεῖς εἶχαν τὸ ὑψηλότερο ποσοστὸ ἀσθενειῶν. Τὸ 63% εἶχε ὑποστῇ κατ' ἀρχὴν ψυχοθεραπεία ἀλλὰ καὶ φαρμακευτικὴ ἀγωγή καὶ ἠλεκτροθεραπεία. Οἱ ποιηταὶ δὲν ἦσαν σὲ καλύτερη κατάσταση. Περισσότεροι τῶν μισῶν εἶχαν ὑποστῇ σχετικὴ θεραπεία. Οἱ ποιηταὶ τοῦ δείγματος τοῦ Jamison ἦσαν ἰδιαίτερα εὐάλωτοι σὲ μανιοκαταθλιπτικὲς ἀσθένειες. Οἱ τρεῖς εἶχαν νοσηλευθῇ γιὰ τέτοιες διαταραχές. Δύο ἀπὸ τοὺς μυθιστοριογράφους εἶχαν νοσηλευθῇ γιὰ κατάθλιψη, ὅπως καὶ ἓνας ἀπὸ τοὺς βιογράφους καὶ ἓνας ἀπὸ τοὺς καλλιτέχνες. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν τυπικὴ ψυχιατρικὴ νοσηλεία τὸ 30% ἀνέφερε ὅτι εἶχε κατ' ἐπανάληψιν αἰσθανθῇ σοβαρὲς μεταπτώσεις ψυχικῆς διαθέσεως.

Οἱ Hagor καὶ Kareen Akiskal ἔκαναν παρόμοιες ἔρευνες ἐπὶ 20 ζωγράφων, γλυπτῶν καὶ συγγραφέων εἰς τὴν Γαλλία καὶ 25 μουσικῶν τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς. Αὐτοὶ δὲν διεπίστωσαν πλήρη μανιακὰ συμπτώματα εἰς τὰ 45 ἄτομα, ἀλλὰ εἰς τὰ 2/3 αὐτῶν μία ἐκ τῶν δύο ἐνοχλήσεων, οἱ ὁποῖες χαρακτηρίζουν αὐτὸ πὺ οἱ ἐρευνηταὶ ὀνομάζουν *«ἥπιον ἄκρον τοῦ φάσματος τῆς μανιοκαταθλίψεως»*. Οἱ ἐνοχλήσεις εἶναι ὑπερθυμία, ἡ ὁποία χαρακτηρίζεται ἀπὸ περιοδικὴ ὑπερδραστηριότητα καὶ κυκλοθυμία, ἡ ὁποία διακρίνεται ἀπὸ ψυχολογικὲς διακυμάνσεις. Οἱ δύο αὐτὲς διαταραχὲς δὲν συνοδεύονται ἀπὸ περισσότερο σοβαρὰ συμπτώματα τῆς μανιοκαταθλίψεως.

Ἄν, σύμφωνα μὲ τὰ συμπεράσματα αὐτά, οἱ δημιουργοὶ εἶναι πλέον ἐπιρρεπεῖς ἀπὸ τοὺς ἄλλους εἰς μανιοκαταθλιπτικὲς διαταραχές, εἶναι ἀληθὲς καὶ τὸ ἀντίθετο; Οἱ πάσχοντες ἀπὸ τέτοιες διαταραχὲς ἔχουν προδιάθεση γιὰ δημιουργία; Σ' αὐτὸ τὸ ἐρώτημα ἀπεφάσισαν νὰ ἀπαντήσουν οἱ Akiskal μελετώντας 750 ψυχασθενεῖς. Διεπίστωσαν, ὅτι δὲν ὑπάρχουν ἐνδείξεις ἡϋξημένης δημιουργικότητος στὶς διάφορες ὁμάδες ἀσθενῶν ἐκτὸς ἀπὸ τὶς περιπτώσεις μανιοκαταθλίψεως μετρίου βαθμοῦ, ἡ ὁποία φαίνεται νὰ συνοδεύεται ἀπὸ ἀποδεδειγμένη καὶ ἀνεγνωρισμένη καλλιτεχνικὴ δημιουργία.

Ἀπὸ τὴν ὀπτικὴ γωνία τῶν Akiskal αὐτὰ τὰ εὐρήματα σημαίνουν, ὅτι, ἂν καὶ ἡ μανία καὶ ἡ κατάθλιψη δὲν ἀποτελοῦν δημιουργικὲς καταστάσεις αὐτὲς καθ' ἑαυτές, ἥπιες μορφές τους ἐν συνδυασμῷ μὲ ἐναλλαγὲς μεταξὺ τους μποροῦν νὰ αὐξήσουν τὴν δημιουργικότητα τῶν πασχόντων ἀπὸ αὐτές. Δὲν ἀρνοῦνται, ὅτι μερικοὶ καλλιτέχνες εἶναι κλασσικὲς περιπτώσεις μανιοκαταθλίψεως, ἀλλὰ ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ δημιουργικὴ ἐργασία τῶν καλλιτεχνῶν ἔχει πραγματοποιηθῇ σὲ περιόδους καλῆς ὑγείας μεταξὺ ἐπεισοδίων ἀσθενείας — δηλαδή, σὲ ἐποχὲς πὺ ἡ διανοητικὴ τους κατάσταση πλησιάζει τὸ ἥπιον ἄκρον τοῦ φάσματος τῆς μανιοκαταθλίψεως.

Συνεπῶς ἡ σύγχρονη ἔρευνα στὸν τομέα τῆς μανιοκαταθλίψεως μιᾶς δημιουργικῆς μεγαλοφυΐας ἐνὸς μανιοκαταθλιπτικοῦ παρέχει τὴν στήριξη τῶν ὑποθέσεων τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τοῦ Πλάτωνος. Δὲν ἐννοεῖται βεβαίως, ὅτι πρέπει νὰ εἶναι κάποιος τρελλός, γιὰ νὰ εἶναι δημιουργικός. Οἱ περισσότεροι δημιουργικοὶ ἄνθρωποι δὲν εἶναι τρελλοὶ καὶ οἱ περισσότεροι διανοητικῶς ἀνάπη-

ροι δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ φέρουν εἰς πέρας μία σοβαρὴ ἐργασία. Ὑποφέρουν ἐπὶ πολὺ χρόνον. Ἀλλὰ ἀναμφιβόλως τὸ ποσοστὸ ἀλληλοεπικαλύψεως μεταξὺ τῶν δύο κατηγοριῶν εἶναι πολὺ ὑψηλόν, γιὰ νὰ θεωρηθῇ τυχαῖον. Ἀπεναντίας θὰ πρέπει νὰ αἰτιολογηθῇ ἐπὶ τῇ βάσει κάποιας ἐσωτερικῆς σχέσεως. Ἐχουν διατυπωθῇ μερικὲς σχετικὲς ὑποθέσεις ὅπως ὅτι ἡ μοναχικότης καὶ ἡ ὑπερευαισθησία τῆς καταθλίψεως ὁδηγοῦν σὲ ἐξαιρετικὴ «ἐνόραση» ἢ ὅτι ἡ ἐνέργεια μετατροπῆς τῆς μανίας ἢ τῆς ὑπερθυμίας ἐξάγει ἀπὸ τὸ στάδιο καταθλίψεως σὲ ἓνα ἄλλο παραγωγικὸ στάδιο, καὶ αὐτὲς οἱ ὁδυνηρὲς πτήσεις τῆς φαντασίας συνοδευόμενες ἀπὸ ἓνα βαθμὸ εὐφυΐας ἀπαιτοῦνται γιὰ τὴν προώθηση ἐνὸς μεγαλοφυοῦς ἔργου. Ἀλλὰ αὐτὲς οἱ ἐρμηνεῖες ἀναμένουν ἐνδελεχῇ μελέτῃ.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἐπιπροσθέτως πρὸς τὴν συστηματικὴν ψυχιατρικὴν ἔρευνα ὅλο καὶ περισσότερες ἱστορικὲς καὶ βιογραφικὲς μελέτες ἐξακολουθοῦν νὰ φωτίζουν τοὺς δεσμοὺς μεταξὺ ψυχικῆς διαθέσεως καὶ δημιουργικότητος. Ἡ Jamison στήν «*Ἱστορία τοῦ Δυτικοῦ Πολιτισμοῦ*» παραθέτει κατάλογο τῶν ὀνομάτων εἰκοσι πέντε μεγάλων ποιητῶν καὶ συγγραφέων, οἱ ὅποιοι ὑπέφεραν ἀπὸ ψυχικὲς διαταραχές, ὅπως οἱ Ὀνορέ ντὲ Μπαλζάκ, Οὐίλλιαμ Μπλέικ, Γκαίτε καὶ Ἔντγκαρ Ἀλλαν Πόε. Τέτοιες ἀσθένειες προσέλαβαν τουλάχιστον ἄλλους δώδεκα μεγάλους συνθέτες, ὅπως οἱ Χαϊντελ, Μάλερ καὶ Τσαϊκόφσκι.

Ὁ Donald W. Goodwin, ἓνας ψυχίατρος ὁ ὅποιος εἶναι αὐθεντία σὲ θέματα ἀλκοολισμοῦ, ἐφώτισε μία ἄλλη πλευρὰ τοῦ προβλήματος. Εἰς τὸ ἔργο του «*Τὸ Ἀλκοὸλ καὶ ὁ Συγγραφεὺς*» ἀναφέρει μία ἐπιδημία ἀλκοολισμοῦ μεταξὺ τῶν μεγάλων Ἀμερικανῶν συγγραφέων τοῦ πρώτου ἡμίσεος τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος. Ὁ κατάλογός του περιλαμβάνει τοὺς Οὐίλλιαμ Φῶκνερ, Ἔρνεστ Χέμινγουαίη, Τζάκ Λόντον, Εὐγένιο Ο' Νήλ, Τένεσση Οὐίλλιαμς, Τόμας Γούλφ καὶ τὸν Ρόμπερτ Λόουελ μεταξὺ ἄλλων. Ὁ Goodwin ὑπολογίζει, ὅτι τουλάχιστον τὸ ἓνα τρίτο τῶν μεγάλων Ἀμερικανῶν συγγραφέων τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος ἦσαν ἢ εἶναι ἀλκοολικοὶ — ὅποιοσδήποτε λογικὸς ὀρισμὸς καὶ ἂν δοθῇ στὸν ἀλκοολικὸν — ὅπως καὶ περισσότεροι ἀπὸ τὸ ἑβδομήντα τοῖς ἑκατὸν τῶν Ἀμερικανῶν κατόχων βραβείου Νόμπελ τῆς λογοτεχνίας. Ὅπως τὸ «ἥπιον ἄκρον τοῦ φάσματος τῆς μανιοκαταθλίψεως» ἔτσι καὶ ὁ ἀλκοολισμὸς τείνουν νὰ ἐμφανίζονται σὲ ἄτομα μὲ ἐντονὴ συναισθηματικὴ ψύχωση. Ἄν καὶ ὁ Goodwin θεωρῇ τὸ φαινόμενο ὡς ἐπιδημικὸ ἐξαπλούμενο κατὰ κύριον λόγον διὰ τῶν μέσων διαδόσεως τοῦ πολιτισμοῦ, πιθανῶς νὰ ὑποκρύπτεται ἓνα βιολογικὸ ὑπόβαθρο. Πολλοὶ ἄνθρωποι φαίνεται νὰ γίνονται ἀλκοολικοὶ λόγω τῆς χρήσεως λικέρ γιὰ τὴν θεραπεία τῆς ἐνοχλητικῆς ψυχικῆς διαθέσεως. Ἄν ὄντως ἔχουν ἔτσι τὰ πράγματα, τὸ δυσανάλογο ποσοστὸ ἀλκοολικῶν μεταξὺ τῶν συγγραφέων παρέχει περαιτέρω ἀποδείξεις περὶ τοῦ δεσμοῦ μεταξὺ συναισθηματικῆς ψυχώσεως καὶ δημιουργικῆς ζωῆς.

Σήμερα ἡ συναισθηματικὴ ψύχωση μπορεῖ νὰ ἀντιμετωπισθῇ ἐπιτυχῶς. Ἡ ἐντονὴ κατάθλιψη ἀνταποκρίνεται στὰ ἀντικαταθλιπτικὰ φάρμακα, στήν ψυχοθεραπεία καὶ στήν ἡλεκτροθεραπεία καὶ ἡ ἀποφασιστικὴ θεραπεία τῆς μανίας εἶναι τὸ λίθιον. Μερικοὶ ἀσθενεῖς ἔχουν ἀναφέρει, ὅτι τὸ λίθιον μειώνει τὴν ἐνεργητικότητά τους καὶ ἡ τρέχουσα ψυχιατρικὴ ἔρευνα ἐξετάζει αὐτὴν τὴν πιθανότητα, ἀλλὰ τὸ πιθανότερον εἶναι ὅτι ἡ κύρια δράση τοῦ φαρμάκου — παρομοία μὲ αὐτὴν ἄλλων θεραπειῶν, οἱ ὁποῖες σταθεροποιοῦν τὴν ψυχικὴ διάθεση — εἶναι

ὅτι μετατοπίζει ἕναν κλασσικό μανιοκαταθλιπτικό πρὸς τὸ ἥπιον ἄκρον τοῦ φάσματος τῆς μανιοκαταθλίψεως.

Εἰς τὸ μέλλον οἱ εὐαίσθητοι ψυχίατροι οἱ ἐργαζόμενοι μὲ τοὺς δημιουργικοὺς ἀσθενεῖς τοὺς θὰ διδαχθοῦν νὰ ρυθμίζουν τὶς ψυχικὲς μεταπτώσεις διὰ τῆς ποικιλίας θεραπειῶν σὲ μία προσπάθεια βελτιστοποιήσεως τῆς δημιουργικῆς ἐνεργείας. Ἡ τελειοποίηση τῆς θεραπείας καὶ ἡ πλήρης ἀναγνώριση ἐπὶ τέλους τῆς μερικῆς σχέσεως μεταξὺ τέχνης καὶ τρέλλας ἐνδέχεται νὰ ἀπελευθερώσουν νεώτερες, γνησιότερες καὶ πλέον παρατεταμένες πηγὲς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας.

[Μετάφραση: **ΝΙΤΣΑ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ**]

ΤΑΤΙΑΝΗ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

Χαμένος Ἡλιος

Σήμερα ὁ ἥλιος δὲν βγήκε,
Κι ὅμως ἐλπίζουν.
Κι ὅλοι τὸν περιμένουν.
Τὸν περιμένουν...

... Μετὰ ἑνας-ἑνας φεύγει...

Καὶ 'σὺ ξέρεις.
Πρέπει νὰ ψάξεις.
Πρέπει νὰ σώσεις τὴ Γῆ.
Πρέπει νὰ σώσεις τὸν Ἡλιο...
... Γιὰ νὰ γυρίσουν οἱ ἄνθρωποι.

ΔΗΜ. ΜΠΟΣΙΝΑΚΗΣ

Δὲν χρειάζεται...

Δὲν χρειάζεται νὰ σὲ κυττάζω,
ἐσὺ μὲ βλέπεις χωρὶς παρερμηνεῖες,
ἐσὺ μὲ βλέπεις καὶ τὴ νύχτα.
Δὲν χρειάζεται νὰ σοῦ μιλάω,
ἐσὺ μ' ἀκοῦς καὶ χωρὶς λέξη νὰ σοῦ πῶ.
'Αρκεῖ νὰ πάρεις τὴν παλάμη μου στὸ χέρι σου,
καὶ νὰ τὴ φέρεις στὸ πρόσωπό σου.
Τότε μὲ κλειστό στόμα, μὲ κλειστὰ μάτια
καταλαβαίνεις καλύτερα ἀπὸ μένα
ποιὸς εἶμαι καὶ τί θέλω.
'Εσὺ ξέρεις καλύτερα αὐτὸ
πὺ σίγουρα τὸ 'χω ἀνάγκη.
'Αρκεῖ νὰ πάρεις τὴν παλάμη μου στὰ χέρια σου.

Α-ΠΑΙΔΕΥΤΑ, ΑΝ-ΙΣΤΟΡΗΤΑ ΚΑΙ Α-ΛΟΓΑ

Ἄναξιόπιστος ὁ Ὅμηρος!

«Τὶ λένε οἱ ἱστορικοὶ γιὰ τὸν Τρωϊκὸ πόλεμο». (Ἐκ τοῦ ἐγχειρίδιου «*Στὰ πολὺ παλιὰ χρόνια*», σελ. 195-6, ποὺ διδάσκεται στοὺς μαθητὲς τῆς Γ' Δημοτικοῦ).

«Ὁ Ὅμηρος λέει, πὼς ἀφορμὴ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου ἦταν ἡ ἀπαγωγὴ τῆς ὁμορφῆς Ἑλένης. Ὁ Ὅμηρος ὅμως δὲν ἦταν ἱστορικὸς νὰ νοιάζεται τόσο πολὺ γιὰ τὴν ἱστορικὴ ἀλήθεια· ἦταν ποιητὴς. Ἀλλωστε ἔζησε μετὰ τὰ Τρωικά.

»Σήμερα οἱ περισσότεροὶ πιστεύουν, πὼς οἱ Ἀχαιοὶ ἔκαναν αὐτὴ τὴν ἐκστρατεία, γιὰ νὰ μεγαλώσουν τὴ θαλασσοκρατία τους. Προσπάθησαν λοιπὸν νὰ ἐγκατασταθοῦν στὴν εὐφορὴ αὐτὴ πεδιάδα τῆς Μ. Ἀσίας καὶ γι' αὐτὸ ἤλθαν σὲ σύγκρουση μὲ τὴν Τροία, μιὰ μεγάλη πόλη. Ἡ Τροία ἦταν χτισμένη κοντὰ στὰ στενὰ τοῦ Ἑλλησπόντου, ἀπ' ὅπου γινόταν τὸ ἐμπόριο τῶν μετάλλων. Φαίνεται πὼς ὁ ἀγὼνας ἦταν δύσκολος καὶ χρειάστηκε οἱ Ἀχαιοὶ νὰ πολεμήσουν πολλὰ χρόνια. Τὰ κατορθώματά τους ἔγιναν γνωστά καὶ τραγουδήθηκαν ἀπὸ πολλοὺς.

» Ἀσκήση

»Στὸ τετραγωνάκι ποὺ βρίσκεται μπροστὰ ἀπὸ κάθε πρόταση σημειώνω Γ ὅταν πρόκειται γιὰ Γεγονὸς καὶ Μ ὅταν πρόκειται γιὰ Μῦθο.

» Ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος ἔγινε:

» ☐ Γιὰ νὰ πάρουν οἱ Ἀχαιοὶ πίσω τὴν ὡραία Ἑλένη.

» ☐ Γιὰ νὰ λύσουν παλιὲς διαφορές.

» ☐ Γιὰ τὰ πλούσια μέρη τῆς Τροίας.

» ☐ Γιὰ νὰ μεγαλώσουν τὴ θαλασσοκρατία τους».

Παρατηρήσεις: Δὲν μπορῶ, παρὰ νὰ θαυμάσω τὴ «δημοκρατία τῶν ιδεῶν» ἀλλὰ καὶ τὴ «γενναιότητα» τῶν συγγραφέων τοῦ ἐν λόγῳ ἐγχειρίδιου. Ἄναρωτιέμαι ὡσαύτως, γιατί θὰ ἔπρεπε τὰ τετραγωνάκια τῶν ἀσκήσεων νὰ ναι τέσσερα (κι ὄχι πέντε, ὅς ποῦμε); Ἀποκλείεται ὁ Τρωϊκὸς Πόλεμος νὰ γινε καὶ γιὰ κάτι ἄλλο, ποὺ δὲν σκέφθηκαν οἱ συγγραφεῖς; Ἐπὶ παραδείγματι νὰ γινε, μὲ σκοπὸ νὰ χουν νὰ λέγουν κάτι τόσο οἱ συγγραφεῖς τοῦ ἐν λόγῳ βιβλίου ὅσο κι οἱ ὁμοιοί τους, ἀντὶ νὰ κοακίζουν σὰν βάτραχοι λογοκρατικὰ συνθήματα;

Θὰ μοῦ πεῖτε τώρα, πρὸς τί οἱ ἐρωτήσεις, ἀφοῦ ἡ ἀπάντηση ἔχει δοθεῖ στὴν προηγούμενη σελίδα; Ἄς μὴν εἶμαστε ἀφελεῖς· δὲν πρόκειται γιὰ ἐρωτήσεις ἀλλὰ γιὰ «ἀνακριτικὸ» σοφιστικὸ τέχνασμα, ποὺ σκοπὸ ἔχει τὴν ἀπόσπαση συνολογίας τοῦ παιδιοῦ. Ἀλλωστε τὸ ἀντιλαμβάνεσθε, ὅτι ἀπαντήσεις πέραν «τῆς μίας καὶ ἀληθινῆς» ἀπὸ τυχόν «κουτορνίθια» ὄχι ἀπλῶς ἀπορρίπτονται, ἀλλὰ καὶ παραδίδονται «στὸ δῆμο» πρὸς χλευασμὸν. Μὴν βιαστήτε νὰ πῆτε πὼς αὐτὸ ἀποτελεῖ παραβίαση «τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων», τῆς ἐλευθερίας τοῦ παιδιοῦ κ.τ.λ. Λεπτομέρειες!.. Ἐδῶ οἱ σουλτᾶνοι εὐνούχιζαν τοὺς ἄριστους μαθητὲς, ποὺ προωρίζονταν γιὰ τὴν ἐπ'ἀνδρῶνση τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ...

Ὁ Ὅμηρος δὲ νοιάζεται γιὰ τὴν ἱστορική ἀλήθεια, διδάσκουν στὰ παιδιά μας οἱ πνευματικοὶ μας «ταγοί»! Εἶναι ἀλήθεια, ὅτι τὸ «Ὅμηρικό πρόβλημα» ὑπάρχει καὶ θὰ ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχει ἔσασε δίκην «δηλίου προβλήματος». Τὰ ἐρωτήματα, ποῦ καὶ πότε ἔζησε ὁ ποιητής, ἂν ἦταν ἓνας ἢ περισσότεροι κ.ἄ. ἀπασχόλησαν καὶ ἀπασχολοῦν τὰ διαυγέστερα μυαλὰ τῆς ὑψηλίου, ποῦ ἀναζητοῦν τὴν ἀλήθεια. Ὅτι ὅμως ὁ ποιητής δὲ νοιάζεται γιὰ τὴν ἱστορική ἀλήθεια, αὐτὸ εἶναι πράγματι πλύση ἐγκεφάλου. Ὁ ποιητής ποῦ «τὴν Ἑλλάδα (ἄρα καὶ τὴν οἰκουμένην) πᾶσαν πεπαιδευκεν» (Πλάτων), ποῦ «θεσπέσιος ἂν φανείη παρὰ τοὺς ἄλλους» (Ἀριστοτέλης), ποῦ «ἡ ποίησίς του πᾶσα ἀρετῆς (= ἀνδρείας, δικαιοσύνης, ἀ-λήθειας) ἔπαινός ἐστι» (Μ. Βασιλείος)! Ἀρχίζω νὰ πιστεύω, ὅτι οἱ συγγραφεῖς τοῦ ἐν λόγω ἐγχειριδίου δὲν ἔχουν διαβάσει οὔτε ἓνα στίχο τοῦ Ὀμήρου. Αὐτὸ τοῦλάχιστον μαρτυρεῖ ἡ ἀπουσία αἰσθησης τῆς ἀρετῆς ἀπ' τὸ ἔργο τους· γιατί δὲν εἶναι ἔργο ἀρετῆς βέβαια ἡ παραπλάνηση τῶν ἀνίδεων παιδιῶν, ἡ ἐνστάλλαξη κι ὁ ἐγκλεισμός τους στὸ λαβύρινθο τῶν λογοκρατικῶν δογμάτων. Ἐπιτέλους ποιοὶ εἶν' αὐτοὶ οἱ κύριοι, ποῦ ὑψώνουν ἀνάστημα μπροστὰ στὸν Ὅμηρο; «Μηδὲν ἄγαν»...

«Ταὐτόν ἐστι νοέειν τε καὶ εἶναι», σύμφωνα μὲ τὸν Παρμενίδη· πράγμα ποῦ σημαίνει, ὅτι ἡ περὶ τῶν πραγμάτων νόηση, ἡ ἐρμηνεία τῶν πάσης φύσεως γεγονότων, ἡ θεώρηση τῆς ζωῆς καὶ τοῦ κόσμου σὲ τελευταία ἀνάλυση δὲν εἶναι παρὰ ἓνας αὐτοπροσδιορισμός τοῦ νοοῦντος τὰ πράγματα ὑποκειμένου, τοῦ ἐρμηνευτικοῦ τῶν γεγονότων, τοῦ θεωρητοῦ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ κόσμου. Τὸ Ὠραῖο, τὸ Μεγάλο καὶ τὸ Ἀληθινό, ποῦ κατὰ τὸν Ὅμηρο καὶ τοὺς ἀνὰ τὸν κόσμον Ὀμηρίζοντες ἐνίζονται, εἶναι ὑπόθεση νόησης. Ἀλλιῶς νοεῖ ὁ ἄ-φθονος, κι ἀλλιῶς ἵσταται ἔναντι αὐτῶν ὁ ἡρωϊκὸς ἄνθρωπος, καὶ διαφορετικὰ ὁ φθονερός καὶ ἀνδραποδώδης· ἀλλιῶς, τέλος, αἰσθάνεται τὸ Ὠραῖο ὁ καλλιτεχνικὸς ἥρωας κι ἀλλιῶς ὁ ἀγοραῖος ὄχλος. Μὴν ξεχνοῦμε ὅτι «ἦδιον χρυσοῦ τροφή ὄνοις» καὶ πῶς «ὔες βορβόρῳ ἡδονται»... (Ἡράκλειτος).

Ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος, λοιπόν, σύμφωνα μὲ τὸν Ὅμηρο κι ὅλους τοὺς πνευματικὰ Ἑλληνες ὅλων τῶν ἐποχῶν κι ὅλης τῆς ὑψηλίου, ἔγινε γιὰ τὴν ὠραία Ἑλ-ένη [Ἑλ-λάδα] καὶ μόνο γι' αὐτήν: «Γιὰ τὴν Ἑλένη ἔκαναν τὴν ἐκστρατεία καὶ τὸν πολὺχρονο καὶ αἵματηρὸ πόλεμο τῆς Τροίας οἱ Ἑλληνες. Γι' αὐτήν, γιὰ τὴν ἐπαναφορὰ τῆς στήν Ἑλλάδα, γιὰ τὴν τιμωρία τῶν ὑβριστῶν ἀπαγωγέων τῆς καὶ τὴν ἀποκατάσταση τῆς προσβληθείσης ἐλληνικῆς τιμῆς ξεκίνησαν ἀπ' ὅλο τὸν ἐλληνικὸ κόσμον οἱ ὠραῖοι ἥρωες Ἀχαιοί, γιὰ ν' ἀφήσουν τὰ κορμιά τους στὶς ὑπώρειες τῆς Ἰδης ἢ γιὰ νὰ ἐπιστρέψουν γέροντες πιά κι ἀπόμαχοι στὰ σπιτικά τους...» [Μετέωρος, «Δαυλός», τ. 4 (28)]. Καὶ κανεῖς τους δὲν μετάνοιωσε! Ὅχι μόνο γιατί ἡ τιμὴ εἶν' ἀτίμητη γιὰ τὴν ἐλληνικὴ σκέψη, ἀλλὰ καὶ διότι

οὐ νέμεσις Τρῶας καὶ εὐκνήμιδας Ἀχαιοὺς
τοιγδ' ἀμφὶ γυναικὶ πολὺν χρόνον ἄλγεα πάσχειν·
αἰνῶς ἀθανάτησι θεαῖς εἰς ὧπα ἔοικεν»,

μᾶς πληροφορεῖ ὁ ποιητής (Γ 156-158). Δὲν εἶχαν ἄδικο λοιπὸν μήτε οἱ Τρῶες μήτε οἱ Ἀχαιοί, ποῦ τόσα ὑπέφεραν πολεμῶντας γιὰ μιὰ Ἑλ-ένη, τῆς ὁ-

ποίας ὅμως ἡ τρομερὴ θωριά παράβγαινε στὴν ὁμορφιά τῶν θεαινῶν! Εἶναι λόγια εἰπωμένα, κατὰ τὸν ποιητὴ, ἀπ' τὸν πολυπαθὴ Πρίαμο καὶ τοὺς σεβάσιμους γέροντες, πού 'ζησαν, ὑποτίθεται, τὴ ζωὴ σ' ὅλο της τὸ βάθος καὶ πλάτος, πρᾶγμα πού μαρτυρεῖ — πέραν τῶν αἰτίων τοῦ πολέμου — καὶ τὴν κατάφαση τῶν ἡρώϊκων ἀνθρώπων καὶ σοφῶν στὴν ὁμορφιά καὶ τὴ ζωὴ.

«Ὁ ποιητὴς αὐτὸς τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν πεπαίδευκεν», λέγει ὁ Πλάτων· καὶ καθόλου δὲν ὑπερβάλλει. Αὐτὸς μᾶς κληροδότησε ὅλα τὰ πρότυπα ὁμορφιάς, ἀνδρείας καὶ σοφίας, χαραγμένα στὸ ἀμάλαγο μάρμαρο τῆς ἐλληνικῆς ἡ ὀρθότερα τῆς Ὀμηρικῆς γλώσσας. Τῆς γλώσσας, πού κατέκτησε τὶς εὐγενεῖς ψυχὰς τῶν παραμεσόγειων ἐθνῶν κι ἐκεῖθεν τῆς Οἰκουμένης ὅλης. Κι ἔρχονται τώρα οἱ λογοκρατούμενοι ψευδο-ἱστορικοὶ καὶ διανοομενίζοντες κουλτουριάρηδες — τέτοιοι ὑπῆρχαν σ' ὅλες τὶς ἐποχὰς — καὶ διδάσκουν στὰ παιδιὰ μας ὅτι ὁ πόλεμος τῆς Τροίας δὲν ἦταν παρὰ μιὰ ἐμπορικο-οἰκονομικὴ ἐπιχείρηση, πού σκοπὸν εἶχε τὰ καλαμπόκια καὶ τ' ἄλευρα τῆς Τρωάδος... "Ἐτσι πιστεύουν, λέει, οἱ περισσότεροι ἱστορικοί... κι ἄλλωστε ὁ "Ὀμηρος" ἔζησε μετὰ τὰ Τρωϊκά...

• Δὲν θὰ ρωτήσω τοὺς κυρίους αὐτοὺς, **ποιοὶ εἶν' αὐτοὶ οἱ περισσότεροι πού πιστεύουν** (τοὺς ξέρουμε), οὔτε ἂν ἔχουν προ-ομηρικὲς πηγές, μιὰ κι ὁ "Ὀμηρος" ἔζησε μετὰ τὰ Τρωϊκά· οὔτε θὰ τοὺς θυμίσω τὸ ἡρακλείτειον «*πλεῖστοι κακοί*». Ταιριάζει, θαρρῶ, νὰ τοὺς ξεπροβοδίσω μὲ τὰ λόγια τοῦ Ἀθαν. Διάκου, πού ψηνόμενος ζωντανὸς ὁ ἥρωας γιὰ τὶς ἐλληνικὲς του ἰδέες, εἶπε στὰ τυφλὰ ὄργανα τῆς λογοκρατίας:

«Πᾶτε κι ἐσεῖς κι ἡ πίστη σας, μουρτάτες, νὰ χαθῇτε!»

Σαράντος Πὰν

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΕΡΑΜΙΩΤΗΣ

Τὸ ξέραμε...

... ὅμως, τόσο πού θὰ μᾶς ἐγνοιαζε,
σὰν πέφταμε στὴν κυλιόμενη ἄμμο,
σὰν τὰ πόδια στήριγμα δὲν βρίσκανε,
σὰν τὰ χέρια διέγραφαν τὸ Σ.Ο.Σ.
πέμποντας στὰ τέσσερα σημεία,
δὲν τὸ ἐννοοῦσαμε.
Τὶ θλιβερό, νὰ βλέπεις λίγο-λίγο
ν' ἀπέρχεται ἡ ἐπιφάνεια τῆς ἄμμου,
νὰ λιγοστεύει ἡ ἀνάσα καὶ ἡ διάνοια,
αὐτὴ καθ' ἑαυτὴ καθαρὴ,
νὰ γνωρίζει πῶς ἡ βοήθεια πέθανε
στὴν ἄκρη τοῦ ἔλους

καὶ τὸ σκοτάδι μυστήριον
ἀξεδιάλυτο, ἀνεξερεύνητο.
Καὶ οὐ πρό πολλοῦ τὸ νῆμα τῆς Ἀριάδνης
σὰν ἄχρηστο τὸ ἐγκατέλειψες.
Τώρα δὲν ὑπάρχει ἀναθεώρηση,
δὲν ὑπάρχει ἐπιστροφή.
Ἡ ἄμμος ἀνέρχεται καὶ σύ,
πού μ' ὅλο πού γενναῖος στεκόσουν,
τώρα κατάλαβες: ἡ γενναιότητα
εἶναι τῶν ἡλιθίων καὶ τῶν σοφῶν.
Καὶ σύ δὲν εἶσαι τὸ ἓνα οὔτε τὸ ἄλλο.

Ἐπιστολή πρὸς ἑταῖρους

Ἀγαπητοί μου ἑταῖροι, ὑγιαίνετε.

Ἀρχικὰ Σᾶς εὐχαριστοῦμε ὑπερμέτρως διὰ τὴν ἐκτίμησίν Σας εἰς πολιτισμὸν μας ὅπως τοῦλάχιστον καταφαίνεται καὶ εἰς τὴν ὑπὸ ἐκδοσιν Ἱστορίαν Σας τῆς Εὐρώπης. Ἐμεῖς ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀσήμαντον γωνίαν τῆς Βαλκανικῆς μὲ χαρὰν διαπιστώσαμε, ὅτι ἔχετε ΚΑΙ ἱστορίαν σημαντικὴν, καθόσον μέχρι πρότινος πιστεύαμε ὅτι τὰ ἀκρότατα χρονικὰ ὅρια τῶν Δυτικῶν Λαῶν ἀρχίζαν κάπου ἐκεῖ μὲ τὴν λεηλασίαν (ὕλικήν καὶ πνευματικήν) τοῦ μείζονος Ἑλληνικοῦ χώρου· εἰς τὸ τέλος, νομίζω, τοῦ Μεσαίω·νος. Θεωρήσαμε, πρὸς τοῦτο, πολὺ λογικὸν τὸ γεγονὸς ὅτι μᾶς ἐξωστρακίσσατε ἀπὸ τὰς δέλτους τῆς ἱστορίας Σας, προκειμένου νὰ παρουσιάσετε τὸ ἀρχαῖον Σας πολιτισμικὸν θαῦμα. Εἶναι, μάλιστα, ἀκράδαντη ἡ πίστις μας, ὅτι ἡ ἀναδίφησις τῆς Δυτικῆς ἱστορίας θὰ βοηθήσῃ καὶ εἰς τὴν ἀνέυρεσιν τοῦ Βανδαλικοῦ προτύπου τῶν ἐπῶν τοῦ Ὁμήρου, ἀπ' ὅπου ὁ ἄθλιος αὐτὸς ραψωδὸς τὸ ἀντέγραψε καὶ τὸ ἰδιοποιήθη.

Ἀκράδαντη εἶναι καὶ ἡ πεποίθησίς μας ὅτι ὡσαύτως θὰ εὑρεθοῦν καὶ τὰ Βησιγοθικὰ πρωτότυπα τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἀκόμη, οὐδεμία ἀμφιβολία μᾶς ἀπομένει ὅτι δὲν θὰ γράψετε μὲ τὸ γνωστὸν σας τὰκτ καὶ μερικὰ λεπτὰ θέματα, ὅπως λ.χ. τὸ θεάρεστον ἔργον τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως, τὸ ἐκπολιτιστικὸν Σας ἔργον εἰς τὸ Νότιον Ἡμισφαίριον (πὺν μερικοὶ ἀνόητοι τὸ χαρακτηρίζουν στυγνὴν ἀποικιοκρατικὴν ἐκμετάλλευσιν) καί, φυσικά, τὰ ἀσήμαντα περιστατικὰ τῶν πολέμων ἀπὸ τὸ 1789 καὶ ἐντεῦθεν.

Ἀναφορικῶς, τώρα, μὲ ἡμᾶς ἐνταῦθα, ὑγιαίνομεν διατρίβοντες ἐπὶ τὰ ἴδια στηριγμένοι στὸν ἀσήμαντόν μας πολιτισμὸν καὶ αἰσθανόμεθα ἰδιαιτέραν ἱκανοποίησιν, καθόσον δὲν μᾶς χρωστᾶτε τίποτε. Οὔτε γλῶσσαν, οὔτε γραφὴν, οὔτε πολιτισμὸν, οὔτε φιλοσοφίαν, οὔτε θέατρον, οὔτε ἀθλητισμὸν, οὔτε ἐπιστήμην. Καὶ αὕτῃ ἡ ἱκανοποίησίς μας ἐπεκτείνεται, διότι, ἐπιτέλους, θὰ ἀπαλλαγῇτε ἀπὸ τὰ κόμπλεξ καὶ τὰ πλέγματα πὺν εἶχατε ἀποκτήσει διαβάζοντας, τόσον καιρόν, τόσες ἀνοησίες καὶ παραμύθια γιὰ τὴν ἱστορίαν καὶ τὸν πολιτισμὸν μας. Ἐνῶ τώρα, μὲ τὸ ἀπαύγασμα αὐτὸ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Σοφίας, ποιὸς θὰ τολμήσῃ νὰ συγκρίνῃ τὴν εὐγενικὴν Ἀμαλασοῦνθα μὲ τὴν ἡμιάγρια Σαπφῶ ἢ τὴν χαρισματικὴν προσωπικότητα τοῦ Ὀδοᾶκρου μὲ τὸν τρισβάρβαρον Ἀριστείδην;

Ἀγαπητοί μου ἑταῖροι,

Τώρα πὺν ἀνακαλύψατε πόσον λαμπρὰ εἶναι ἡ ἱστορία Σας καὶ πόσον ἀσήμαντη καὶ ἀμελητέα εἶναι ἡ δική μας, ἡμεῖς ἐνταῦθα ἔχομεν πλέον τὴν κρυφὴν ἐλπίδα καὶ τὸν μύχιον πόθον ὅτι λίαν συντόμως θὰ πάψετε νὰ κλέβετε τὰ Μουσεῖα μας, νὰ διαρπάζετε τὰ ἔργα τῶν ἐκκλησιῶν μας ἢ νὰ κάνετε παράνομες ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφάς. Ἴσως, μάλιστα, μᾶς ἐπιστρέψετε καὶ ἑκεῖνα τὰ ἀσήμαντα ἔργα τέχνης πὺν «δανειστήκατε» ἀπὸ τὴν Ἑλληνίδα γῆ γιὰ νὰ τὰ προστατέψετε εἰς τὰ Μουσεῖα Σας καὶ τώρα Σᾶς καταλαμβάνουν ἄδικα τὸν χώρον. Καὶ τέλος ἴσως μᾶς ἐπιστρέψετε τὴν γλῶσσαν Σας, τὴν γραφὴν Σας, τὴν Ἐπιστήμην Σας καὶ τὴν Φιλοσοφίαν Σας.

Μέ βαρβαρικοὺς χαιρετισμοὺς

Γιῶργος Πετρόπουλος

ΣΠΥΡΟΣ ΝΟΝΙΚΑΣ

Ἡλεκτρονικὴ καὶ Δημοκρατία τῶν Πολιτῶν

Ἡ στρέβλωση τῆς ἐποχῆς μας ὀφείλεται ἐν πολλοῖς καὶ στὰ «νομικὰ πρόσωπα» ... μιὰ ἱστορία δηλαδή πού ἄρχισε μὲ τὴ γαλλικὴ ἐπανάσταση. Καὶ ἡ στρέβλωση αὐτὴ στηρίχθηκε στὸ βιασμό τῆς γλώσσας, ἡ ὁποία ὑποχρεώθηκε νὰ δεχτεῖ, πάνω ἀπὸ τὴν κρυστάλλινη ἔννοια τοῦ «φυσικοῦ προσώπου», τὴν πλαστογραφημένη τοῦ νομικοῦ «προσώπου». Ἔτσι, ἐνῶ τὸ φυσικὸ πρόσωπο εἶναι μοναδικὸ καὶ ἀνεπανάληπτο, ἀνεπίδεκτο ἀγοραπωλησίας, ἐκχωρήσεως, νομῆς, κληρονομιάς καὶ προϋποθέτει ἐλευθερία καὶ ἀλήθεια γιὰ νὰ πορευτεῖ, τὸ πλάσμα τοῦ νομικοῦ «προσώπου», ἀντιθέτως, δὲν προϋποθέτει ἀπαραιτήτως τὶς παραπάνω ἀξίες, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ γίνεται ἀντικείμενο συναλλαγῆς, κληρονομιάς, οἰκονομικοῦ καὶ ἐξουσίας.

Ἔχουμε κράτος, δήμους, κοινότητες, κρατικὲς ἐπιχειρήσεις, κρατικὰ νοσοκομεῖα, κρατικὴ παιδεία, κρατικὰ δικαστήρια, κρατικὸ ἀθλητισμὸ, κρατικὴ θρησκεία, πρωτοβάθμιους, δευτεροβάθμιους, τριτοβάθμιους συνεταιρισμούς, ἀνώνυμες ἐταιρίες, σωματεῖα ὑπερεθνικά, νομικὰ πρόσωπα τύπου ΕΟΚ, ΚΟΜΕΚΟΝ, ΝΑΤΟ, Συμφώνου Βαρσοβίας, ΟΗΕ. Ὅλα τὰ παραπάνω εἶναι νομικὰ πρόσωπα καὶ ἐπινοήσεις πού στοχεύουν, καὶ τὸ ἔχουν ἐπιτύχει, στὴν ὑποκατάσταση τοῦ καθαροῦ καὶ ἔντιμου «φύσει» προσώπου μὲ τὸ νόμισμα τοῦ «νόμου» προσώπου, ἐν ὀνόματι τῆς ἔμμεσης ἀντιπροσωπευτικῆς δημοκρατίας (διαδικασίας), ἡ ὁποία, ὅταν μορφοποιήθηκε ἀπὸ τὸν Μοντεσκιέ, θεωρήθηκε μεγάλη ἀνακάλυψη, γιὰ νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὸν ἀντιπροσωπευόμενον λαόν.

Τὸ ἐπιχείρημα ἦταν ἀκαταμάχητο, ἀλλὰ καὶ σατανικόν: Πῶς θὰ διοικηθοῦν καὶ θὰ κυβερνηθοῦν οἱ δεκάδες καὶ ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια τῶν πολιτῶν τῆς νεο-εφ-ευρεθείσης ἀστικῆς κοινωνίας. Δὲν βρισκόμαστε στὴν εἰδυλλιακὴ ἐποχὴ τῆς «Ἀθηναίων Πολιτείας» καὶ τῆς «ἐκκλησίας τοῦ Δήμου», ὅπου λίγες χιλιάδες πολῖτες ἦταν ἐφικτὸ νὰ συγκεντρώνονται μία φορὰ τὴν ἐβδομάδα, γιὰ νὰ διεκπεραιώσουν τὰ «κοινά». Τώρα εἴμαστε ἑκατομμύρια καὶ δὲν χωρᾶμε. Ἐκχωρώντας ὅμως τὰ φύσει προσωπικά μας δικαιώματα σὲ μία χούφτα «ἐκλεκτῶν», λύσαμε τὸ πρόβλημα εὐκόλως.

Αὐτὴ ἡ νοοτροπία, πού, ἐν πάσῃ περιπτώσει, στηρίζεται στὸ ὄντως ὑπάρχον πρόβλημα τοῦ μεγάλου πλήθους τῶν πολιτῶν, πού τελικὰ ὁδήγησε στὴν ἀντιπροσωπευτικὴ «δημοκρατία» γιὰ τεχνικοὺς λόγους, δὲν στέκει ὡς ἐπιχείρημα σὲ ἓνα σωματεῖο, συνεταιρισμὸ, ἀνώνυμη ἐταιρία, ὅπου, λόγου χάρι, τὰ 20 μέλη τους εὐκόλως μποροῦν νὰ αὐτοδιοικηθοῦν καὶ δὲν χρειάζεται νὰ ἐκλέξουν ἀντιπροσώπους (10μελὲς Διοικητικὸ Συμβούλιο) πού θὰ διοικήσῃ ἐν λευκῷ, ἀντιπροσωπεύοντας τὰ ἄλλα 10 μέλη. Δὲν περνάει ὅμως ἀπὸ τὸ νοῦ ὅτι μπορεῖς νὰ φτιάξεις ἓνα σύλλογο, ἓνα σωματεῖο, ἓνα συνεταιρισμὸ, χωρὶς νὰ καταφύγῃ ἀναποφεύκτως σὲ κάποιον καταστατικόν (τὸ Σύνταγμά του), πού προβλέπει διαδικασίες τῆς ἀντιπροσωπευτικῆς δημοκρατίας. Ἄλλῃ λύσῃ δὲν προβλέπεται, κι αὐτὸ σὰν ἀποτέλεσμα φυσικῆς ἐπιταγῆς· τόση εἶναι ἡ στρέβλωση. Ἡ ἀντιπροσωπευ-

ση ἢ τίποτα. Τὸ φυσικὸ ἄτομο ἔχει ἐκλείψει ὡς αὐτοτελὴς καὶ αὐτοδύναμη ὄντοτης. Πρόκειται δηλαδή περὶ περιτεχνῆς καὶ κορυφαίας ὁμαδικῆς πλάνης. Γεννηθήκαμε, γιὰ νὰ ἀντιπροσωπευόμαστε.

“Ὅμως τὸ ἐπιχείρημα, ὅτι δὲν μπορούμε ἀλλιῶς νὰ διοικηθοῦμε παρὰ μόνον δι’ ἀντιπροσώπων λόγῳ ὑπερπληθισμοῦ, παραμένει ὀφθαλμοφανὲς καὶ ὑπαρκτόν, ἔστω κι’ ἂν ἔχει ἀποκαλυφθεῖ σὲ ἐλάχιστους ἢ παγίδα; Καὶ βέβαια παραμένει, ἀλλὰ ὄχι γιὰ πολὺ καιρὸ ἀκόμη. Ἡ ἠλεκτρονικὴ τεχνολογία στὶς ἐπικοινωνίες καὶ ἡ πληροφόρηση, ὅσο κι’ ἂν λειτουργεῖ σήμερα ἐπ’ ὠφελεία τῆς ἐξουσίας μέσω τῶν μαζικῶν μέσων ἐπικοινωνίας, σύντομα θὰ λειτουργήσῃ ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας τῶν πολιτῶν. Καὶ ἰδοὺ πῶς:

Πρῶτα ἀπ’ ὅλα ξεκινᾶμε ἀπὸ τὸ δεδομένο, ὅτι αὐτὸ ποὺ σήμερα λέγεται σύστημα ἀντιπροσωπευτικῆς δημοκρατίας πλησιάζει στὸ τέλος τοῦ βίου του, ἀφοῦ ἔγραψε τὴν ἱστορία του: καλὴ ἢ κακὴ. Στὴν παγκόσμια συνείδηση τὸ εἶδος αὐτὸ διαχειρίσεως τῶν κοινῶν ἔχει φθάσει σὲ ἀδιέξοδο. “Αν διατηρεῖται ἀκόμη, τοῦτο ὀφείλεται στὴν ἔλλειψη ἄλλης καλύτερης λύσης – καὶ ἐννοῶ «δημοκρατικῆς» λύσης. Τὸ «ἐπιχείρημα διὰ τεχνικοὺς λόγους» γιὰ τὴν συνέχιση τοῦ βίου τῆς ἀναστέλλει τὴν πτώση τῆς, ἕως ὅτου βρεθῇ ἡ νέα «τεχνική». Ἀφοῦ γιὰ τεχνικοὺς λόγους διατηρεῖται τὸ σύστημα, γιὰ τεχνικοὺς λόγους θὰ καταργηθεῖ, ἐφ’ ὅσον μιὰ νέα τεχνικὴ μπορεῖ νὰ ἀναιρέσει τὴν παλιά.

Ἀλλὰ ἡ καινούργια τεχνικὴ ἤδη ἔχει ἀνατεῖλει καὶ φέρει τὸ ὄνομα ἠλεκτρονική: ἠλεκτρονικοὶ ὑπολογιστές, τράπεζα γνώσεων, πληροφορικὴ, δορυφορικὴ τηλεόραση, ἐνσύρματη τηλεόραση κλειστοῦ κυκλώματος, συσκευὲς πομπῶν καὶ δεκτῶν τηλεοράσεως μαζί σὲ κάθε σπίτι, μέσω τῆς ὁποίας θὰ μπορεῖ νὰ μιλάει καὶ νὰ ἀκούει ὁ πολίτης κι’ ὄχι μόνον ὁ ἐξουσιαστής, ὅπως συμβαίνει σήμερα, ἀσύρματη τηλεφωνία κλπ.

Ἐὰν στὴν ἐβδομάδα τῶν 4 ἡμερῶν ἐργασίας τῶν ἀρχῶν τοῦ 21ου αἰῶνος ἀφιερωθεῖ ἀπὸ τὸν κάθε πολίτη μία ἡμέρα ἀπὸ τὶς 3 ἡμέρες ὑποχρεωτικῆς ἀργίας γιὰ τὴν συμμετοχὴ τοῦ στὴν ἀντιμετώπιση καὶ διεκπεραίωση τῶν «κοινῶν» μὲ τὴν βοήθεια τῶν ἠλεκτρονικῶν μέσων τηλεπικοινωνίας, τότε σὲ τί θὰ διαφέρει αὐτὸ ἀπὸ τὴν ἀρχαία «ἐκκλησία τοῦ Δήμου», ὅπου οἱ πολῖτες συγκεντρώνονταν μιὰ φορὰ τὴν ἐβδομάδα γιὰ τὰ κοινά; Πατώντας τὸ «κουμπὶ» στὸ σπίτι τοῦ ὁ κάθε πολίτης ἔρχεται σὲ ἐπικοινωνία μὲ τὴν «Τράπεζα Γνώσεων» καὶ παίρνει τὶς πληροφορίες ποὺ θέλει γιὰ νὰ ἐνημερωθεῖ. Πατώντας ἀκολούθως ἄλλο «κουμπὶ» θὰ ψηφίζει γιὰ τὸ «κοινὸ» θέμα. Καὶ ἀναφέρομαι στὸν τόπο μας, ὅπου ὑπάρχουν καταβολὲς ἀπὸ δημογεροντίες καὶ συμμετοχικὴ δημοκρατία – καὶ ὄχι στὴ Δύση. Αὐτὰ ἀποτελοῦν ἀσφαλεῖς προοπτικὲς γιὰ τοὺς διαθέτοντες ὄραση· κι’ ἄς θυμηθοῦμε τὸ περίφημο ποίημα τοῦ Καβάφη *«Σοφοὶ δὲ Προσιόντων»*:

*«Ἐκ τῶν μελλόντων οἱ σοφοὶ τὰ προσερχόμενα
ἀντιλαμβάνονται. Ἡ ἀκοὴ
αὐτῶν κάποτε ἐν ὥραις σοβαρῶν σπουδῶν
ταράττεται. Ἡ μυστικὴ βοή
τοὺς ἔρχεται τῶν πλησιαζόντων γεγονότων.
Καὶ τὴν προσέχουν εὐλαβεῖς.
Ἐνῶ εἰς τὴν ὁδόν, ἔξω,
οὐδὲν ἀκούουν οἱ λαοί».*

“Ὅμως οἱ Βουλές, οἱ κυβερνητικές «πλειοψηφίες» (μὲ 36% τῶν ψήφων: π.χ. Τουρκία), τὰ συντάγματα στὰ μέτρα τοῦ ἐκάστοτε ἰσχυροῦ καὶ τὰ διοικητικά συμβούλια τῶν νομικῶν «προσώπων» τί θὰ γίνουν; Ἀλλὰ ἄς ἀρχίσουμε ἀπὸ τὴ Βουλή, ὅπου οἱ 300 συμμετέχοντες «τὰ ξέρουν ὅλα»: Ὁρησκεία, παιδεία, ἄμυνα, οἰκονομικά, ἐξωτερικὴ πολιτικὴ, υἰεία, πρόνοια, ἀθλητισμός, σέξ, ἐκτρώσεις, ναρκωτικά, νέα γενιά, παλιά γενιά, δημόσια ἔργα, κρατικές ἐπιχειρήσεις, ἀεροπορικές καὶ χερσαίες μεταφορές, ἠλεκτρονικά, πληροφορικὴ, management, marketing, γλῶσσα, προέλευση τῶν Ἑλλήνων, ἀνθρωπολογία, ἱστορία, πόλεμο τῶν ἄστρων, ἀπύραυλη Βαλκανικὴ κλπ. Λοιπόν, στὴν μετα-εμμεσο-δημοκρατικὴ φάση δὲν θὰ τὰ ξέρουν ὅλα. Ἰσως θὰ ξέρουν κάτι, ἐκεῖ ποῦ θὰ εἶναι εἰδήμονες, ἂν εἶναι. Ὅλα τὰ ἄλλα θὰ τὰ διαχειρίζονται οἱ κατὰ ἐξειδικευμένους τομεῖς κατὰλληλοι.

Κατ’ ἀρχὴν δὲν θὰ λειτουργεῖ μία μόνο «Βουλή». Θὰ λειτουργοῦν ad-hoc πολλές «Βουλές μιᾶς χρήσεως», ὅπου π.χ. στὰ θέματα ναυτιλίας θὰ συμμετέχουν ἐφοπλιστὲς καὶ ναυτικοὶ σὺν κάποιοι ἄλλοι εἰδικοί, στὰ θέματα πολεοδομίας οἱ πολεοδόμοι σὺν μερικοὶ ἄλλοι σχετικοὶ μὲ τὸ θέμα, στὰ θέματα ἀθλητισμοῦ γυμναστὲς, ἀθλητὲς κλπ. Καὶ δὲν θὰ βλέπουμε κάποιον νὰ εἶναι εἰδικὸς γιὰ τὴν ἀνωτάτη, μέση καὶ κατωτέρα ἐκπαίδευση σήμερα, γιὰ τὴ μοναστηριακὴ περιουσία καὶ τὴν συμμετοχὴ τῶν λαϊκῶν στὴ διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας αὔριο, στὴν ἀντιμετώπιση τοῦ νέφους μεθαύριο καὶ στὴν ἐξάλειψη τῆς πολεοδομικῆς ἀναρχίας καὶ τοῦ κυκλοφοριακοῦ χάους χθές, γιὰτὶ ἔτυχε νὰ ἐκλεγῇ βουλευτὴς μὲ τὴν διαδικασία τῆς λίστας.

Ὅσον ἀφορᾷ στὰ σωματεῖα καὶ τοὺς συνεταιρισμούς, γιὰ τὴν λήψη ἀποφάσεων θὰ ἀρκεῖ ἡ γνώμη τῆς ὀλομέλειας τῶν ὀλίγων δεκάδων ἢ ἑκατοντάδων μελῶν: πατώντας πάλι ἓνα κουμπὶ ἀπὸ τὸν τερματικὸ δέκτη καὶ πομπὸ ἐνσύρματης ἐσωτερικῆς τηλεόρασης κλειστοῦ δικτύου ποῦ θὰ λειτουργεῖ σὲ κάθε σπίτι. Τέλος ὁ μῦθος τῶν συνταγμάτων στὰ μέτρα τοῦ ἐκάστοτε ἰσχυροῦ θὰ πάψει νὰ μᾶς παιδεύει. Γιὰτὶ τὰ μὲν ἀτομικὰ δικαιώματα τῶν πολιτῶν εἶναι φυσικὰ καὶ δὲν χρειάζονται προστασία γιὰ νὰ τὰ ἀπολαμβάνουν, ἡ δὲ στοργὴ τῆς ἐξουσίας γιὰ τὴ λειτουργία τῶν ἀτομικῶν καὶ συλλογικῶν δικαιωμάτων θὰ εἶναι περιττή: ὅπου χρειάζεται, θὰ ρωτιῶνται οἱ ἴδιοι οἱ πολῖτες (π.χ. «ἐλεύθερη ραδιοφωνία καὶ τηλεόραση ἢ ὄχι»), γιὰ νὰ ρυθμίζεται τὸ θέμα μὲ ταχύτητα καὶ ἐλεύθερα.

Τὸ ἀστικό καθεστῶς καὶ τὸ ὑποπροϊόν του, ὁ μαρξισμός, σὺν ὁ ἐσμός τῶν νομικῶν προσώπων τῆς ἀντιπροσώπευσης, ποῦ κυριαρχοῦν στὸν πλανήτη μας ἐπὶ δύο αἰῶνες, διήνυσαν τὴν ἱστορικὴ τους πορεία καὶ εἶπαν ὅτι εἶχαν νὰ ποῦν. Στὶς προσεχεῖς δεκαετίες ὑπὸ τὴν πίεση τῆς ἠλεκτρονικῆς τεχνολογίας, τῆς πληροφορικῆς καὶ τῆς ἐβδομάδας τῶν τεσσάρων ἡμερῶν ἐργασίας θὰ ὑποχρεωθοῦμε νὰ ἀναζητήσουμε νέες διαδικασίες καὶ τρόπους στὴ διαχείριση τῶν κοινῶν, προσεγγίζοντας ἐκόντες-ἄκοντες τὴν τεχνικὴ μὲ ἐνεργοποίηση τῆς ἐν συνειδήσει ἄμεσης συμμετοχικῆς δημοκρατίας τῶν πολιτῶν — κάτι ποῦ θὰ εἶχε συμβεῖ στὸν τόπο μας, ἂν ἡ ἐπανάσταση τοῦ 1821 εἶχε συντελεστεῖ 100 χρόνια νωρίτερα.

Γιὰ λόγους συγκυριακοὺς καὶ συμπτωματούς ἡ πιὸ τίμια προσέγγιση στὴ διαχείριση τῶν κοινῶν, ἡ ἄμεση συμμετοχικὴ δημοκρατία τῶν πολιτῶν, βρίσκεται πολὺ κοντὰ νὰ ἀναστηθεῖ, ὥστερα ἀπὸ ἀφασία 2.500 ἐτῶν περίπου καὶ ἀφοῦ ἡ οἰκουμένη γνώρισε ἀπερίγραπτες ἐξουσιαστικὲς μορφές αὐταρχισμοῦ, ἀδικίας,

τυραννίας, ἐκμετάλλευσης καὶ παραπλάνησης τῶν πολιτῶν. Σὲ ὅλη αὐτὴ τὴν περίοδο ὁ ἄνθρωπος-πολίτης βρισκόταν ἐξω ἀπὸ τὰ δρώμενα καὶ τὰ κοινά, καθλωμένος θεατῆς, εἴτε ὑπὸ τὴν ἀπειλὴ τοῦ μαστιγίου εἴτε ὑπὸ τὴν παραπλάνηση τῶν διοικούντων. Ἡ πρόκληση πλέον τῆς ἠλεκτρονικῆς τεχνολογίας εἶναι ἀνοικτὴ καὶ μοιραία γιὰ τὴν περαιτέρω ἐπιβίωση τοῦ πολίτη σὲ πλαίσια οὐσιαστικῆς ἐλευθερίας καὶ δημοκρατίας. Ἡ ἠλεκτρονικὴ τεχνολογία ἀνοίγει τὶς πόρτες τῆς αὐτόνομης παιδείας, τῆς αὐτοδιδασχῆς καὶ τῆς αὐτοπληροφόρησης τῶν πολιτῶν. Παραμένει νὰ ἐνεργοποιηθεῖ ἡ ἐνστικτώδης ροπὴ τοῦ ἀνθρώπου γιὰ ἀλήθεια καὶ ἐλευθερία μέσα ἀπὸ τὴν αὐτοσυνειδησία, ὥστε νὰ ἀρπάξει τὸ ἐργαλεῖο τῆς ἠλεκτρονικῆς καὶ κυριολεκτικὰ νὰ τὸ «ἀξιοποιήσῃ». Ἡ ἄμεση συμμετοχικὴ δημοκρατία τῶν πολιτῶν μὲ τὴν βοήθεια τῆς ἠλεκτρονικῆς τεχνολογίας εἶναι ἡ ἀπάντηση στὸ πολιτικὸ πρόβλημα τῆς ἐποχῆς μας, ἐναντίον τοῦ ἀπαίσιου ὁράματος τοῦ "Ὁργουελ.

Ὁ Ἔρωτας (II) — Ἡ Φιλία

● Μοιάζει ὁ ἔρωτας μὲ τὴν ἰλαρά. Σὰν εἶναι κανεὶς νέος, κάνει ψηλὸ πυρετό, ἀλλὰ περνᾷ γρήγορα καὶ δίχως συνέπειες. "Αν ὅμως σὲ προσβάλλει σὲ μεγαλύτερη ἡλικία, τὰ συμπτώματα εἶναι βαρειά. Καὶ συχνὰ ἡ ἀνάρρωση εἶναι βασανιστικὴ καὶ ἀφῆνει χρόνιες βλάβες. ● Οἱ ὄρκοι τῶν ἐρωτευμένων εἶναι παλάτια πού χτίζονται πάνω σὲ ἡλιοβασιλέματα, αὐρὲς τῆς θάλασσας, ἀργυρὲς ἀχτίδες τῆς σελήνης, ἀστεράκια πού τρεμοπαίζουν στὸ χάος τοῦ ἀπείρου, φλογεροὺς πόθους, αἰώνιες ἀγάπες λίγων εἰκοσετετραῶρων καὶ πολλὰ, πάρα πολλὰ, ἀτελείωτα ψέματα. Μὲ τέτοια θεμέλια, πῶς νὰ μὴν καταρρέουν μὲ τόση εὐκολία! ● Στὴν πλάστιγγα τῆς κοσμικῆς ἰσορροπίας βία καὶ ἔρωτας εἶναι τὰ δύο ἀντίρροπα βάρη. ● Κάθε ἐρωτευμένος εἶναι ἓνας ἀντι-ἐπαίτης, πού ἐκλιπαρεῖ νὰ δώσει κι ὅχι νὰ πάρει. ● Τὸ πρῶτο φιλὶ εἶναι τὸ βάπτισμα στὴ θρησκεία τοῦ ἔρωτα. ● Ἡ ψυχὴ τοῦ ἐρωτευμένου κατοικεῖ στὰ χεῖλη του, μιλάει μὲ τὰ μάτια του, λιγοθυμᾷ στὰ χέρια του, πεθαίνει στὸ χωρισμὸ κι ἀνασταίνεται στὰ δάκρυα τῆς συγχώρεσης. ● Ὁ ἔρωτας εἶναι ὁ ἀρχιτέκτονας τοῦ ὄνειρου. ● Προκειμένου νὰ παγιδέψῃ τὰ ὑποψήφια θύματά του ὁ ἔρωτας χρησιμοποιεῖ διάφορα προσωπεῖα. Τὸ μῖσος εἶναι ἓνα ἀπ' αὐτά.

★ ★ ★

● Προτιμότερο τὸ χαστούκι ἐνὸς τίμιου ἐχθροῦ ἀπὸ τὸ χαϊδολόγημα ἐνὸς ἄσπονδου «φίλου». ● Ὁ βλαβερὸς καὶ ἀνώφελος φίλος εἶναι σὰν τὸν βλαβερό καὶ ἀνωφελὴ κώνωπα. Στριφογυρίζει διαρκῶς γύρω σου καὶ κάθε τόσο σοῦ κάνει καὶ ἀπὸ μιὰ μικρὴ ἀφαίμαξη. ● Ὁ «πιστὸς» φίλος... Ἡ τυφλὴ ἐμπιστοσύνη... Ἡ προδοσία... Τὶ κοινότοπο σενάριο! ● Φίλος: Τὸ αἰωνίως ἐπαναλαμβανόμενο σφάλμα. ● Δὲν ὑπάρχει πιὸ ἐπικίνδυνος ἐχθρὸς ἀπὸ τὸν πρῶτον ἐμπιστο φίλο. ● Γίνε φίλος τοῦ παιδιοῦ σου, γιὰ νὰ μπορέσεις κάποια μέρα νὰ τὸ σώσεις ἀπὸ τοὺς φίλους. ● Ἡ φιλία δὲν δοκιμάζεται ἀπὸ τὸν χρόνο, ἀπὸ τὴν κρισιμότητα τῶν περιστάσεων. Δυὸ φίλοι μπορεῖ νὰ μείνουν πιστοὶ ἐπὶ σαράντα χρόνια· καὶ μέσα σὲ δυὸ λεπτὰ νὰ γίνουν θανάσιμοι ἐχθροί. ● Κάθε φιλία εἶναι ἓνας μελλοθάνατος, πού τελεῖ ὑπὸ προσωρινὴ ἀναστολὴ τῆς ἐκτέλεσης τῆς ποινῆς του.

Χρήστος Τσαγκαρίδης

ΑΚΡΟΒΟΛΙΣΜΟΙ

Πρὸς τοὺς «ὕπηρετες τοῦ Δημοσίου»

1. Δὲν ὑπῆρξαμε ποτὲ ἀπλοῖ θεατὲς τῶν ὧσων συμβαίνουν γύρω μας. Οἱ ἀναγνώστες μας γνωρίζουν, ὅτι δὲν ἀνήκουμε σὲ κόμματα, θεωροῦμε ὅμως ὅτι ἡ κριτική, ὅταν στηρίξη τὰ συμπεράσματά της στὴν ἀλληλουχία τῶν συμβάντων ποὺ μᾶς ὀδήγησαν ἐδῶ, στὴν σημερινὴ δηλαδὴ ἔνταση τοῦ συνωμοτικοῦ πολέμου εἰς βάρος κάθε ἐλληνικοῦ [δὲς τὴν «Ίστορία τῆς Εὐρώπης», δὲς τὴν ἀπόφασί τῆς ἐλληνικῆς δικαιοσύνης γιὰ ὅσους ἰσχυρίζονται πὼς τὸ ἀλφάβητο δὲν εἶναι φοινικικό, δὲς... καὶ θὰ καταλάβης ὅτι] ἡ κριτικὴ εἶναι τὸ μόνο ὄπλο ἄμυνας στὸ σκοταδισμὸ τῶν δημόσιων «διαλόγων».

Καὶ βεβαίως οἱ «διάλογοι» αὐτοὶ δὲν ἔχουν καμμιά σχέσι μὲ τὸν Πολιτικὸ Λόγο. Γιατὶ ὁ πολιτικὸς λόγος ἐκφράζει τὸ «δέον γενέσθαι» στὸ ἐπίπεδο τῆς Πολιτείας. Γιὰ νὰ μπορῇ δὲ νὰ ἀναγνωρίζεται ὡς θεμιτός, πρέπει νὰ ἐκφράζη τὴν «Δίκην». Δίκη δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρ' ἐκτὸς τὸ «κοινὸ συμφέρον τῶν πολιτῶν». Ἀντὶ λοιπὸν νὰ παρακολουθοῦμε στὴν τηλεόρασι τὸν πρέποντα πολιτικὸ λόγον, ἐμφανίζονται οἱ ἐκπρόσωποι τῶν ὀργανωμένων συμφερόντων μερικῶν κοινωνικῶν ομάδων καὶ μὲ θρασύτητα μᾶς ἀπειλοῦν, ἀπειλοῦν τὸν ἐκπρόσωπον τῆς κυβερνήσεως, αὐτῆς ποὺ μὲ κάποιες διαδικασίες ἐκλέξαμε ἐμεῖς, ὁ λαός, ἐν ὀνόματι τῆς Δημοκρατίας, μὲ πεζοδρομιακὲς ἐκδηλώσεις, στάσεις, ἀπεργίες καὶ ὅ,τι ἄλλο θεωροῦν ἀπαραίτητο, ὥστε νὰ διαλύσουν ὅ,τι ἀπέμεινε ὄρθιο ἀκόμη στὸν τόπον αὐτόν. Αἴτημα ἐμφανὲς τῶν ἀγόνων αὐτῶν τῶν «δημόσιων λειτουργῶν» εἶναι τὸ ἐτήσιο ...εἰσόδημα τῶν μελῶν τους. Ἀς ἀρχίσουμε λοιπὸν νὰ μιλάμε γιὰ τὸ «εἰσόδημα». Γιατὶ ἔτσι ἀκούσαμε νὰ τὸ ἀποκαλοῦν: «εἰσόδημα» καὶ ὄχι ἀμοιβὴ ἢ ἡθικὸ ἀντιστάθμισμα στὶς προσφερόμενες ὑπ' αὐτῶν ὑπηρεσίες. «Γνῶθι σ' αὐτόν»:

* * *

2. Εἶναι «κοινὴ συνείδησις» ὅτι οἱ πάσης μορφῆς «ἐργαζόμενοι» στὸ δημόσιο ἢ στὶς ἐπιχειρήσεις τοῦ δημοσίου (ὅπου καὶ μ' ὅποιον τρόπον ἔχει χῶσει τὴν οὐρά του σ' αὐτὲς τὸ δημόσιο) εἶναι τριπλάσιοι, τουλάχιστον, ἐκείνων ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι. Δηλαδὴ τὰ 2/3 τῶν κυρίων ποὺ μᾶς ἀπειλοῦν, θὰ κάναμε ἄριστα νὰ τοὺς στέλναμε γιὰ μισθοδοσίαν στὰ κόμματα ποὺ τοὺς διώρισαν. Αὐτοὶ λοιπὸν οἱ «ραντιέ»... εἰσοδηματίες τοῦ Δημοσίου Ταμείου οὐδέποτε κατέβηκαν σὲ ἀπεργίες ἢ ἄλλους ἀγῶνες γιὰ νὰ διαμαρτυρηθοῦν, ὅταν οἱ κυβερνήσεις διώριζαν ὑπεράριθμους ἢ ἀνάξιους ἢ ... ἢ ... Ἀλλὰ μήπως ἐνδιαφέρθηκαν γιὰ τὰ προβλήματα τοῦ τόπου αὐτοῦ, ποὺ τοὺς παρέχει τὸ «εἰσόδημα» αὐτὸ καὶ δεκάδες ἄλλων προνομίων;

● Τὴν παιδείαν τὴν ἔφτασαν στὸ «καρπάζωμα» τῶν καθηγητῶν ἀπὸ τοῦ μαθητῆ. Τὰ σχολικὰ βιβλία προπαγανδίζουν τὰ καθεστῶτα τύπου Τσαουσέσκου. Τὰ σχολικὰ βιβλία στρεβλώνουν τὴν ἱστορίαν. Καί, τὸ χειρότερον ὅλων, οἱ κ.κ. «εἰσοδηματῖαι» ἀδιαφοροῦν, ὅταν δὲν συνωμοτοῦν, γιὰ τὸν ἐκβαρβαρισμὸ τῆς ἐλληνικῆς πολιτιστικῆς μητέρας γλώσσας ὅλων τῶν λαῶν.

- Τὰ δάση καίγονται,
- ἡ γῆ ξεραινεται,
- ἡ Γεωργία στέλνει τὰ προϊόντα της στὶς χωματερές,
- ἡ Κτηνοτροφία πεθαίνει,

ἀλλὰ οἱ «δημόσιοι» φωνάζουν γιὰ τὸ «εἰσόδημά» τους.

Ἐμεῖς, λέγουν οἱ «ραντιέ», εἴμαστε ἀνεύθυνοι — οἱ κυβερνήσεις ἔχουν τὴν εὐθύνη. Θαυμάστε τους... Γιὰ τὸ ἐὰν ἡ κοινωνία μας ἔγινε ἔρμαιο τῶν κλεφτῶν, ληστῶν, μαστροπῶν, ἐμπόρων τῶν ναρκωτικῶν, τῆς βίας τῶν πεζοδρομίων, τῶν πολιτικῶν δολοφονιῶν, οἱ κ.κ. «εἰσοδηματίαι» εἶναι ANEYΘYNOI!..

* * *

3. Ἐχομε νὰ κάνουμε ἀμέσως μιὰ πρότασι στὴν Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων:

Καμμιά ἐξυγίανσι δὲν θὰ μπορέση νὰ γίνῃ μὲ ἀνεύθυνους δημόσιους λειτουργούς.

Σύντομα λοιπὸν νὰ συνταχθῇ «νέος χάρτης», ἀναλυτικὸς κατὰ κλάδον, ὁ ὁποῖος νὰ καθιστᾷ συνυπεύθυνους τοὺς δημόσιους λειτουργούς. Ἡ συνυπευθυνότης ἐπαναφέρει τὴν «αἰδῶ» στὴν διοίκησι.

Τὰ κόμματα μποροῦν ν' ἀπομακρυνθοῦν ἀπ' τὴν ἐξουσία, οἱ δημόσιοι ὅμως λειτουργοί, ποὺ ὑπῆρξαν οἱ ἄμεσοι ἢ ἔμμεσοι συνεργάτες τῶν πολιτικῶν, θὰ ἐξακολουθοῦν νὰ διαχειρίζονται ἀνεύθυνα τὰ δημόσια πράγματα: Ὅχι. εἶναι καιρὸς τώρα, νὰ σταματήσῃ τὸ αἰσχος αὐτὸ τῶν ἀνεύθυνων, ποὺ σὰν βδέλλες μᾶς ἔχουν κολλήσει στὸ σβέρκο. Οἱ δημόσιοι λειτουργοί, πρέπει νὰ τὸ κατανοήσουμε, εἶναι ἀρκετὲς φορὲς οἱ ἠθικοὶ αὐτουργοὶ κι' ἄλλες φορὲς οἱ «εἰδικοὶ» νὰ συγκαλύπτουν τὶς παρανομίες, ὅπου καὶ ὅταν γίνονται, τῶν πολιτικῶν. Ἄς πάψουν λοιπὸν οἱ καρεκλοκένταυροι νὰ μᾶς ἀπειλοῦν. Δὲν ἔχει καμμιά σημασία, ποιά κυβέρνησι ἀπειλοῦν. Σημασία ἔχει, ὅτι πρέπει νὰ τοὺς δώσουμε νὰ καταλάβουν ὅτι ἔχομε πολλὰ «ράμματα γιὰ τὴν γούνα τους». Καὶ ἄς πάψουν νὰ παριστάνουν τοὺς καρδινάλιους καὶ τοὺς «ἀνεύθυνους» στὴ διαχείρισι τῆς ἐξουσίας. Ἡ Νέμεσι πρέπει νὰ ἀρχίσῃ νὰ τοὺς παρατηρῇ - καὶ τότε θὰ δοῦμε, ἐὰν ἀντέχουν τὸ βλέμμα τῆς. Ἄν ἀντέχουν τὴν κρίσι τῆς.

Στὴν ἀρχαιότητα, μᾶς λέει ὁ Ἡσίοδος, ὁ «ἀμαρτάνων» εἰς βάρος τῆς πόλεως δὲν ἦταν μόνον αὐτὸς ὑπεύθυνος ἀλλὰ καὶ ἡ γενιά του: «τοῦ δὲ τ' ἀμαυρότερη γενεὴ μετόπισθεν λέληπται».

Αὐτὸ σημαίνει, κ.κ. «εἰσοδηματίαι» τοῦ Δημοσίου Ταμείου, ὅτι ὁποῖος «ἀνέβηκε» μὲ κομπίνες, χωρὶς νὰ διαθέτῃ τὸ ἠθικὸ βάρος καὶ τὶς γνώσεις, θὰ βρεθῇ στὸν Κορυδαλλὸ πρῶτος καὶ καλύτερος· καὶ μπορεῖ μὲν νὰ εἶναι σήμερα σκληρὸ νὰ πληρώσουν καὶ τὰ παιδιὰ του, ἀλλὰ μπορεῖ νὰ πληρώσῃ μὲ τὴν οἰκογενειακὴ του περιουσία τὶς κομπίνες του ἢ τὶς παραλείψεις του ἢ τὴν ἀνικανότητά του. Οἱ ἀνάξιοι ἄς τολμήσουν τότε ν' ἀνέλθουν τὴν ἱεραρχικὴ κλίμακα: ἡ «Νέμεσις» τοὺς περιμένει.

Ἐρινὺς

Ἑλληνες Μουσουλμᾶνοι καὶ τουρκικὴ πολιτικὴ

Τὸ ἄρθρον 2 τῆς «Συμβάσεως περὶ ἀνταλλαγῆς Ἑλληνικῶν καὶ Τουρκικῶν πληθυσμῶν» καὶ τῶν Πρωτοκόλλων τῆς 30.4.1923 δὲν περιέλαβε τοὺς Ἑλληνας κατοίκους τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοὺς μουσουλμάνους κατοίκους τῆς Δυτικῆς Θράκης. Ἐκτοτε δὲ καὶ μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς «Συνθήκης τῆς Εἰρήνης» τῆς Λωζάννης τῆς 24.7.1923 οἱ μουσουλμᾶνοι κάτοικοι ἀπετέλεσαν τὴν «Μουσουλμανικὴν Μειονότητα τῆς Δυτικῆς Θράκης». Μειονότητα μὲ καθαρῶς θρησκευτικὸν χαρακτῆρα. Ἡ Δυτικὴ Θράκη, ὡς γνωστὸν, ἀποτελεῖ τὴν βορειοανατολικὴν ἐσχατιὰν τῆς ἐλληνικῆς ἐπικρατείας καὶ εἶναι τὸ νοτιοδυτικὸν τμῆμα τῆς ἐλληνικοτάτης Θράκης, ἡ ὁποία ἐκτείνεται ἀπὸ τῆς ὀροσειρᾶς τοῦ Αἰμου μέχρι τοῦ Θρακικοῦ Πελάγους καὶ ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τῆς Προποντίδος μέχρι τοῦ Νέστου. Σήμερον δέ, ἀτυχῶς, εἶναι διαμοιρασμένη μεταξὺ τῆς Βουλγαρίας, τῆς Τουρκίας καὶ τῆς χώρας μας, ἡ ὁποία καὶ κατέχει τὸ μικρότερον τμῆμα αὐτῆς.

Ἡ ἔκτασις τῆς Δυτικῆς Θράκης εἶναι 8.578 τετραγωνικά χιλιόμετρα καὶ ὁ συνολικὸς τῆς πληθυσμὸς, κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1981, 345.220 κάτοικοι. Διαιρεῖται διοικητικῶς εἰς τρεῖς νομούς: α) Ξάνθης, ὁ ὁποῖος καταλαμβάνει τὸ δυτικὸν τμῆμα αὐτῆς, μὲ πληθυσμὸν 88.777 κατοίκους, β) Ροδόπης, ὁ ὁποῖος εὐρίσκεται εἰς τὸ κέντρον, μὲ πληθυσμὸν 107.957 κατοίκους καὶ γ) Ἑβρου, ὁ ὁποῖος κατέχει τὸ ἀνατολικὸν τμῆμα, μὲ πληθυσμὸν 148.486 κατοίκους. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν Ἑλλήνων μουσουλμάνων τῆς Δυτικῆς Θράκης κατοικεῖ εἰς τὸν νομὸν Ροδόπης, εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ ὁποῖου, καὶ ὁλοκλήρου τῆς Θράκης, Κομοτηνὴν ἑδρεύει τὸ Τουρκικὸν Γενικὸν Προξενεῖον, μικρότερον μέρος εἰς τὸν νομὸν Ξάνθης καὶ ἐλάχιστον εἰς τὸν νομὸν Ἑβρου. Οἱ Ἑλληνες μουσουλμᾶνοι τῆς Δυτικῆς Θράκης δὲν ἔχουν ἐνιαίαν φυλετικὴν προέλευσιν, ἀλλὰ διαίρονται κυρίως εἰς τρεῖς μεγάλας ομάδας. Τοὺς Τουρκικῆς προελεύσεως, τοὺς Πομάκους καὶ τοὺς Ἀθιγγάνους.

Θὰ ἤθελα νὰ προσθέσω, ὅτι ὑπάρχει μὴ τετάρτη ὁμάς, πολὺ μικρὴ ἐν συγκρίσει μὲ τὰς ἄλλας, οἱ Ἑρυσθῖνοι, οἱ «Κιζιμπάσσηδες», οἱ ὁποῖοι εἶναι περίπου 1.000 Τουρκόφωνοι αἰρετικοὶ μουσουλμᾶνοι, πού κατοικοῦν εἰς τὴν ὀρεινὴν περιοχὴν τῆς Θράκης μας. Οἱ Τουρκικῆς προελεύσεως Ἑλληνες μουσουλμᾶνοι ὁμιλοῦν τὴν Τουρκικὴν γλῶσσαν, ἔχουν Τουρκικὴν ἐθνικὴν συνείδησιν. Γενικὴ εἶναι ἡ ἀντίληψις, ὅτι εἶναι ἀπόγονοι διαφόρων Τουρκικῶν φυλῶν, αἱ ὁποῖαι ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν Θράκην κατὰ διαστήματα, ἀπὸ τῆς κατακτησεως ἀπὸ τὰς Τουρκικὰς ὁρᾶς κατὰ τὸ ἔτος 1362 καὶ ἐντεύθεν. Ὅταν ὠλεθρὴ ὁ τότε Σουλτάνος Ὀρχάν Μουράτ κατέλαβε τὴν περιοχὴν Ἀδριανουπόλεως, τὴν ὁποίαν ἀνεκήρυξε πρωτεύουσαν τοῦ Τουρκικοῦ Κράτους. Πολλοὶ ὅμως ὑποστηρίζουν, ὅτι μεταξὺ αὐτῶν περιλαμβάνονται καὶ ἀπόγονοι ἐξισλαμισθέντων Ἑλλήνων τῆς περιοχῆς, διὰ δύο κυρίως λόγους: α) Ἱστορικῶς δὲν μαρτυροῦνται μαζικαὶ ἐγκαταστάσεις Τούρκων εἰς τὴν Θράκην καὶ β) εἶναι ἀνεξήγητος ἡ ἐξαφάνισις τῶν Χριστιανῶν κατοίκων τῆς πεδινῆς Θράκης, πολλοὶ ὀλίγοι ἐκ τῶν ὁποίων εἶχαν ἀπομείνει κατὰ τὴν τελευταίαν περίοδον τῆς Τουρκοκρατίας. Αὐτοὶ χαρακτηρίζονται ἀπὸ μετρίαν εὐφυΐαν, νωθρότητα, καρτερικότητα καὶ κρυψίνοιαν. Θεωροῦν τοὺς ἑαυτοὺς τῶν ἐκλεκτῶν μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων μουσουλμάνων, καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἀντιμετωπίζουν μὲ περιφρόνησιν τόσον τοὺς Πομάκους, τοὺς ὁποῖους θεωροῦν ὑποδεεστέρους, ὅσον καὶ τοὺς Ἀθιγγάνους, τοὺς ὁποῖους ἀντιμετωπίζουν ὡς μηδαμινούς περιθωριακούς. Ἀποτελοῦν τὸν σκληρὸν πυρῆνα τῆς Μουσουλμανικῆς μειονότητος, ἀνερχόμενοι εἰς 52.000 περίπου, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ κύριος ὄγκος εὐρίσκεται εἰς τὸν νομὸν Ροδόπης (31.000), ἀξιόλογον τμῆμα (9.500) εἰς τὸν

* Ὁ κ. Κ.Π.Ο. εἶναι διδάκτωρ τῆς Νομικῆς καὶ πρῶην νομάρχης.

νομόν Ξάνθης καὶ ἐλάχιστον (1.500) εἰς τὸν νομόν Ἐβρου.

Οἱ Πομάκοι ἀποτελοῦν ἰδιαιτέραν ἐθνολογικὴν ὁμάδα. Ἡ χώρα μας ἐπικαλεῖται πλεῖστα ὅσα ἀδιάσειστα ἱστορικὰ στοιχεῖα, ἐκ τῶν ὁποίων ἀποδεικνύεται ἡ ἐλληνικότης τῆς φυλῆς αὐτῆς. Δηλ. ὅτι πρόκειται περὶ ἀπογόνων τῶν ἀρχαίων Ἀγριάνων, τοὺς ὁποίους ἀναφέρει ὁ Ἡρόδοτος ὡς συγγενεῖς τῶν Θρακῶν καὶ ὁ Θουκυδίδης ἀποκαλεῖ Ἀγριᾶνας ἢ Ἀγραιῖους. Οἱ Ἀγριᾶνες ἐθεωροῦντο ἔμπειροι πολεμισταὶ καὶ ἠκολούθησαν τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον καθ' ὅλην τὴν ἐκστρατεῖαν τοῦ διὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Ἀσίας. Ἀλλὰ καὶ μεταγενέστεροι διάσημοι συγγραφεῖς, ἱστορικοὶ καὶ διεθνολόγοι παραδέχονται τοὺς Πομάκους ὡς ἐξιλαμισθέντας Θρακοέλληνας, ὡς ἐπίσης καὶ χριστιανοὺς ἐξιλαμισθέντας κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ 17ου αἰῶνος, οἱ ὅποιοι διετήρησαν μέχρι σήμερον τὴν μνήμην τοῦ χριστιανικοῦ παρελθόντος των, καθὼς ἐπίσης συνθηεῖας, ὀνομασίας καὶ μαρτυρίας, ποὺ ἀποδεικνύουν τὴν προέλευσίν των. Ἡ διάλεκτος τῶν Πομάκων εἶναι ἁγγραφὸς καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ μείγμα Βουλγαρικῶν, Ἑλληνικῶν καὶ Τουρκικῶν λέξεων. Εἶναι εὐφυεῖς, ἐργατικοὶ καὶ δυναμικοί. Ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς τῶν Πομάκων ἀνέρχεται εἰς 35.000 περίπου, ὁ κύριος δὲ ὄγκος των (23.000) εὐρίσκεται εἰς τὸν νομόν Ξάνθης, μικρότερον τμήμα (10.000 καὶ πλέον) εἰς τὸν νομόν Ροδόπης καὶ πολὺ μικρὸν τμήμα (περίπου 2.000) εἰς τὸν νομόν Ἐβρου.

Οἱ Ἀθίγγανοι ἀποτελοῦν ποσοστὸν σχετικὰ μικρὸν τῶν Ἑλλήνων μουσουλμάνων τῆς Δυτικῆς Θράκης καὶ εἶναι ἐγκατεστημένοι εἰς τὰς παρυφάς των πόλεων καὶ τῶν χωρίων. Ὀνομάζονται καὶ «Τουρκόγυφτοι», ἔχουν ἰδιαιτέραν διάλεκτον, ἡ ὁποία δὲν ἔχει δικήν της γραφήν. Ἐχουν χαμηλὸν πνευματικὸν ἐπίπεδον, ρευστὴν συνείδησιν καὶ χαλαρὰν ἠθικὴν. Ἡ προέλευσις των εἶναι ἄγνωστος. Κατ' ἄλλους προέρχονται ἀπὸ τὴν Ἰνδιάν. Ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς των φθάνει τοὺς 17.500, οἱ ὅποιοι κατανέμονται περίπου ἐξ ἴσου εἰς τοὺς τρεῖς νομοὺς τῆς Θράκης: νομὸς Ροδόπης: 5.800 περίπου, νομὸς Ξάνθης: 5.700 καὶ νομὸς Ἐβρου: 6.000 περίπου.

Ἡ Θρησκεία

Ὅπως ἀνέφερα ἀνωτέρω, ἡ Μουσουλμανικὴ μειονότης, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὴν Συνθήκην τῆς Λωζάννης, εἶναι μειονότης θρησκευτικὴ (ἄρθρον 45). Οἱ μουσουλμᾶνοι τῆς Δυτικῆς Θράκης εἶναι Ἕλληνες πολῖται, μουσουλμᾶνοι τὸ θρήσκευμα. Ἐχουν ἴσα δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις μὲ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας καὶ συγχρόνως πλήρη θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν, δυνάμει τοῦ Συντάγματος 1975/1986 (ἄρθρα 3 καὶ 13) καὶ τῶν σχετικῶν νόμων. Οἱ θρησκευτικοὶ τοὺς ἡγέται, οἱ μουφτήδες, μισθοδοτοῦνται ἀπὸ τὸ ἐλληνικὸν κράτος. Σήμερα ὑπάρχουν τρεῖς μουφτήδες (Ξάνθης, Κομοτηνῆς καὶ Διδυμοτείχου). Διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν θρησκευτικῶν ἀναγκῶν των διαθέτουν 284 τεμένη καὶ 437 θρησκευτικοὺς λειτουργοὺς (ἱμάμηδες), οἱ ὅποιοι ἀνήκουν εἰς τὰς εἰρημένας τρεῖς Μουφτείας. Ἡ κατανομή των ἀνωτέρω εἶναι ἡ ἐξῆς: Εἰς τὸν νομόν Ξάνθης ὑπάρχουν 107 τεμένη καὶ 125 ἱμάμηδες, εἰς τὸν νομόν Ροδόπης 163 τεμένη καὶ 291 ἱμάμηδες, καὶ εἰς τὸν νομόν Ἐβρου 14 τεμένη καὶ 21 ἱμάμηδες. Πάρα πολλὰς φορὰς ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῶν λατρευτικῶν ἐκδηλώσεων ἀναπτύσσεται προπαγανδιστικὴ σωβινιστικὴ δραστηριότης ἐκ μέρους τῶν ἐντελλομένων ἀπὸ τὴν Ἀγκυραν μουφτήδων καὶ ἱμάμηδων.

Ἡ Ἐκπαίδευσις

Διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν μουσουλμανοπαίδων λειτουργοῦν τὰ ἐξῆς μειονοτικὰ σχολεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα διδάσκονται ἡ Τουρκικὴ γλῶσσα καὶ τὰ περισσότερα τῶν μαθημάτων: 268 δημοτικὰ σχολεῖα, 2 γυμνάσια-λύκεια καὶ 2 ἱεροσπουδαστήρια διὰ τὴν μόρφωσιν τῶν θρησκευτικῶν λειτουργῶν τῆς μειονότητος. Ἐπὶ πλέον διὰ τὴν ἀρτίαν μόρφωσιν τῶν μουσουλμανοπαίδων τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος ἱδρύσε 5 κρατικὰ γυμνάσια καὶ μίαν κατωτέραν τεχνικὴν σχολὴν εἰς τὴν ὀρεινὴν Ροδόπην καθὼς καὶ τὴν εἰδικὴν Παιδαγωγικὴν Ἀκαδημίαν Θεσσαλονίκης διὰ τὴν κατάρτισιν μουσουλμάνων ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν. Εἰς τὰ μειονοτικὰ σχολεῖα ὑπηρετοῦν μουσουλμᾶνοι διδάσκαλοι, εἴτε ντόπιοι εἴτε ἐκ

Τουρκίας, οί περισσότεροι τῶν ὁποίων εἶναι πράκτορες τοῦ Τουρκικοῦ Προξενείου καὶ τῶν Τουρκικῶν μυστικῶν ὑπηρεσιῶν, καλλιεργοῦν δὲ καὶ ἐξάπτουν τὸ σωβινιστικὸν καὶ ἀνθελληνικὸν πνεῦμα τῶν μικρῶν μαθητῶν καὶ τῶν γονέων τῶν.

Τὸ μορφωτικὸν τῶν ἐπίπεδον

Κατὰ τὸ 1920 οἱ περισσότεροι ἐξ αὐτῶν ἦσαν ἀγράμματοι, μὲ ἐλαχίστους κατόχους ἐγκυκλίου μορφώσεως καὶ κανένα ἐπιστήμονα: ἤδη τὸ ποσοστὸν τῶν ἀναλφαβήτων ἔχει περιορισθῇ, ὑπάρχουν πολλοὶ ἀπόφοιτοι μέσης ἐκπαιδεύσεως καὶ ἄρκετοὶ ἐπιστήμονες, οἱ ὅποιοι ἀποτελοῦν τὴν φυσικὴν τῶν ἡγεσίαν.

Ὁ Τύπος

Εἰς τοὺς δύο νομοὺς Ροδόπης καὶ Ξάνθης ἐκδίδονται ὀκτὼ ἐφημερίδες καὶ περιοδικά. Εἰς Κομοτηνὴν: *Ἀκὴν* (Ἐπιδρομή), *Γκερτσέκ* (Πραγματικότητα, κυκλοφορεῖ εἰς τὴν Ξάνθην καὶ ἐκδίδεται εἰς τὴν Κομοτηνὴν), *Γενή Ἀκτὶμ* (Νέον Βῆμα). Εἰς τὴν Ξάνθην: *Τρακιανὴν Σεσί* (Φωνὴ τῆς Θράκης), *Γιανκί* (Ἡχώ). Ἄπασαι αἱ ἐφημερίδες εἶναι ἐβδομαδιαῖαι. Περιοδικά: *Ἀρκαντὰς Τζουτζάκ* (Μικρὲ φίλε, παιδί), *Γιουβονούς* (Ἡ Φωλιά μας), *Χακᾶ Νταβέτ* (Πρόσκλησις Δικαίου, παλαιομουσουλμανικὸν θρησκευτικόν).

Σωματεῖα

Λειτουργοῦν ἕξ μουσουλμανικὰ σωματεῖα εἰς τὴν Κομοτηνὴν καὶ ἓνα εἰς τὴν Ξάνθην, τὰ ὅποια ἀναπτύσσουν καὶ αὐτὰ ἀνθελληνικὴν δρᾶσιν.

Ἡ πολιτικὴ παρουσία τῶν Ἑλλήνων μουσουλμάνων

Διαθέτουν δύο βουλευτὰς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Βουλὴν (ἅνὰ ἓνα εἰς τοὺς νομοὺς Ροδόπης καὶ Ξάνθης). Εἰς τὴν Τοπικὴν Αὐτοδιοίκησιν ἔχουν ἀξιόλογον συμμετοχὴν μὲ ὀκτὼ δημοτικούς συμβούλους εἰς τὴν Κομοτηνὴν, δύο εἰς τὰς Σάππας, τρεῖς εἰς τὴν Ξάνθην καὶ τρεῖς εἰς τὴν Ἀλεξανδρούπολιν, καθὼς καὶ δύο προέδρους κοινοτήτων καὶ 107 κοινοτικούς συμβούλους εἰς τὸν νομὸν Ροδόπης, δέκα προέδρους καὶ τρεῖς κοινοτικούς συμβούλους εἰς τὸν νομὸν Ξάνθης καὶ ἑνδεκα κοινοτικούς συμβούλους εἰς τὸν νομὸν Ἐβρου. Τὸ σύνολον σχεδὸν τῶν μουσουλμάνων προέδρων κοινοτήτων καὶ συμβούλων ἐλέγχεται ἀπὸ τὸ Τουρκικὸν Προξενεῖον Κομοτηνῆς.

Τὸ οἰκονομικὸν τῶν ἐπίπεδον

Κατὰ τὸ 1920 τὴν συντριπτικὴν πλειοψηφίαν ἀπετέλουν οἱ ἀγρόται, καὶ ὑπῆρχον ἐλάχιστοι βιοτέχνη καὶ ἐπαγγελματίαι, καθὼς καὶ ἄρκετοὶ ἀνειδίκευτοὶ ἐργάται. Σήμερον συνεχίζουν νὰ εἶναι ἀκόμη κατὰ τὴν συντριπτικὴν πλειοψηφίαν τῶν ἀγρόται, ἀλλὰ ὑπάρχουν καὶ ἄρκετοὶ ἔμποροι, ἰδίως εἰς τὴν Κομοτηνὴν, ἐπαγγελματίαι καὶ βιοτέχνη καὶ κυρίως τεχνίται (οἰκοδόμοι, μηχανικοὶ αὐτοκινήτων κ.λ.π.), οἱ ὅποιοι μάλιστα ἔχουν τὴν ἀποκλειστικότητα ἢ κυριαρχοῦν εἰς ὠρισμένα ἐπαγγέλματα.

Ἡ πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδος ἔναντι τῆς μειονότητος

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνταλλαγῆς, ἐν ἔτει 1923, ἡ Μουσουλμανικὴ μειονότης τῆς Δυτικῆς Θράκης, ὡς γνωστὸν, ἐξηρέθη καὶ παρέμεινε ὡς ἀντίβαρον τοῦ παραμείναντος ἐπίσης εἰς τὴν Τουρκίαν Ἑλληνισμοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοῦ Πατριαρχείου, καθὼς καὶ τῶν Ἑλληνικωτάτων νήσων Ἰμβρου καὶ Τενέδου. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς τῶν μελῶν τῆς Μουσουλμανικῆς μειονότητος ἀνῆρχετο εἰς 120.000 περίπου,

ἐνῶ τῆς Ἑλληνικῆς μειονότητας τῆς περιοχῆς τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς 180.000 περίπου. Σήμερον, καὶ συμφώνως πρὸς τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1981, ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς τῆς ἐν Ἑλλάδι Μουσουλμανικῆς μειονότητας εἶναι 104.000 περίπου, ἐνῶ ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλληνικῆς μειονότητας τῆς Τουρκίας ἔχει συρρικνωθεῖ κάτω τῶν 5.000. Εἶναι μιὰ κραυγαλέα ἀπάντησις καὶ εἰς τοὺς «φίλους» μας Τούρκους καὶ εἰς ὅλους αὐτοὺς τοὺς διεθνιστὰς καὶ «προοδευτικοὺς» ἀνθέλληνας, οἱ ὅποιοι διὰ φθηνοὺς κομματικοὺς λόγους δὲν διαστάζουν νὰ δυσφημοῦν τὴν πατρίδα των, ὁ θλιβερός αὐτὸς ἀριθμητικὸς συσχετισμὸς. Πράγματι ἡ Ἑλλάς, σεβομένη ἀπολύτως ὅλας τὰς διεθνεῖς συμβάσεις τὰς ὁποίας ὑπέγραψεν, ἐξησφάλισεν ὅλας τὰς συνθήκας διὰ τὴν ὁμαλὴν κοινωνικὴν καὶ οἰκονομικὴν πρόοδον τῶν μουσουλμάνων τῆς ἐντὸς πλήρους ἰσοπολιτείας.

Πρὸς ἐπίρρωσιν τῶν ἀνωτέρω ἀναφέρω τὰ ἑξῆς:

- Ἐφρόντισε διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν μουσουλμάνων τῆς. Μὲ χρήματα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ἵδρυσεν τὸ 1952 τὸ Γυμνάσιον-Λύκειον «Τζελάλ Μπαγιάρ». Εἰς τὴν Θεσσαλονίκην λειτουργεῖ ἡ Εἰδικὴ Παιδαγωγικὴ Ἀκαδημία, ἐνῶ ὅλοι οἱ μουσουλμᾶνοι εἶναι ἐλεύθεροι νὰ φοιτοῦν εἰς τὰ ἑλληνικὰ Πανεπιστήμια.
- Ἐπέτρεψε τὴν ἐλευθέραν χρησιμοποίησιν τῆς Τουρκικῆς γλώσσας καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἐκφράσεως.
- Διὰ τὴν πλήρη κάλυψιν τῶν θρησκευτικῶν ἀναγκῶν των μὲ χρήματα τῆς Πολιτείας ἐκτίσθησαν ἀρκετὰ τεμένη, ἐνῶ ἄλλα ἀνεκαινίσθησαν. Ἡ ἄσκησις τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων εἶναι ἀπολύτως ἐλευθέρα, ἐνῶ τὰ τεμένη καὶ τὰ ἱεροσπουδαστήρια εἶναι ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Κράτους, τὸ ὁποῖον μισθοδοτεῖ, ὅπως ἀνέφερα, καὶ τοὺς τρεῖς μουφτήδες.
- Ἐφρόντισε νὰ διατηρηθῇ ἡ πολιτιστικὴ ταυτότης τοῦ συνόλου. Οἱ μουσουλμανικοὶ γάμοι μὲ τὸν παραδοσιακὸν τρόπον καὶ τὴν γραφικότητά των, τὸ ἔθιμον τῆς καμήλας, τὰ πυροτεχνήματα τοῦ ραμαζανιοῦ, αἱ φωταγωγήσεις τῶν τεμενῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἑορτῶν, αἱ τελεταὶ τῆς περιτομῆς, αἱ μεγάλαι ἐτήσια συναθροίσεις, αἱ ἑορταὶ πάλης τῶν ὀρεσιβίων Πομάκων, ἡ πρόσκλησις τῶν πιστῶν ἀπὸ τὰ τεμένη μὲ μεγάφωνα καὶ ἄλλα πολλὰ ἀποτελοῦν ἀδιαψεύστους μάρτυρας.
- Κατ' ἐπανάληψιν ἐχάρισεν ἀγροτικὰ χρέη τῶν μουσουλμάνων τῆς πρὸς τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος.
- Ἐμοίρασεν ἐκτάσεις εἰς ἀκτήμονας, ἐνῶ ἡγνόησε τὰς ἐκτεταμένας καταπατήσεις τῶν γαιῶν ἀπὸ τὸν Ἑβρον ἕως τὴν Ξάνθην.
- Ἐφοδιάζει τοὺς ὀρεινοὺς Πομάκους μὲ τρόφιμα, ζωοτροφὰς καὶ γενικῶς μὲ κάθε τι, τὸ ὁποῖον θὰ ἀπαλύνει τὰς δυσκόλους συνθήκας τῆς ὀρεινῆς διαβιώσεως.
- Οἱ Ἕλληνες μουσουλμᾶνοι ἀπολαμβάνουν ἐπιδόματα ἀνεργίας, πολυτέκνων, ὑγειονομικὴν περίθαλψιν καὶ γενικῶς κοινωνικὴν ἀσφάλισιν ἄνευ οὐδεμιᾶς διακρίσεως ἀπὸ τοὺς χριστιανοὺς συμπατριώτας των.
- Ἡ Πολιτεία ἐβοήθησε μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἀνταρτοπολέμου ὅσους ἐπλήγησαν ἀπὸ αὐτόν. Τὰ χρήματα τὰ ὁποῖα ἐδόθησαν π.χ. εἰς τοὺς μουσουλμάνους τοῦ νομοῦ Ξάνθης ἦσαν τετραπλάσια ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα εἰσέπραξαν οἱ χριστιανοί.
- Τὰ ἑλληνικὰ δικαστήρια ὄχι μόνον ἀδέκαστα ἀπονέμουν τὴν δικαιοσύνην, ἀλλὰ πλειστάκις ἀντιμετωπίζουν λίαν ἐπικεικὸς τοὺς μουσουλμάνους, διὰ νὰ δεῖξουν τὴν ἀμεροληψίαν των. Οἱ δὲ μουσουλμᾶνοι, ἂν καὶ εἶναι Ἕλληνες πολῖται, ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ χρησιμοποιοῦν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων τὴν Τουρκικὴν γλῶσσαν καὶ νὰ ἔχουν καὶ διερμηνέα.
- Οἱ Ἕλληνες μουσουλμᾶνοι συμμετέχουν ἐλευθέρως καὶ ἰσοτίμως εἰς τὰς διαδικασίας διὰ τὴν ἀνάδειξιν τῆς ἡγεσίας τοῦ τόπου. Οὐδέποτε ἡμποδίσθη ἡ πολιτικὴ ἐκπροσώπησις των: ἐκλέγουν τοὺς ἰδικούς των βουλευτὰς καὶ τοὺς ἐκπροσώπους τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως.
- Ἡ Πολιτεία δὲν ἀντέδρασεν, ἂν καὶ θὰ ἔπρεπε κατὰ τὴν γνώμην μου, ὅταν οἱ ὁμογενεῖς μας τῆς περιοχῆς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπέφεραν τὸ μῖσος καὶ τοὺς διωγμοὺς τῶν Τούρκων. Ἀμέσως μετὰ ἀπὸ τὰ τραγικὰ γεγονότα τῆς 6ης Σεπτεμβρίου 1955 ἔλαβε δρακόντεια μέτρα ἀσφαλείας διὰ τὴν προστασίαν τῶν μουσουλμάνων τῆς. Θὰ ἡδύνατο νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν καταγγελίαν τῶν σχετικῶν ἄρθρων τῆς Συνθήκης τῆς Λω-

- ζάννης καὶ νὰ ἀπελάσει ὅσους ἐπιθυμοῦσε ἢ καὶ ἀκόμη νὰ τοὺς χαρακτηρίσει «ἀνταλ-
λαξίμους» καὶ νὰ τοὺς ἀφαιρεθῇ ἡ ιδιότης τοῦ Ἑλλήνος πολίτου.
- Ἡ ἐνέχθη καὶ ἀνέχεται, δυστυχῶς, τὴν δραστηριότητα τῶν Τούρκων πρακτόρων καὶ τῶν ἐδῶ ὑποστηρικτῶν των.
 - Ἀπεσιώπησεν ὅλας τὰς περιπτώσεις κατασκόπων, αἱ ὁποῖαι ἀπεκαλύφθησαν, διὰ νὰ διατηρηθῇ τὸ κλίμα ἡρεμίας μεταξὺ τοῦ Χριστιανικοῦ καὶ Μουσουλμανικοῦ πληθυσμοῦ.
 - Γνωρίζει, ἀλλὰ δι' ἐκείνους λόγους δὲν πατάσσει, τὸ λαθρεμπόριον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπιδίδονται πολλοὶ μουσουλμᾶνοι. Τὰ αὐτὰ συμβαίνουν καὶ μετὰ τὰ παράνομα κανάλια διοχετεύσεως χρημάτων εἰς τὴν Τουρκίαν.
 - Γνωρίζει, ὅτι γίνονται πλείσται ὅσαι ἀγοραὶ ἀκινήτων ἀπὸ μουσουλμάνους μετὰ τύπους δικαιοπραξίας καὶ ἰδιωτικὰ συμφωνητικά, τὰ ὁποῖα θὰ περιέλθουν εἰς τὴν κυριότητα αὐτῶν διὰ χρησικτησίας, καὶ ἐν τούτοις ἀδρανεῖ.
 - Ἐβελουφλεῖ εἰς τὰς παρανόμους ἀνεγέρσεις οἰκῶν. Ὁλόκληρος συνοικισμὸς ἀπὸ αὐθαίρετα ἔχει ἀνεγερθεῖ εἰς τὴν ἐξοδὸν τῆς Κομοτηνῆς, πρὸς τὸ χωρίον Καρυδιά, πλησίον τῶν στρατῶνων, καὶ ἐδόθη ἄδεια ἡλεκτροδοτήσεως αὐτοῦ.
 - Ἐτήρησε ἀμερόληπτον, κατὰ τὸ δυνατόν, στάσιν εἰς τὰς ἐσωτερικὰς διαμάχας τῆς μειονότητος, ἐνῶ θὰ ἠδύνατο κάλλιστα, μετὰ τὴν γνωστὴν μέθοδον τοῦ προσεταιρισμοῦ ἐνὸς τῶν ἀντιμαχομένων, νὰ «διαιρῇ καὶ βασιλεύῃ».
 - Ὑπεχώρησεν εἰς ὅλας τὰς παραλόγους ἐπιθυμίας τῆς Ἀγκύρας, διὰ νὰ δώσῃ δείγμα-
τα πιστοῦ φίλου εἰς ἄπιστον γείτονα.
- Ἐὰν ὅλα τὰ ἀνωτέρω, τὰ ὁποῖα ἐνδεικτικῶς ἀνέφερα, δὲν ἀποδεικνύουν τὸν σεβασμὸν τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸ Σύνταγμά της ἀφ' ἐνὸς καὶ πρὸς τὴν Συνθήκην τῆς Λωζάννης ἀφ' ἑτέρου κυρίως, διερωτῶμαι τί ἄλλο θὰ ἔπρεπε ἡ χώρα μας νὰ πράξῃ καὶ δὲν τὸ ἔπραξε εἰσέ-
τι.

Τί ἐπιδιώκει ἡ Ἀγκυρα

Ἡ Τουρκία διὰ λόγους ἐγγενεῖς πρὸς τὴν ἱστορικὴν καὶ κοινωνικὴν της ἐξέλιξιν δὲν ἔχει πάψει νὰ ἀκολουθῇ ἐπεκτατικὴν πολιτικὴν, ἡ ὁποία συνιστᾷ καὶ τὴν ἀπειλὴν κατὰ τῆς χώρας μας. Δηλώσεις Τούρκων πολιτικῶν καὶ πύρινα ἄρθρα τοῦ Τουρκικοῦ καὶ τοῦ Μουσουλμανικοῦ μειονοτικοῦ τύπου προδίδουν, ὅτι διατηροῦνται βλέψεις καὶ ἐπὶ Ἑλλη-
νικῶν ἐδαφῶν. Κυρίως ὅμως ἡ Τουρκικὴ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ ἐκδηλώνεται μετὰ τὴν ἀμφι-
σβήτησιν τοῦ δικαιώματος στρατιωτικοποιήσεως τῶν Ἑλληνικῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου,
τοῦ δικαιώματός μας ἐπὶ τῆς ὑφαλοκρηπίδος, τοῦ δικαιώματος ἐπεκτάσεως τῶν χωρικῶν
μας ὑδάτων εἰς τὰ 12 ν.μ., τοῦ καθορισμοῦ τοῦ ἐναερίου χώρου μας εἰς τὰ 10 ν.μ., τῆς ἐ-
φαρμογῆς τῶν κανόνων περὶ ἐναερίου κυκλοφορίας κ.ἄ. Ἡ στάσις αὕτη τῆς γείτονος ἰ-
διαίτερα μετὰ τὸ 1974 ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀποχωρήσεως τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὸ στρατιωτικὸν
σκέλος τοῦ ΝΑΤΟ ἔχει ἐνταθῇ, μετὰ ἀποτέλεσμα, λόγῳ καὶ τῆς δῆθεν «οὐδετεράς» στάσεως
τῶν Δυτικῶν συμμάχων τῆς χώρας μας, νὰ προκαλῇ ἔντονον ἀντίδρασιν τῆς Ἑλλάδος καὶ
οὐσιαστικῶς ἀδρανοποίησιν τῆς λειτουργίας τῆς Ν.Α. πτέρυγος τῆς Συμμαχίας. Ταυτο-
χρόνως ἡ Τουρκία εἰς τὸ γενικώτερον πλαίσιον τῶν ἀρχῶν τοῦ Κεμαλισμοῦ, τὸ ὁποῖον ἐ-
κτὸς ἀπὸ τὸν «λαϊκὸν» χαρακτῆρα τοῦ νέου κράτους ἐπεδίωξε τὴν ἐδραίωσιν τοῦ «τουρκι-
σμοῦ» εἰς μίαν βιαίαν ἀντιπαράθεσιν πρὸς τὰ ἀλλόθρησκα καὶ ἀλλογενῆ στοιχεῖα (Ἑλ-
ληνας, Ἀρμένιους, Κούρδους), προέβη εἰς τὴν ἐξόντωσιν τῆς ἐλληνικῆς μειονότητος τῆς
Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν νήσων Ἰμβρου καὶ Τενέδου, εἴτε ἀπροσχημάτιστα εἴτε μετὰ
πρόσχημα τὸ Κυπριακόν. Ἡ πρόσφατος ὁξυνσις τῶν Ἑλληνοτουρκικῶν σχέσεων ἐπομέ-
νως δὲν ἦτο κεραυνὸς ἐν αἰθρίᾳ. Ἀλλὰ ἦλθε ὡς ἀναμενόμενον, μετὰ μαθηματικὴν βεβαιό-
τητα, βῆμα τῶν γειτόνων μας, οἱ ὁποῖοι μετὰ τὴν ἀνασφάλειαν τοῦ ἐπιδρομέως καὶ τοῦ κα-
τακτητοῦ προκαλοῦν βᾶναυσά τὴν διεθνῇ ἔννομον τάξιν μετὰ τὴν καλλιέργειαν ἐνὸς ἐπε-
κτατικοῦ φανατισμοῦ καὶ τὴν δημιουργίαν μιᾶς «τουρκικῆς» ψευδοσυνειδήσεως εἰς τοὺς
Ἑλληνας μουσουλμάνους τῆς Δυτικῆς Θράκης. Εὐτυχῶς ἡ ἀλλαγὴ πλεύσεως τῆς ἐλλήνι-
κῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς δημιουργεῖ ὀριζήσαντες ἐλπίδας, ὅπως καὶ ἡ στάσις τῆς ἐλλήνι-
κῆς δικαιοσύνης μετὰ τὴν καταδίκην τοῦ ἐγκαθέτου τῆς Ἀγκύρας Σαδίκ. Ἐν πάσῃ περι-

πτώσει ὀφείλω νὰ ὑπογραμμίσω, ὅτι ἡ Θράκη μας διατρέχει ἄμεσον κίνδυνον, διότι διαφαίνεται ὅτι κατέχει σπουδαίαν θέσιν εἰς τὰ τουρκικὰ ἐπεκτατικὰ σχέδια, ὅπως πρὶν ἀπὸ ἔτη ἡ Κύπρος κατεῖχε τὴν πρώτην θέσιν. Ἡ Τουρκία γνωρίζει νὰ κάμῃ μακροχρονίους προγραμματισμούς καὶ νὰ ἀναμένῃ τὴν κατάλληλον εὐκαιρίαν, διὰ νὰ τοὺς πραγματοποιήσῃ. Ἀλλῶστε ὑπάρχει καὶ τὸ πρόβλημα τῆς πληθυσμιακῆς ἰσορροπίας τουλάχιστον εἰς τὸν νομὸν Ροδόπης. Πράγματι τὸ μουσουλμανικὸν στοιχεῖον, λόγῳ τῆς ὑπεργεννητικότητος, αὐξάνεται ραγδαίως καὶ, ἐὰν δὲν ληφθοῦν ἄμεσα μέτρα, κινδυνεύομεν νὰ βρεθοῦμε πρὸ ἀδειξόδου, διότι ἐν καιρῷ τὸ μουσουλμανικὸν στοιχεῖον θὰ πλειοψηφῇ εἰς τὴν Ροδόπην.

Ὁ Ἀννίβας εἶναι πρὸ τῶν τειχῶν. Τὸ θέμα τῶν Ἑλλήνων μουσουλμάνων τῆς Δυτικῆς Θράκης περιελήφθη ἀτυχῶς εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῆς συνόδου τῆς μικρῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς ΕΟΚ-Τουρκίας εἰς τὴν Ἀττάλειαν, εἰς τὰς 21, 22 καὶ 23 Μαρτίου 1990· καὶ ἴδωμεν...

ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΜΑΡΜΑΤΣΟΥΝΗΣ

Θρῆνος Μητροφάγων

Ἀκούω τοὺς θρήνους σας
στοὺς ποικιλώνυμους ραδιοφωνικοὺς σταθμοὺς
γιὰ τὴν κακοποίηση,
τὴν παραμόρφωση,
τὴν πτώχευση τῆς γλώσσας μας.

Βλέπω τὸ πόνο, τὴ θλίψη, τὴν ἀγωνία σας γι' αὐτὴν
στὰ τηλεοπτικά μας κανάλια.

Διαβάζω τίς ἀπόψεις σας γιὰ τὴ σωτηρία της
στὸν Τύπο ὅλων τῶν ἀποχρώσεων.

Θυμᾶμαι τὴ χαρά, τὴν ἀνακούφισή σας,
σπουδαῖοι καθηγητές μας,
προοδευτικοὶ λογοτέχνες μας,
ἐκλεκτοὶ πολιτικοὶ μας,
ὅταν καταργούσατε τὴ... διγλωσσία
— ἔτσι ὀνομάζατε τὸν πλοῦτο καὶ τὴν πολυμορφία
τῆς γλώσσας μας —,
ὅταν ἐνταφιάζατε τοὺς τόνους καὶ τὰ πνεύματα,
— πνευματικοὶ μας ἄνθρωποι —,
ὅταν ἐξοστρακίζατε τὰ Ἀρχαῖα,
ὅταν «κηδεύατε τὴν καθαρεύουσα».

Κι ἔρχεται στὸ νοῦ μου
ἡ ἱστορία τ' ἀνθρωποφάγου,
ποὺ ἔφαγε τὴ μάνα του
κι ὕστερα
ἐκκλαιγε ἀπαρηγόρητος,
γιατὶ εἶχε μείνει ὀρφανός.

ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ

Ένα έγκλημα κατά τής Έλληνικής Ιστορίας

Στό Πλατυγιάλι Άστακοῦ ἡ ΕΤΒΑ ἱδρύσε «Ναυτιλιακή Βιομηχανική Περιοχή» (ΝΑ.ΒΙ.ΠΕ.), ὅπου ἀπεφάσισαν νά κατασκευάσουν διαλυτήριο πλοίων. Τό καλοκαίρι τοῦ 1985, μόλις ἀρχίσανε τίς ἐργασίες, σέ βάθος λιγώτερο ἀπό ἕνα μέτρο ἀπεκαλύφθησαν ἀρχαῖα κτίσματα.

Οἱ ἐργασίες ἐσταμάτησαν καί δύο ἀρχαιολόγοι, ὁ κ. Η. Σπονδύλης καί ἡ κ. Κ. Δελλαπόρτα, ἐρεῦνησαν γιά ἕνα χρόνο περίπου τήν περιοχή. Τά συμπεράσματα ὑπῆρξαν καταπληκτικά. Ἐπρόκειτο περί μιᾶς πόλεως τῆς 3ης π.Χ. χιλιετίας. Μιά ἀπό τίς λεγόμενες «πρωτοελλαδικές» πόλεις ἦλθε στό φῶς· καί θά ἔδινε ἀπάντησι σέ πολλά ἐρωτήματα, καί ιδίως ἐρωτήματα πού ἀναφέρονται στήν γλῶσσα, διότι ἀσφαλῶς θά εὑρίσκοντο ἐπιγραφές κ.τ.λ. Ἀπό τίς ἀρχαιολογικές ἐργασίες ἀπεκαλύφθησαν 50 ὁλόκληρα στρέμματα τοίχων, τάφοι, οἰκίες καί πληθος ἀγγείων καί μεταλλικῶν (!) εὐρημάτων.

Εἶναι ἀξιωμαθόνεστο τό γεγονός, ὅτι τά εὐρήματα ὠμοιάζαν μέ τά Τρωϊκά καί τοῦ Αἰγαίου πολιτισμοῦ. Ἔτσι εἶχαμε βεβαία ἀπόδειξι τῆς ἐνότητος τοῦ ἀρχαιοελληνικοῦ πολιτισμοῦ, ἀπό τήν Μικρά Ἀσία μέχρι τό Ἰόνιο Πέλαγος. Οἱ ἐκθέσεις τῶν ἀρχαιολόγων ἦσαν σαφεῖς καί δέν ἄφηναν καμμιᾶ ἀμφιβολία, ὅτι ἡ πόλις αὕτη ἀποτελοῦσε κέντρο διακινήσεως ἐμπορευμάτων μεταξὺ ἀνατολικοῦ καί δυτικοῦ ἀρχαιοελληνικοῦ κόσμου. Σημειῶστε, ὅτι ἡ πόλις οἰκοδομήθηκε βάσει τέλειου κυκλικοῦ ρυμοτομικοῦ συστήματος, πού σημαίνει πολὺ προηγμένη τεχνολογία.

Σέ ὁποιοδήποτε κράτος ἡ κυβέρνησι, προπαντός ὁ ἐπιστημονικὸς κόσμος, ἡ Ἀκαδημία, τὰ Πανεπιστήμια καί φυσικά τό Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ θά ἐνδιαφέροντο ἀμέσως καί σοβαρῶς γιά τήν σπουδαία αὕτη ἀνακάλυψι. Τό κρατίδιο ὅμως τῶν βαλκανείων, πού κατοικοῦν στὸν Ἑλληνικὸ χῶρο, δέν εἶναι τό ὁποιοδήποτε κράτος. Εἶναι βαλκάνειο, κι' ἔπρεπε νά δείξη πόσο ἐκτιμᾷ τήν Ἀρχαίαν Ἑλλάδα. Ἔτσι συνέβησαν τὰ παρακάτω ἀπίστευτα, τὰ παρακάτω ἀνόσια:

Ὅταν οἱ ἀρχαιολόγοι ἀνεκοίνωσαν ἐπίσημα τίς διαπιστώσεις των καί ὑπέβαλαν ἀρμοδίως τίς ἐκθέσεις των, τοὺς ἔκαναν παρατηρήσεις (!), τοὺς ἐπίεσαν νά ἀλλάξουν τίς ἐκθέσεις των (!!) καί τέλος ἔρριξαν τόνους τσιμέντο, κατεθρυμάτισαν τήν πόλι καί τήν καταπλάκωσαν (!!!)

Δύο δημοσιογράφοι (Ὁ. Ζούλας, Ἐρ. Κακουλίδου) εἶχαν περισσότερο ἐθνικὸ φιλότιμο καί εὐαισθησία ἀπὸ τό κράτος καί τὰ ἀνάξια πνευματικά ἱδρύματα, ὥστε μέ μελέτη τους στήν ἐφημερίδα «Καθημερινή» (22-10-89) κατήγγειλαν τό μέγα ἐγκλημα, πού διαπράχθηκε σέ βάρος τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ μας. Ἰδοὺ τί ἔγραψαν:

«Ἐκθέτουμε τώρα τό ἀρχαιολογικὸ ἐγκλημα πού συντελέσθηκε μέ τήν καταστροφή τῆς προελληνικῆς πόλης καί ἐντοπίζουμε γι' αὐτὸ τοὺς ὑπεύθυνους οἱ ὅποιοι εἶναι: Κ. Σοφοῦλης, πρῶν διοικητῆς ΕΤΒΑ, Κ. Ἀλαβάνος πρῶν γεν. γραμματέας ὑπ. Πολιτισμοῦ καί τό μέλος

του Κεντρικού 'Αρχαιολογικού Συμβουλίου κ. Γ. Παπαθανασόπουλος.

»Όταν περί τὰ τέλη του θέρους 1985 άρχισαν οί εργασίες για τήν κατασκευή έργοστασίου Διαλυτηρίων Πλοίων στη θέση Πλατυγιάλι 'Αστακού εκ μέρους της θυγατρικής εταιρίας ΝΑ.ΒΙ.ΠΕ της ΕΤΒΑ, άποκαλύφθηκαν σέ βάθος 0,50 μ. ίχνη αρχαίων κτισμάτων.

»Είναι πρὸς τιμὴν της ΕΤΒΑ τὸ ὅτι χρηματοδότησε τις ὑποβρύχιες έρευνες της 'Αρχαιολογικής 'Υπηρεσίας. Τότε οί αρχαιολόγοι Κ. Δελαπόρτα, Η. Σπονδύλης καί ὄλο τὸ συνεργεῖο πὺ ἐργάσθηκε ἐπὶ ἑνα χρόνο, βρέθηκαν ἐνώπιον ἐκτεταμένης πρωτοελλαδικῆς πόλης της 3ης χιλιετίας π.Χ.

»Τουλάχιστον 50 στρέμματα τοίχων, τάφων, σπιτιῶν, ἀγγείων καί μεταλλικῶν εὐρημάτων ἀποκαλύφθηκαν, ἐνῶ ἡ πόλη ἐπεκτεινόταν σέ σχῆμα περίπου κυκλικὸ καί πρὸς τὴ στεριά, ὅπου καί διάσπαρτα ἐμφανῆ ἴχνη.

»Τὰ εὐρήματα ἦταν ὅμοια της Τροίας καί τοῦ αἰγαίου πολιτισμοῦ. 'Η ἀνακάλυψη ἦταν σημαντική καί ἔδινε ἀπαντήσεις σέ πολλὰ ἐρωτήματα. "Ένα ἀπὸ αὐτὰ — τὸ σημαντικότερο —, ὅτι ὁ πολιτισμὸς αὐτὸς ἦταν ἐνιαῖος ἀπὸ τις ἀκτὲς της Μ. 'Ασίας ὡς τὸ 'Ιόνιο καί εἶχε ἐπικοινωνία.

»'Η πόλη αὐτὴ στὸ Πλατυγιάλι 'Αστακού, σύμφωνα μὲ τις πρῶτες ἐκτιμήσεις, ἦταν κέντρο διακινήσεως ἐμπορίου μεταξὺ ἀνατολικοῦ καί δυτικῦ προελληνικοῦ-προϊστορικοῦ κόσμου καί χώρου.

»Μόλις οί ἐργαζόμενοι ἀρχαιολόγοι ἔστειλαν στὸ "Κέντρο" τις ἐκθέσεις καί μελέτες γιὰ τὸ πολυσήμαντο της ἀνακαλύψεως, ἀρχισαν νὰ δέχονται "ψυχρὲς παρατηρήσεις" γιὰ τις ἐργασίες τους.

»Καταγγέλλουμε περίπτωση ἀρχαιολόγου, ὁ ὁποῖος πιέσθηκε νὰ ἀλλάξει τὴν ἐκθεσὴ του καί νὰ πει ὅτι "τὰ εὐρήματα εἶναι ἀνευ ἀξίας". 'Αντιστάθηκε. 'Η ἐκθεση — χειρόγραφη μάλιστα - βρίσκεται στήν 'Αρχαιολογική 'Υπηρεσία.

»Καταγγέλλουμε τὴν περίπτωση τοῦ κ. Κ. 'Αλαβάνου, ὁ ὁποῖος — ἐρήμην της κας Μελίνας Μερκούρη - πίεζε πρὸς πᾶσα κατεύθυνση νὰ δοθεῖ ἀδεια ἐγκατάστασης Διαλυτηρίων Πλοίων πᾶν στήν ἀρχαία πόλη.

»Καί φέρουμε στὴ δημοσιότητα τις ἐνέργειες τοῦ κ. Γ. Παπαθανασόπουλου, ὁ ὁποῖος ἔπεισε τὸ Κ.Α.Σ. νὰ "σκεπασθοῦν μὲ ἄμμο καί χῶμα τὰ εὐρήματα", πᾶν στὰ ὁποῖα ἔπесαν τόνοι τσιμέντου, οἱ ὁποῖοι καταθρυμμάτισαν καί ἰσοπέδωσαν τὰ πάντα.

»'Η καταστροφή συντελέσθηκε. Πολλὲς πλευρὲς τοῦ θρίλλερ αὐτοῦ θὰ ἔλθουν στὸ φῶς. Γιὰ μερικές ἀπὸ αὐτές, ἴσως, χρειασθεῖ καί εἰσαγγελέας».

Ἀπὸ τότε περάσανε περίπου ἑξή μῆνες καί οὐδεὶς ἐνδιαφέρθηκε. Οὔτε ἑνας εἰσαγγελέας ἀσχολήθηκε μὲ τὸ θέμα, μολονότι μέχρι καί τὸ Σύνταγμα προστατεύει τὴν πολιτιστικὴ κληρονομία τοῦ "Έθνους. Συμβαίνει λοιπὸν τὸ παράδοξο, νὰ συλλαμβάνεσαι καί νὰ φυλακίζεσαι, ἂν προσπαθήσης νὰ ἐξαγάγης ἑνα ἀρχαῖο ἀγγεῖο, ἐνῶ, ἂν θάβης μιὰ ὀλόκληρη ἀρχαία πόλι, κανεὶς δὲν νοιάζεται. 'Ιονέσκο;!

Όταν διαπιστώνεται ἡ ἀδιαφορία τῶν εἰδικῶν καθηγητῶν πᾶν σὲ τέτοια ζητήματα, ἀναγκαστικὰ πιά σκέφτεται κανεὶς, μήπως δικαιολογοῦνται οἱ φοιτητὲς πὺ τοὺς χαστουκίζουν καί τοὺς πετοῦν γιαούρτι...

Αἶσα

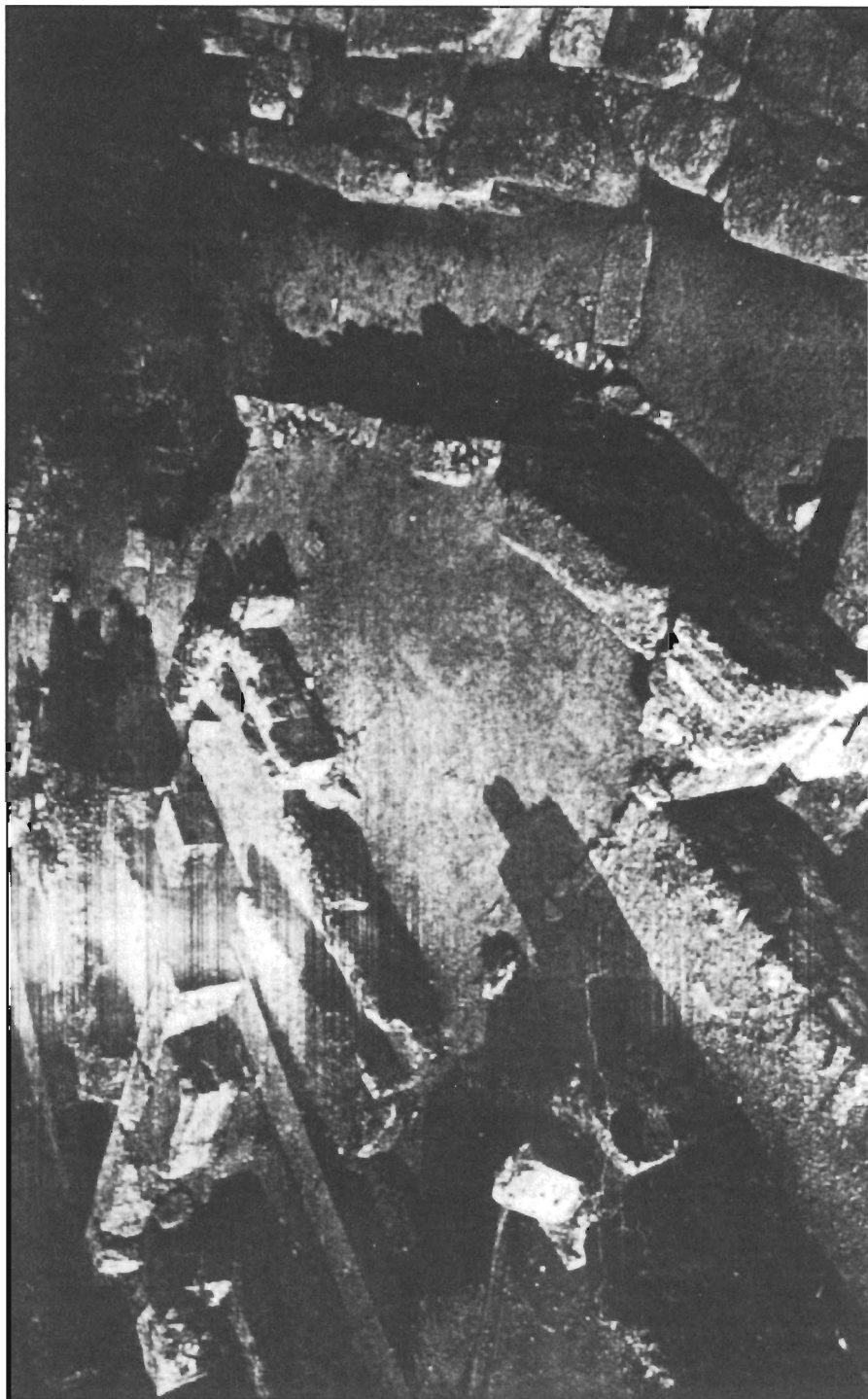
ΑΓΝΩΣΤΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΟΥ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ. — ΕΡΓΑ ΤΟΥΣ. — ΝΕΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Τὸ βιβλίον τοῦ «Τὸ Ἑλληνικὸν Πῦρ» (*Greek Fire*) ὁ Βρεττανὸς καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὁξφόρδης δρ. Oliver Taplin (ποὺ εἶναι ἓνας ἐκ τῶν ἡγουμένων νέων κλασσικιστῶν τοῦ κόσμου), ποὺ κυκλοφόρησε στὸ Λονδίνο τὸ παρελθὸν ἔτος 1989, συνοδεύει μὲ μιὰ σειρὰ δέκα ταινιῶν, ποὺ προέβαλε τὴν ἄνοιξη τὸ BBC καὶ θὰ προβληθοῦν παγκοσμίως σὲ ἑκατομμύρια τηλεθεατές. Ἐμβαθύνει καὶ ἐξερευνᾷ τὸν ἑλληνικὸ πολιτισμὸ, κάνει ἀναδρομὰς στὶς ρίζες τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ καὶ δίδει τὶς ἀπαντήσεις γιὰ τοὺς ἀποροῦντας καὶ βαθύτερον σκεπτομένους. Τὸ βιβλίον αὐτὸ μὲ γνῶσι καὶ ἀντικειμενικότητα ἐμφανίζει τὶς διαφορὰς ὅψεις τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὴν ἐπίδρασί του στὸν σημερινὸ κόσμον πάνω ἀπὸ 2.000 ἔτη. Στὴν σελίδα 177 καὶ στὸ ἄρθρον γιὰ τοὺς Σωκράτη καὶ Πλάτωνα παραθέτει τὶς φωτογραφίες συγκλονιστικῶν εὐρημάτων ἀπὸ πρόσφατες ἀνασκαφές τῶν Ἀμερικανῶν στὴν ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν.

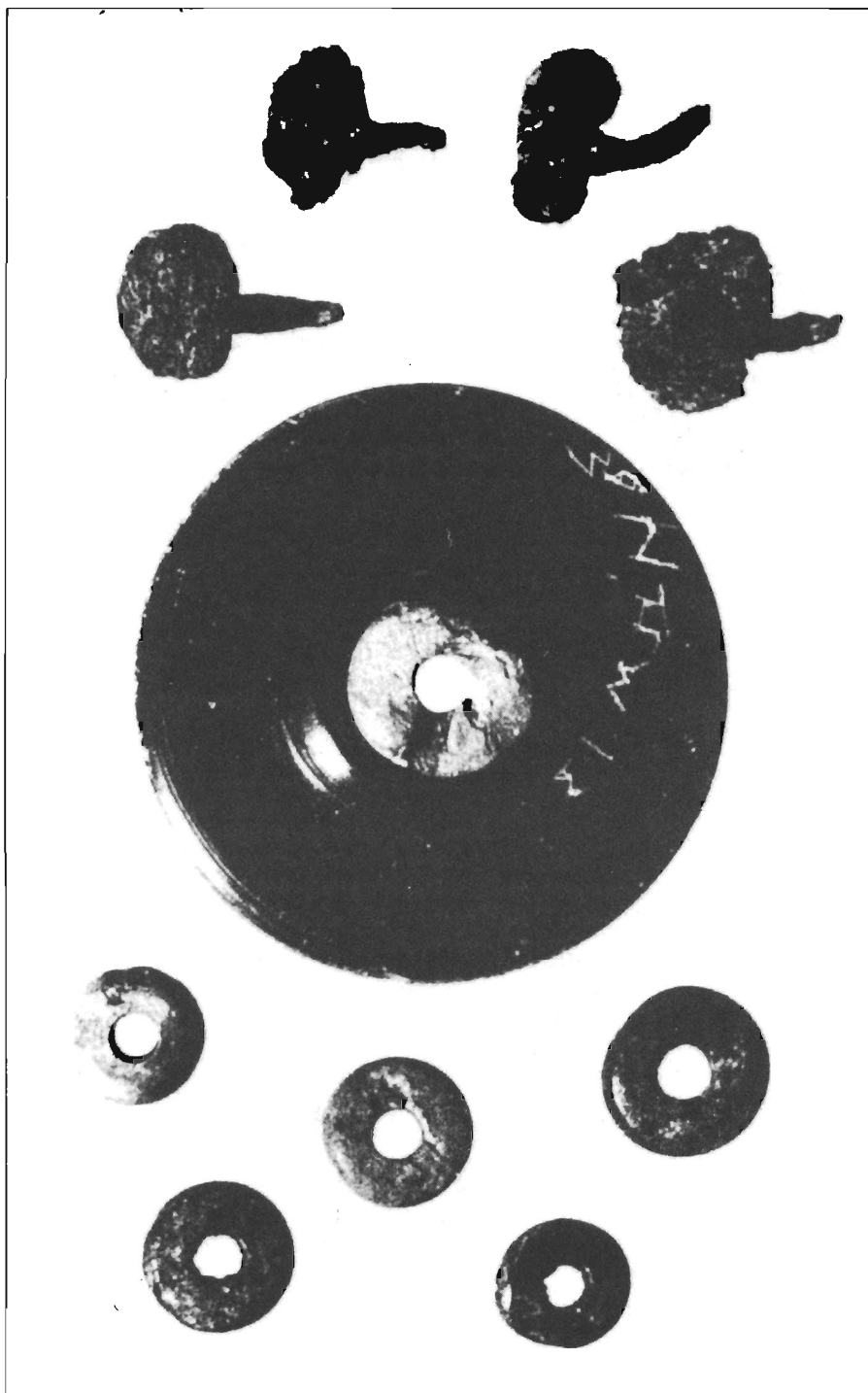
Στὴν πρώτη φωτογραφία εἰκονίζονται τὰ θεμέλια τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ σκυτοτόμου (τσαγγάρη) Σίμωνος, ποὺ ἀνεκαλύφθησαν σὲ μία γωνία τῆς Ἀγορᾶς, ὅπου ὑπάρχει λίθος μὲ τὴν ἐπιγραφή «ἀγορᾶς ὀρίον εἰμι», δηλ. εἶμαι ὄριον (σύνορον) τῆς ἀγορᾶς. Ἐκεῖ ἀνευρέθησαν παπουτσόπροκες, ροδέλλες καὶ ἄλλα ἐφόδια ὑποδηματοποιοῦ, ποὺ εἰκονίζονται μαζὶ μὲ ἓνα πήλινο κύπελλο, ποὺ φέρει στὴ βᾶσι του χαραγμένο τὸ ὄνομα «ΣΙΜΩΝΟΣ», ὡς ἔχουν στὴν δεύτερη φωτογραφία.

Μὲ τὰ πρόσφατα αὐτὰ εὐρήματα καθορίζεται ἐπακριβῶς ἡ θέσις, ποὺ ἐσύχναζε ὁ Σωκράτης, ὅπως μᾶς τὸ διέσωσε ὁ Διογένης Λαέρτιος: στὸ 2ον ἐκ τῶν δέκα βιβλίων του, κεφάλαιον ιγ', τοῦ ἔργου τοῦ «Βίων καὶ γνωμῶν τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκίμησάντων» διαλαμβάνει (τ. III, 122, σελ. 250-152, Loeb): «ΣΙΜΩΝ. Σίμων Ἀθηναῖος, σκυτοτόμος. οὗτος ἐρχομένου Σωκράτους ἐπὶ τὸ ἐργαστήριον καὶ διαλεγόμενον τινά, ὦν ἐμνημόνευεν ὑποσημειώσεις ἐποιεῖτο, ὅθεν σκυτικούς αὐτοῦ τοὺς διαλόγους καλοῦσιν. εἰσὶ δὲ τρεῖς καὶ τριάκοντα ἐν ἐνὶ φερόμενοι βιβλίῳ». [Δηλαδή: Ὁ Σίμων ὁ Ἀθηναῖος, ὁ τσαγγάρης. Αὐτός, ὅταν ἤρχετο ὁ Σωκράτης στὸ ἐργαστήριον καὶ συνεζήτουν διάφορα, γι' αὐτὰ ποὺ ἐμνημόνευε ἐκράτει σημειώσεις. Γι' αὐτὸν τὸν λόγο ὀνομάζουν τοὺς διαλόγους «σκυτικούς» (τσαγγάρικους) Εἶναι δὲ τριάντα τρεῖς οἱ διάλογοι περιλαμβανόμενοι σὲ ἓνα βιβλίον]. «Περὶ θεῶν». «Περὶ τοῦ ἀγαθοῦ». «Περὶ τοῦ καλοῦ». «Τὶ τὸ καλόν». «Περὶ δικαίου» πρῶτον, δεύτερον. «Περὶ ἀρετῆς ὅτι οὐ διδακτόν». «Περὶ ἀνδρείας», πρῶτον, δεύτερον, τρίτον. «Περὶ νόμου». «Περὶ δημαγωγίας». «Περὶ τιμῆς». «Περὶ ποιήσεως». «Περὶ εὐπαθείας». «Περὶ ἔρωτος». «Περὶ φιλοσοφίας». «Περὶ ἐπιστήμης». «Περὶ μουσικῆς». «Περὶ ποιήσεως». «Περὶ διδασκαλίας». «Περὶ τοῦ διαλέγεσθαι». «Περὶ κρίσεως». «Περὶ τοῦ ὄντος». «Περὶ ἀριθμοῦ». «Περὶ ἐπιμελείας». «Περὶ τοῦ ἐργάζεσθαι». «Περὶ φιλοκερδοῦς». «Περὶ ἀλαζονίας», ἄλλοι δὲ «Περὶ τοῦ βουλευέσθαι». «Περὶ λόγου ἢ περὶ ἐπιτηδεϊότητος». «Περὶ κακουργίας».

«Οὗτος, φασί, πρῶτος διελέχθη τοὺς λόγους τοὺς Σωκρατικούς. ἐπαγγειλαμένου δὲ Περικλέους θρέψειν αὐτὸν καὶ κελεύοντος ἀπιέναι πρὸς αὐτόν, οὐκ ἂν ἔφη τὴν παρρησίαν ἀποδόσθαι». [Δηλαδή: Λέγουν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἔκαμε διαλόγους τοὺς λόγους τοῦ Σωκράτους. Ὅταν δὲ τοῦ ἐπηγγέλθη ὁ Περικλῆς ὅτι θὰ τὸν διατρέφῃ

Τὰ θεμέλια τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ Σύμῳνος στὰ ὅρια τῆς Ἀγορᾶς τῶν Ἀθηνῶν.

Ἀντικείμενα ἀνευρεθέντα στὸ ἐργαστήριο τοῦ Σίμωνος. Μεταξὺ αὐτῶν τὸ κύπελλό του, ποὺ φέρει ἐγγράρακτο τὸ ὄνομά του.

καὶ τὸν παρεκίνει νὰ μεταβῇ πρὸς αὐτόν, εἶπε, ὅτι δὲν θὰ ἡδύνατο νὰ ἀποδώσῃ τὴν παρρησίᾳ του (σημ.: ἔναντι τῆς παρασχεθισομένης διατροφῆς)].* * *

Ἐκτὸς ὅμως τοῦ ἀγνώστου αὐτοῦ, γιὰ τοὺς πολλοὺς, μαθητοῦ τοῦ Σωκράτους, Σίμωνος, ὑπάρχει κι ἄλλος ἄγνωστος στοὺς πλείστους μελετητάς, ὁ Φειδιππίδης, ποὺ κι αὐτὸς ἔγραψε Σωκρατικούς διαλόγους, ἀλλ' ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς διαλόγους τοῦ Σίμωνος, ποὺ διεσώθησαν μόνον οἱ τίτλοι των, καὶ τοῦτο χάρις στὸν Διογένη Λαέρτιον, τοῦ Φειδιππίδῃ διεσώθησαν μὲν ὁλόκληροι, πλὴν ὅμως εἶναι σὲ μοναδικὸ γνωστὸ ἀντίτυπο στὴν Δημοτικὴ Βιβλιοθήκη τῆς Βιέννης, ὅπου ἀτυχῶς εἶναι ἀπρόσιτοι σχεδὸν γιὰ ὅλους καὶ ἰδιαίτερα γιὰ τοὺς "Ἕλληνες μελετητές, ποὺ τυγχάνουν φύσει καὶ θέσει οἱ αὐθεντικοὶ ἐρμηνευτὲς τῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν κειμένων, ὡς ἐκ τῆς πατρικῆς καὶ μητρικῆς αὐτῶν γλώσσας.

Αὐτὰ φέρομεν εἰς γνῶσιν τῶν ἀναγνωστῶν, μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι, ἀφοῦ γίνουν γνωστά, κάποιος θὰ εὐτυχῇ νὰ ἀνεύρῃ τὰ κείμενα καὶ τὰ παραδῶσῃ στὸ κοινό, διότι ἀνήκουν στὴν ἀνθρωπότητα καὶ τὸν πολιτισμὸ καὶ δὲν ἀποτελοῦν ἰδιοκτησίᾳ τῶν οἰωνδῆποτε ἀρχαιοκαπήλων ἢ τῶν κλεπταποδόχων των.

Κωνσταντῖνος Γεωργανᾶς

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ι. ΚΑΡΑΜΒΑΛΗΣ

Πέτρες

Πέτρες, πιστὰ ἀντίγραφα ζωῆς·
τέλος κι ἀρχὴ τῶν ὀριζόντων.
Σκέψεις καὶ λόγια διαβατάρικα,
στίχοι στὰ ποιήματα ποὺ δὲ γράφτηκαν...
Πέτρες, πικρὲς σταλαγματιὲς στὰ κύματα,
φτερουῖες σὲ πουλιὰ ξεπεταρούδια!
Νύχτες, ποὺ ἐδῶ γυμνῶσαν τὴν ὀρφάνια τους
ναυαγισμένες ἄγονες γραμμὲς στὰ καλαντάρια.
Πέτρες, θολές, σπαστές ἰσορροπίες,
λησμονημένοι ναῦτες ποὺ ξεμπάρκαραν·
ἀτέλειωτες ἀφίσσεις, σκισμένες πλαστικὲς σημαῖες,
διαβατήρια ἱερογλυφικά, ἀνερμήνευτα...
Πέτρες, μισάνοιχτα παράθυρα ψυχῶν
στὴ λογικὴ καὶ στὸ παράλογο ἁρμονικὰ δοσμένες.
Καινούργιες στράτες κι ὅμως χιλιοπάτητες,
ψηφιδωτὰ καλῶδια, καράβια χελιδόνια.

[Τό ελάχιστον τοῦτο πόνημα, σχετικὸν μὲ τὴν μητρότητα, τὴν γεννητικότητα ἢ ὑπογεννητικότητα τῶν Ἑλληνίδων, τὰ κάγκελλα καὶ τὰ ἄλλα συμπαρομαρτοῦντα, ἀφιερῶται τιμῆς ἕνεκεν εἰς τὸ Ἀνώτατον Πνευματικὸν Ἰδρυμα τῆς χώρας, τὴν Ἀκαδημίαν, ἐκείνην μὲ τὰ παράσημα καὶ τὰ βραβεῖα, διὰ τὸ ἀμέριστον ἐνδιαφέρον τὸ ὁποῖον ἐπεδείξατο τὸ τοιοῦτον πρὸς τὴν Ἑλληνίδα μητέρα καὶ τὰ προβλήματα αὐτῆς γενικώτερον. Ἀς εἶναι ἐλαφρὸ τὸ χῶμα πού τὸ σκεπάζει].

Σ' ἐκεῖνο τὸ σχολεῖο πιά μὲ ἤξεραν καὶ οἱ πέτρες καὶ τ' ἀγκωνάρια καὶ τὰ κάγκελλα. Ἰδίως τὰ κάγκελλα.

Ὅκτῳ ἢ ὥρᾳ τὸ πρῶι μ' εὑρίσκει ἔξω ἀπὸ τὰ κάγκελλα, μέχρι πού νὰ μποῦν στίς τάξεις τὰ παιδιά, καὶ εὐθεῖα γραμμὴ μετὰ σ' ἓνα σπῖτι ἀνεμόμυλο, γιὰ νὰ κάθομαι.

Καὶ δόστου κουβέντα μὲ τίς ἄλλες ἔξυπνες γιὰ τὰ προβλήματα τῶν παιδιῶν, ἐγώ, τὸ ἐξωγῆινο πλάσμα, ἡ Παναγιὰ ἡ Γλυκοφιλοῦσα, πού τὸ μεσημέρι, νᾶμαι, πάλι ἔξω ἀπὸ τὰ κάγκελλα, νὰ περιμένω νὰ χτυπήσει τὸ κουδούνι.

Μέσ' ἀπ' τὰ κάγκελλα ἄπλωνα τὸ χέρι νὰ πασσάρω τὰ σάντουιτς καὶ στὴ συνέχεια νὰ τὸ χῶσω στὴν πλάτη τους, γιὰ νὰ δῶ, μήπως ἦσαν ἰδρωμένα.

Καρδιά δὲν εἶχα. Μοῦ τὴν εἶχε ξεριζώσει τὸ προαύλιο, πού ἦταν ὁ ὀμφαλὸς τῆς γῆς κι εἶχε ἓνα λῶρο μακρυνάρι σὰν ὑπερφυσικὸ πλοκάμι χταποδιοῦ· τυλιγόταν μὲ τέτοια μαεστρία καὶ τέτοια μανία γύρω στὸ λαιμό μου, ὥστε ἐγώ τότε, εἰλικρινὰ μετανιωμένη, ζητοῦσα ταπεινὰ συγγνώμην καὶ ὕστερα ἐνιωθα σὰ χαλασμένο τρανζιστοράκι πεταμένο στὰ σκουπίδια. Ἀλλὰ ἤμουν ἡθος ἐγώ. Δὲ γνώριζα ἄλλο δρόμο ἔξω ἀπὸ τὸ σπῖτι στὸ σχολεῖο καὶ ἀπὸ τὸ σχολεῖο στὸ σπῖτι. Σὰν τὸ Γρηγόριο τὸ Ναζιανζηνό. Γυναῖκα ἀπολίθωμα.

Ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα τῆς πρώτης τάξης ἄρχιζα μ' ἓνα ἡρωικὸ ἐωθινὸ ἀπὸ γκρίνιες καὶ κλάματα, μ' ἔστηναν γιὰ εἴκοσι μέρες μέσ' ἀπὸ τὰ κάγκελλα ὀκτῳ μὲ δώδεκα, καὶ στὴ συνέχεια ἐπαιρνα τὸ δρόμο γιὰ τὴν ἀποκαθήλωση. Ὡσπου ἔφθανε

ΟΥΡΑΝΙΑ ΠΡΙΓΚΟΥΡΗ Μπάτε Ρανάκε

ἡ ἐσχάτη τῶν ἡμερῶν καὶ ἡ ἐσχάτη τῶν ποινῶν, πού ἔδιναν στὸ πανεπιστήμιο, καὶ μ' εὑρίσκει πάλι, ἔξω ὅμως ἀπὸ τὰ κάγκελλα, νὰ δαγκῶνω τὴ γλώσσα μου, γιὰ νὰ μὴ μπήξω φωνή. Ὅπως στὴ γέννα. Ἰσόβια. Μιά ἔξω, μιὰ μέσα. Κανονικὸ πετάλωμα.

Τίς χρονιές πού τὰ εἶχα μισὰ τὸ πρῶι καὶ μισὰ τ' ἀπόγευμα, ἐκεῖ νὰ δεῖς ἀνεμοδούρα, ἐκεῖ νὰ δεῖς θάλασσα. Σὰ νὰ κάνεις ἀκτοπλοϊκὴ, μπρός-πίσω, στὸ Ἀκρωτήρι Χόρν. Στὸ μάτι τοῦ κυκλῶνα. Καὶ ὠρες-ὠρες ἔν' ἀπὸ τὰ κάγκελλα, τὸ πιὸ μοχθηρὸ, μοῦ περνοῦσε ἓνα τσιγκέλι στὸν οὐρανίσκο καί, γιὰ νὰ κάνει χάξι, μιὰ τὸ ἄφηνε λάσκα, κι ἐγὼ ὅπου φύγει-φύγει, μιὰ τὸ τραβοῦσε ἀπότομα ἔτσι, γιὰ νὰ μὲ βλέπει νὰ σπαρταράω καὶ τὰ ξεκαρδίζεται στὰ γέλια.

Καὶ σὰ θυμᾶμαι ἐκείνην τὴ χρονιά, πού ἔφυγε ὁ παλιὸς ὁ δάσκαλος καὶ ἦρθε καινούργιος, μὲ πιάνει κάτι σὰ φούσκωση καὶ μοῦρχειται νὰ βγῶ νὰ κρεμάσω τὴ σημαία στὴν πιὸ ψηλὴ κεραία τοῦ Λεκανοπεδίου Ἀττικῆς καὶ νὰ φωνάξω «Ζήτω ἡ Ἑλλάς».

Ὁ παλιὸς εἶχε τὸν Κωστή μου τρία χρόνια, καὶ τὸ παιδάκι θάχε μείνει στουρνάρι μπαμπανᾶτο, ἂν δὲν ἔπεφτα πάνω-καταπάνω νὰ τοῦ βγάνω καὶ νὰ μοῦ βγάνει τὴν πίστη, πότε μὲ τὸ «ἡ γυνή, τῆς γυναικός», πότε μὲ τὸ «ἡ γυναῖκα, τῆς γυναικάς». Ὑπῆρχαν βέβαια καὶ τὰ ἀνάλογα καὶ τὰ δυσανάλογα ποσά, ἀλλὰ ἐκεῖ πού τὸ φχαριστιόμουν ἦταν, ὅταν ἀντιστρέφαμε τοὺς ὀρους κι, ἀντὶ νὰ διαροῦμε, πολλαπλασιάζαμε. Ἐκεῖ ἤμουν στὸ στοιχεῖο μου. Καὶ τόμαθε τόσο καλὰ αὐτὸ τὸ μάθημα ὁ Κωστάκης, πού σὰν ἦρθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου κι ἓνα Σάββατο βράδυ, μιὰ Κυριακὴ πρῶι, μοῦ προέκυψε Μινώταυρος, μ' ἔβαζε νὰ κάνω σουζες τ' ἀνάποδα, μὲ τὸ κεφάλι κάτω καὶ τὰ πόδια τὸν ἀνήφορο. Γιατὶ εἶχα διαβάσει σὲ κάτι σπουδαῖα βιβλία, πῶς, γιὰ νὰ γίνει ὁ Κωστάκης μου ἄντρας τρομερὸς τῶν ἀπίστων ἐχθρὸς, ἐγώ (ἄχ αὐτὸ τὸ ἐγώ μου!) ἔπρεπε νὰ στραβωθῶ, νὰ μουγκαθῶ καὶ νὰ κάνω σουζες ἀνάποδα.

Μίλησα μὲ τὸ σύζυγό μου γιὰ τὸ πρόβλημα τοῦ παιδιοῦ - «ἂ!» εἶπε αὐτός, καὶ γιὰ νὰ τὸν ξεφορτωθεῖ, ἔσπευσε νὰ τοῦ ἀ-

γοράσει «παπί» πολυτελείας, κι ό Κωστής πιά, με ύφος και χαμόγελο θριαμβευτή, έπηρε μπάλλα τούς δρόμους για θηλυκά κι έβαζε τό «παπί» νά κάνει σουζες. "Όταν κάποτε μαζευόταν για διάβασμα, άντι ν' άνοίξει τά βιβλία, κρεμούσε λοξά την ήλεκτρική του κιθάρα και δόστου «καλλιτεχνία» ό Κωστής και άσπρινές έγώ και βρισιές οί γειτόνοι.

΄Αλλά με τά πολλά ξεχάσαμε τόν καινούργιο.

΄Από τή χαρά μου λοιπόν είπα νά πάω νά τόν καλωσορίσω, για νά χαρεί κι αυτός. Νά μη σās τά πολυλογώ, άφου περίμενα κάμποσο μπροστά στό γραφείο του κι άρχισε νά με πιάνει τό κόμπλεξ μου τής έφηβείας, πώς ήμουν δηλαδή πολύ ψηλή κι άτζούρμαλη, ό άνθρωπος κατώρθωσε νά όρθώσει ένα κεφάλι βαρύ κι άσήκωτο και νά πεί «όρίστε», ένα «όρίστε» όμως γεμάτο ευθύτητα και χωρίς περιπλοκάδες. Σκέτο και χωρίς «καλημέρα». Τό εξετίμησα ιδιαίτερα, γιατί ήμουν Δωρικός τύπος. ΄Εγώ βέβαια είχα πεί «καλημέρα» πρό πολλού χρόνου και μάλιστα μαζί με τό «σας», αλλά μάλλον ήταν πλεονασμός. Τού χάρισα λοιπόν τό όνοματάκι μου καθώς και τού Κωστή μου καί, για νά τόν έντυπωσιάσω, ανθρώπινες αδυναμίες, τού είπα ότι ό Κωστής είναι τό τέταρτο άγγελούδι μου πού βγάζει αυτό τό σχολείο, και έχω και ένα μικρότερο στό σπίτι, πού είναι σωστή μεγαλοφυΐα. Τι Κορηλίες και τι Καλλιπάτειρες, θά μου πείς έμένα τώρα...

΄Εκείνος θαμώθηκε τόσο πολύ, ίσως και από την άστραποβολούσα εμφάνισή μου (γιατί, ως γνωστόν, ή γυναίκα πού γεννάει ξαναγεννιέται' και τόσες γεννήσεις και ξαναγεννήσεις, τι νά σās τά λέω τώρα, δέ βλεπόμουν), ώστε έβαλε και τά δυό χέρια στις τσέπες, μισοστράβωσε τό στόμα, έγειρε λίγο πίσω και με μισόκλειστα μάτια ρώτησε άργά: — ΄Εργάζεσθε; — "Όχι, κάθουμαι.

Τότε είναι πού έχασε τή λαλιά του, κι έπεσε μιá ήλίθια σιωπή. ΄Αλλά τό άλογο τού Κολοκοτρώνη, πού χλιμίντραγε μέσα μου, έσωσε την κατάσταση. Γιατί κατάλαβα, ότι ήταν πολύ ένδιαφέρων τύπος, και τόβλεπα καθαρά πώς τόν είχα γοητεύσει,

μόνο πού έβλεπα επίσης και τό άμπέλι ξεφραγο και τό βεργάτη φευγάτο. — ΄Εχάρηκα πολύ για τή γνωριμία, είπα. — Χαίρετε, είπε αυτός, και είχα όλη την καλή διάθεση νά τού ευχηθώ καλή χρονιά, αλλά τό παρέλειψα, για νά μη τόν κουράσω. Και θά αποχωρούσα, όπως ό Ναπολέοντας από τή Ρωσία, αλλά τό άλογο τού Κολοκοτρώνη, πού τώρα με κλώτσαγε στό σηκώτι, μ' έκανε νά χυμήσω στη μάχη σά λέαινα. —Θά έρθω νά σās έπισκεφθώ και με τό σύζυγό μου. Είμαι, ξέρετε, Διευθυντής τού ΄Υπουργείου Παιδείας (ψέματα).

Στό συνταρακτικό άκουσμα τό νωθρό και άδιάφορο προσωπάκι του άστραψε από ευγένεια και σπιρτάδα, πετάχτηκε πάνω σά σπαθί από τό θηκάρι του, έκαμψε τή μέση και έτεινε τό χέρι ίπποτικότατα. — Μά δέ σās πρόσφερα τίποτα. — Μπά. Μην έννοχλείσθε. ΄Αρκετά κουράζεσθε με τά βαριά καθήκοντά σας. ΄Εχω κατανόηση, γιατί είμαι κι έγώ δασκάλα. Βέβαια, όχι όπως έσεις, αλλά τι νά γίνει, άφου τά σχολεία μας έχουν μπει στην κατάψυξη και περιμένουν τή Δευτέρα Παρουσία, για ν' άναστηθούν... Μ' έννοήσατε;

Τό μεσημέρι μου είπε ό Κωστής, πώς έκαναν ιστορία για τό Μεγαλέξαντρο. Και τι ήταν ό Μεγαλέξαντρος, παιδί μου; — "Ο μεγάλος Μακεδόνας βασιλιάς και ό μέγας Έλληνας στρατηλάτης, πού διέδωσε τά Έλληνικά φώτα και τόν ένδοξο πολιτισμό τών Έλλήνων στην βάρβαρη ΄Ανατολή και έφτασε μέχρι τις ΄Ινδίες. —Μπράβο, Κωστή! Ξέρεις ποιός είναι ό πιό τιμητικός χαιρετισμός τών ΄Ινδών προς τή γυναίκα; — "Όχι. — Μπάτε Ρανάκε. —Μπάτε Ρανάκε. Μπάτε Ρανάκε. ΄Ωραιό! Και τι θά πεί αυτό; — Χαίρε, Μητέρα. —Μμμ...! Και τών Έλλήνων ποιός είναι ό πιό τιμητικός χαιρετισμός προς τή γυναίκα; Κυρία Διευθυντού.

Τό παιδί τέντωσε τό στόμα, κρέμασε τή γλώσσα μέχρι τά γόνατα καί...

--- Βάρβαρο.

Τώρα πιά ό Κωστής μου είναι επιστήμονας, μόνο πού κάνει δουλειές τού ποδαριού, πούναι όμως τού χεριού του κι έχει μέσα του τό άλογο τού Κολοκοτρώνη, πού χλιμιντράει. Μιά φορά πού πήγε νά κολλή-

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

ΑΓΑΠΗΤΟΣ ΤΣΟΠΑΝΑΚΗΣ, [Ἡ κριτική του γιὰ ἓνα βιβλίον]

Η ΤΥΠΟΛΑΤΡΙΑ-ΕΜΠΟΔΙΟ ΣΤΗΝ ΠΡΟΟΔΟ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑΣ ΜΑΣ. ΩΣ ΠΟΤΕ;

Τὸ βιβλίον μου «Ἐνάντια στὴν ἰσοπέδωση τῆς γλώσσας (Δεῖ-δεῖ γλωσσικῆς θεωρίας)» ἀποτελεῖ μιὰ καταγγελία τοῦ φορμαλισμοῦ στὰ θέματα τῆς Γλωσσικῆς μας Ἐπιστήμης. Ὡς ἀποτέλεσμα τῆς τυπολατρίας (φορμαλισμοῦ) ἀναφέρεται ἡ «κατάργηση» τῆς δοτικῆς πτώσεως στὴ σύγχρονη ἑλληνικὴ γλῶσσα, ὁ χαρακτηρισμὸς μιᾶς ἀνεγνωρισμένης ἀπ' ὅλο τὸν κόσμον ἐπιρρηματικῆς λεκτικῆς μονάδας ὡς μετοχῆς, γιὰ νὰ σταθῶ στίς κυριότερες περιπτώσεις. Τὸ βιβλίον ἐκυκλοφόρησε στὰ τέλη τοῦ 1987 (ἐκδόσεις Καρανάση). Ἡ πρώτη κριτικὴ τοῦ ἔγινε ἀπὸ τὸ περιοδικὸ «ΓΛΩΣΣΑ» (τ. 18ο Νοέμβριος 1988) μὲ τὴν ὑπογραφή τοῦ διδάκτορος τῆς Γλωσσολογίας **Γιώργου Σακελλαριάδη**, ὁ ὁποῖος ἔγραφε πολλὰ ἀρνητικά, χωρὶς ὅμως νὰ ὑπείσέλθει στὰ καυτὰ περὶ Γραμματικῆς θέματα τοῦ βιβλίου. Δεύτερη κριτικὴ, πέρα γιὰ πέρα θετικὴ, ἔγραψε ὁ **Ἡλίας Τσατσόμοιρος**, ποὺ κάνει πρωτότυπες ἐρευνες γιὰ τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα («ΔΑΥΛΟΣ», τ. 91, Ἰούλιος 1989), ἀλλὰ καὶ πάλι χωρὶς ἀναφορά στὰ θέματα τῆς Γραμματικῆς.

Ἡ ἀναμενόμενη δυὸ χρόνια οὐσιαστικὴ κριτικὴ ἔγινε ἀπὸ τὸν καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. **Ἀγαπητὸ Τσοπανάκη** στὴ «ΝΕΑ ΠΟΡΕΙΑ» (Ὀκτώβριος-Δεκέμβριος 1989). Ἐκφράζω τὴν εὐγνωμοσύνη μου γιὰ τὴν τιμὴ.

Ὁ κ. Τσοπανάκης βρίσκει στὸ βιβλίον κάποια θετικὰ στοιχεῖα, περισσότερα ὅμως ἀρνητικά, ποὺ ἀφοροῦν στὴ δοτικὴ πτώση, τὸ γερούνδιο (ἐνεργητικὴ μετοχὴ — κατὰ τὴν ἐπίσημη Γλωσσολογία μας), τὸ ἀπαρέμφατο κ.ἄ.

Ἡ ἀποψή μου γιὰ τὴ δοτικὴ πτώση ἀναπτύσσεται ἰδιαίτερα σὲ ἄρθρο τοῦ «ΔΑΥΛΟΥ»

Ἄτομα, ψυχάτομα καὶ ἡ ἐτυμολογία μιᾶς λέξεως

Ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ κύτταρον γίνεται ἔρπον ζῶον καὶ χάρις εἰς τὴν γλῶσσαν ἄνθρωπος κοσμοδρόμος. Αὕτη, ὄργανον τοῦ Νοῦ, ἐξασφαλίζει τὴν συνενόησιν δι' ἀνωτέραν προσαρμογὴν εἰς τὸ περιβάλλον. Ἄν ἡ γλῶσσα ἔλειπεν, δὲν θὰ διέφερεν ὁ ἄνθρωπος τῶν ἄλλων ζώων. Εἶναι δὲ ἀναμφήριστον γεγονός, ὅτι, ὅσοι διανοοῦνται, δι-οικ-ητικῶς ὑπερέχουν καὶ οἰκο-νομικῶς ἐπικρατοῦν. Ὅστις ἀκριβολογεῖ ἀναπτύσσει τὸν Νοῦν, ποὺ τὰς λέξεις, ὡς ἐννοίας οὗτος χρησιμοποιεῖ, ἐπιλέγων ἀπὸ εὐθύνην, ἵνα προσεγγίξῃ τὴν εὐθεῖαν δι' ἀνωτέραν προσαρμογὴν, ὡς Πρόοδον. Τὴν κυριολεξίαν ὁ διανοούμενος ἐπιδιώκει, ὅπως ὁ χημικὸς τὰ στοιχεῖα διὰ τὴν παρασκευὴν καλυτέρου προϊόντος, ὡς γνώστης τῶν στοιχείων ποὺ τὸ συνθέτουν. Ἀπὸ σκοποῦ καὶ ἐκ μεθόδου καταστρέφουν τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Προκαλοῦν σύγχυσιν εἰς τὸν ἐγκέφαλον διὰ παρανόησιν. Ἀπὸ τὴν ἐτυμολογίαν τῶν λέξεων τῆς ὁμῶς ἐξασφαλίζεται εὐτυχῶς ἡ σωφροσύνη ποὺ ἐγγυᾶται τὴν ὀρθοφροσύνην.

Ἡ λέξις «Οἶκο-νομία», (ὡς ἀπαρχὴν προόδου ἐτυμολογοῦντες αὐτήν), ἀποκαλύπτει τὸ βαθὺ νόημα τῆς Δημιουργίας ὡς Ζωῆς. Ὁ νομοθέτης ἀτυχῶς σήμερον τὴν παρερμηνεύει ἀπὸ ἑλλειψιν εὐθύνης, πεμπτουσίας διὰ τὴν οἰκονομίαν, χάριν τῆς προόδου. Ἡ ὑγιὴς ὁθεν οἰκονομία ἀποτελεῖ τὸν μοναδικὸν τρόπον προσαρμογῆς

(τ. 93), τὸ ὁποῖο χαρακτηρίζεται «**ὀργισμένο**» ἀπὸ τὸν κ. Τσοπανάκη (τὸ κείμενο ἀπὸ παρεξήγηση ἐπιτοφορήθη «*Ἡ Γραμματικὴ τῶν ἀγραμματίστων*», ἐβγήκε ὅμως σὲ φυλλάδιο μὲ τὸν ἀρχικὸ τίτλο «*Θεωρητικὴς γκάφες τῆς Γραμματικῆς μας*»).

Ὁ γλωσσικὸς δογματισμὸς ξεκινáει ἀπὸ τὴ μακραίωνη ἀγραμματοσύνη τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ τουρκοκρατίας (ὁ ἀγράμματος ἀπλουστεύει τὰ πάντα) καὶ τρέφεται ἀπὸ τὸν ἀγῶνα ἐπικράτησης τῆς ὁμιλουμένης γλώσσας εἰς βάρος τῆς καθαρεύουσας: ὅ,τι συνέφερε στὴ δημοτικὴ, ἦταν ἀληθινό, ἐπιστημονικό. Λόγου χάριν, ἡ «κατάργηση» τῆς δοτικῆς «ἐκραύγαζε» ὑπὲρ τῆς ὁμιλουμένης, καὶ οἱ ὁπαδοὶ τῆς πάσης θυσίας ἐπικρατήσεως τῆς δημοτικῆς γλώσσας ἀξιοποίησαν τὴν «κραυγὴν» κατὰ κόρον εἰς βάρος, βέβαια, τῆς Γλωσσικῆς Ἐπιστήμης.

Πρὶν δοῦμε τὶς ἀπόψεις τοῦ κ. Τσοπανάκη, ἃς θυμηθοῦμε, ὅτι στὴν Ἑλλάδα ἐγεννήθη καὶ ἡ ἐπιστὴμὴ τῆς Γλωσσολογίας (Πλάτων, Ἀριστοτέλης, ἑκατοντάδες Ἀλεξανδρινῶν Γραμματικῶν). Ἡ ἐπιστὴμὴ εἶναι πάντοτε οὐσία, ὄχι τύπος. Οἱ προηγμένοι γλωσσικὰ λαοὶ ἐπῆραν ἀπὸ τὴ διδασκαλία τῶν Ἑλλήνων γιὰ τὴ γλῶσσα ὅλη τὴν οὐσία (καὶ τὴν ὀρολογία) καὶ ἀναπτύσσουν τὶς ἐθνικὲς τους Γλωσσικὲς Ἐπιστῆμες (καὶ τὴν παγκόσμια Γλωσσολογία) (ιδεὲς Σχολὲς τῆς Πράγας, τῆς Ρωσίας, τῆς Δανίας, τῆς Γαλλίας, τῆς Ἀμερικῆς κ.ἄ.). Ἐμεῖς, ξεκομμένοι τελείως ἀπὸ τὸ σχετικὸ ἔργο τῶν Ἀλεξανδρινῶν Γραμματικῶν (ποῦ μὲ τὴ διδασκαλία τους ἐβοήθησαν τοὺς πολυπληθεῖς ξενόγλωσσους λαοὺς τοῦ ἀπέραντου ἑλληνικοῦ κράτους νὰ μάθουν τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα), ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὶς κατακτήσεις τῆς σύγχρονης Γλωσσικῆς Ἐπιστήμης, ἐκρατήσαμε τοὺς τύπους, διὰ τῶν ὁποίων προσπαθοῦμε νὰ ἐξηγήσουμε τὰ γλωσσικὰ φαινόμενα, ἀγνοώντας τελείως τὴ συντακτικὴ λειτουργία τῶν λεκτικῶν στοιχείων μέσα στὴν πρόταση, ἡ ὁποία λειτουργία εἶναι τὸ κλειδί τῶν τύπων. Ἀπὸ τὸ ἀποτέλεσμα δηλαδὴ, πασχίζομε νὰ ἐξηγήσουμε τὸ αἷτιον!

(1) Ἄς δοῦμε ὅμως τὶς ἀπόψεις τοῦ κ. Τσοπανάκη γιὰ τὴ δοτικὴ πτώση:

«Ἐπιμένει ἐπίσης πολὺ στὴν γραμματικὴ ἀποκατάσταση τῆς Δοτικῆς πτώσης, ἐπειδὴ ἡ Δοτικὴ ὡς ἔννοια τῆς δόσεως, τῆς προσφορᾶς, ὑπάρχει καὶ μέσα στὴν νεοελληνικὴ πράξη καὶ τὸν νεοελληνικὸ λόγο: φέρε μου τον καφέ. θὰ σοῦ δώσω αὐτὸ πού ζήτησες, χάρισα τοῦ Γιάν-

→
κατὰ τὸν φωτισμὸν τῶν ψυχαστόμων (τῶν ἀνθρώπων) ἐτοιμάζει τὴν εἰρήνην, κατὰ τὸ Δίκαιον μὲ νουνεχῇ τὸν νομοθέτην, ὡς ἀξιοκράτην.

Ὡς Δημιουργία τὸ Σύμπαν, καὶ φυσικὰ ὁ ἄνθρωπος, εἶναι παίγνιον τοῦ φωτὸς κατὰ τὸν φωτισμὸν. Τὸν φωτισμὸν συνεπῶς μελετῶντες, ἀποκαλύπτουμεν τὸ βαθύ νόημα τῆς Ζωῆς εἰς τὴν ἐξίσωσιν $\tau=\lambda\nu$, ὅπου $\lambda<\nu<\sigma\sigma<$ Ἀνάριθμος /α/ (1). Ὁ Πυθαγόρας ἔλεγεν: Ὁ Θεὸς περιέχεται εἰς τὴν Μονάδα καὶ ὁ Θεὸς αἰεὶ γεωμετρεῖ. Εἰς τὸ φάσμα τῆς ἀκτινοβολίας τοῦτο ἐπιβεβαιοῦται ἀπὸ τὰ χαμηλὰς ἕως τὰς ὑψηλὰς ἐνεργείας τοῦ Φρῆμαν. Ἐκεῖ, πέραν τοῦ βαρυονίου Ω ἀναμένει τὸ **ψυχάτομον**, ὁ ἄνθρωπος. Εἰς τὴν πυρηνικὴν ἀποδεικνύεται, ὅτι, ἂν τὰ ἡνοῦντο μὲ τὸ πυρῆνα, τότε ὁ ἄνθρωπος θὰ διεκρίνετο ὡς κεφαλὴ καρφίτης διὰ τοῦ ἠλεκτρονικοῦ μικροσκοπίου. Τὴν ὅλην διαγωγὴν τοῦ μεγακόσμου, σύμπαντος καὶ ἀμικρονικοῦ /μ/, διέπει μία δύναμις, πού ἡ **Οἰκο-νομία**, ἐτυμολογουμένη ἀποκαλύπτει: Εἶναι τὸ «ιδεό-γραμμα» τῆς Δημιουργίας.

Ἀτυχῶς ἡ δύναμις αὕτη παρερμηνεύεται ἀπὸ τὸν Νεύτωνα καὶ τὸν Ἀϊνστάιν ὡς «Παγκοσμία Ἐλξίς» καὶ «Σχετικότης». Ἐντεῦθεν παρασυρόμενοι πολιτικοί, θεολόγοι, οἰκονομολόγοι μεθοδεύουν τὴν δυστυχίαν τῆς ἀνθρωπότητος, ὡς δολοφόνοι ἐξ ἀμελείας τοῦ Νοῦ. Ἐκμεταλλεύονται τὴν βιομᾶζαν, ὡς ἀνθρωπότητα, ἀπὸ ψυχάτομα, ἀνθρώπους διὰ τῆς «ἀξίας» κατὰ τὴν οἰκονομίαν. Ἡ διανοητικὴ πλάνη,

νη κάτι, κλπ. Τὸ πρόβλημα εἶναι ὅτι ἡ ἔννοια τῆς προσφορᾶς ὑπάρχει πάντα, γιατί εἶναι μιὰ ἀτομικὴ καὶ κοινωνικὴ στάση, δὲν ὑπάρχει ὅμως πιά ἰδιαίτερος γραμματικὸς τύπος ποὺ νὰ δηλώνῃ τὴν δόση, δηλ. τὴν δοτικὴ πτώση, γιὰ λόγους ποὺ δὲν ξέρουμε καλά. Τέτοια ἦταν ἀνέκαθεν ἡ τύχη τῶν πτώσεων ὡς ἰδιαίτερων γραμματικῶν τύπων· ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα στὴν ἀρχαιότατη μορφή της εἶχε ἀκόμα πτώσεις τοπικὴν, ὀργανικὴν, ἀφαιρετικὴν, μὲ διαφορετικὰ καταλήξεις. Οἱ πτώσεις αὐτὲς ἀπορροφήθηκαν τυπικὰ μὲ τὸν καιρὸ ἀπὸ τὴν γενικὴ καὶ δοτικὴ (ἡ ἀφαιρετικὴ ἔμεινε στὰ Λατινικὰ) καὶ ἔπαψαν νὰ ὑπάρχουν ὡς γραμματικοὶ τύποι, δὲν ἔπαψαν ὅμως νὰ ὑπάρχουν ὡς λογικὲς κατηγορίες καὶ ὡς γεγονότα τῆς ζωῆς, καὶ γι' αὐτὸ ἐκφράζονται καὶ σήμερα μὲ ἄλλους συνδυασμοὺς λέξεων: πηγαίνω στὸ σπίτι, ἔρχομαι ἀπὸ κάπου, δουλεύω μὲ τὸ σφυρί, κλπ. Τὸ ὅτι ἔχουμε σὲ πολλὰ περιπτώσεις τυπικὴ σύμπτωση πτώσεων (πατέρες, ὄνομ. αἰτ. πληθ., χῶρες, κλπ.), αὐτὸ εἶναι ἓνα ἐξωτερικὸ στοιχεῖο, τὸ ὁποῖο θεραπεύεται συνήθως μὲ τὸ ἄρθρο (οἱ-τούς, οἱ-τίς), παντοῦ ὅμως μὲ τὴν σύνταξιν (οὐδέτ. τὸ παιδί-τὰ παιδιά, ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ). Ἔτσι καὶ ἡ δοτικὴ καλύφθηκε ἀπὸ τὸν γραμματικὸν τύπον τῆς γενικῆς, χωρὶς νὰ χάσῃ τὴν ἔννοια τῆς δόσης καὶ χωρὶς ἐπίσης νὰ ἐκτοπίσῃ τίς σημασίες τῆς γενικῆς: ἄλλο εἶναι τὸ δῶσε τοῦ πατέρα κάτι καὶ ἄλλο τὸ χαμόγελο τοῦ πατέρα».

Δυσκολεύομαι νὰ υἱοθετήσω τὴν ἄποψη, ὅτι, ἐπειδὴ ἐξελίχθηκαν οἱ ἀρχαῖες καταλήξεις τῆς δοτικῆς, πρέπει νὰ ἐγκαταλείψωμε τὴν «ἔννοια τῆς δόσεως, τῆς προσφορᾶς», ποὺ «ὑπάρχει καὶ μέσα στὴν νεοελληνικὴ πράξι καὶ τὸν νεοελληνικὸ λόγον», ἐπειδὴ «ἔπαψαν νὰ ὑπάρχουν οἱ γραμματικοὶ τύποι», ποὺ ἐξέφραζαν τὴν δοτικὴν, νὰ «καταργήσωμε» «τὶς λογικὲς κατηγορίες» καὶ «τὰ γεγονότα τῆς ζωῆς». Δὲν θὰ μπορούσε νὰ διαφωνήσῃ κανεὶς μὲ τὴ διαπίστωση, ὅτι «ἄλλο εἶναι τὸ δῶσε τοῦ πατέρα κάτι καὶ ἄλλο τὸ χαμόγελο τοῦ πατέρα». Ποιὰ ὅμως εἶναι ἡ διαφορὰ τους; Αὐτὸ δὲν προσδιορίζεται ἀπὸ τὸν κ. Τσοπάνη. Κατὰ τὴ δική μου γνώμη, ὁ τύπος τοῦ πατέρα, ὅταν συντάσσεται μὲ ρῆμα (πρῶτῃ περιπτώσει), βρίσκεται στὴν δοτικὴν πτῶσιν καὶ λειτουργεῖ ὡς ἔμμεσο ἀντικείμενον τοῦ κατηγορήματος, ὅταν δὲ συντάσσεται μὲ οὐσιαστικὸν (δεύτερη περίπτωσις), βρίσκεται στὴν γενικὴν πτῶσιν καὶ λειτουργεῖ ὡς ἑτερόπτωτος ὀνομαστικὸς προσδιορισμὸς τοῦ συγκεκριμένου οὐσιαστικοῦ. Ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ σύνταξις θὰ χρησιμοποιοῦσε ἐπίσης δοτικὴν καὶ γενικὴν

→
ποὺ ἡ **Οἰκονομία** ἐπισημαίνει, εἶναι, ὅτι, ἀφοῦ τὸ πᾶν εἶναι Ἄριθμός /ν/α/, θὰ πρέπει ὡς Ἄριθμός νὰ παρατηρῇ καὶ νὰ ἐξετάξῃ τὸ περιβάλλον, ἀντὶ τοῦτον νὰ παρατηρῇ καὶ νὰ μελετᾷ. Ἀποκλείουν τὴν κίνησιν τοῦ Ἄριθμοῦ, ὅταν τὸν ἐξετάζουν, ὅπως ὁ ἐπιβάτης εἰς ἀμαξοστοιχίαν τὰ κινούμενα δένδρα καὶ ὄρη. Τοῦτο ὅμως μὲ τὴν ἐξίσωσιν (Ι) ἀποδεικνύει τὴν ἀσκουμένην φωτοπίεσιν ἀπὸ τὸν Ἀνάριθμον. Οὗτος μεταφέρεται διὰ τῆς Ἐνεργείας, ὡς θεὸς /λ<ν/ δημιουργῶν, κατὰ τὴν οἰκονομίαν. Ὅταν ὁ οἰκονομολόγος, ὡς Ἄριθμός, ἀριθμῇ, τότε ἡ ἀξία, ὡς θέλησις, θὰ εἶναι τὸ μέσον διὰ τὴν προσαρμογὴν, ὡς πρόοδον. Τὰ ἄτομα, ψυχάτομα, ὡς Ἄριθμοι τότε θὰ διαβιοῦν ἀρμονικῶς κατὰ τὴν ἀξίαν των, δίχως χρεοκοπίαν. Τοῦτο θὰ βοηθήσῃ καὶ τὴν συμπιεζομένην Γῆν νὰ μὴ κλονίζεται ἀπὸ τὸν ταραχοποιόν της, μὲ πολέμους καὶ ἀναστατώσεις. Μὲ τὴν ὀρθὴν περὶ δημιουργίας ὅθεν θεωρίαν, ὡς κοσμοδρόμος θὰ δυνηθῇ νὰ διορθώσῃ τὸν κλονισμὸν τοῦ ἄξονός της, ποὺ ἀπειλεῖται μὲ ἀνατροπὴν. Τοῦτο εἰς τὸ παρελθὸν συνέβη τετράκις, ὥστε ὁ **Ἥλιος νὰ ἀνατέλλῃ ἀπὸ τὴν Δύσιν**, ἀπὸ κακὴν οἰκονομίαν. Δι' αὐτῆς Θρησκείας καὶ Νόμος θὰ ὑποδεικνύουν τὸν τρόπον προσαρμογῆς πρὸς θεραπείαν τῆς Ἀνάγκης. Τότε ὁ Νους (λ<ν) θὰ ἀνυψοῖ τὸ Ψυχάτομον πρὸς τὸν Ἀνάριθμον, μὲ βηματοδότην τὸν θεὸν (λ<ν) ἐπὶ τῆς Χ'Χ, ὡς χρονο-χώρου, διὰ τῆς εὐθύνης.

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ. **Οἰκονομία**: Α) Ὁ **Οἶκος**.

Ι) οἶω, φέρω/ομαι/, μελλ. οἶσ/κ/ω, οἶκος, κατὰ τὸ πράσσω, πράκσις, φράσσω, φράκτης, οἶμα, θυελλώδης ἐπίθεσις, ὀρμη/βουτιά/, οἶστρος, οἶστός, βέλος, οἰμάω,

(δός τῷ πατρὶ καὶ τὸ μείδιμα τοῦ πατρὸς) γιὰ τοὺς ἴδιους συντακτικοὺς ρόλους τοῦ ἔμμεσου ἀντικειμένου καὶ τοῦ ἑτερόπτωτου ὀνομαστικοῦ προσδιορισμοῦ. Τὰ οὐσιαστικά ἐξελίχθηκαν μορφολογικά, ἀλλάξαν ὡς πρὸς τὰ ὁρατὰ διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ ἐξωτερικὰ τοὺς γνωρίσματα, οἱ «ἀόρατες» ὅμως ἐσωτερικέες τοὺς σχέσεις μέσα στὴν πρόταση δὲν πολυεξελίχθηκαν ἀπὸ τὰ παμπάλαια χρόνια. Ἡ σύνταξη τῆς σύγχρονης ἐλληνικῆς γλώσσας εἶναι ἴδια μὲ τὴ σύνταξη τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς — τουλάχιστον στὶς περιπτώσεις, πού εἶδαμε. Μιὰ σχετική παρατήρηση: Γιατί, σύμφωνα μὲ τὴ λογικὴ τοῦ κ. Α. Τσ., δὲν ὀνομάσαμε τὴν αἰτιατικὴ π.χ. τοῦ οὐδετέρου, ἐν. καὶ πληθ. (πού τυπικὰ εἶναι πανομοιότυπη καὶ ὡς πρὸς τὸ ἄρθρο πού τὴ συνοδεύει μὲ τὴν ὀνομαστικὴν —, γιατί, λέω, δὲν τὴν ὀνομάσαμε (καταργώντας τὴν) «ὀνομαστικὴ»; Δὲν ἔφθασε ἔως ὁ φορμαλισμὸς μας;).

Θὰ ἤθελα νὰ προσθέσω ἀκόμη, ὅτι ὁ **Ἐλισσαῖος Γιαννίδης** ἐμίλησε γιὰ «δοτικὴ τῆς δημοτικῆς, πού ἔχει τὸν ἴδιο τύπο μὲ τὴ γενικὴ» («Γλῶσσα καὶ Ζωή», σελ. 101, πρώτη ἔκδοση 1908). Ἀνάμεσα στοὺς σύγχρονους ἐκπαιδευτικοὺς μας ἰδιαίτερες ἐπιστημονικὲς ἀνησυχίες ἐξέφρασε μὲ γράμμα τοῦ ὁ καθηγητῆς τῶν ἐλληνικῶν τοῦ Α΄ Λυκείου τῆς Καλύμνου καὶ λογοτέχνης **Γιάννης Μ. Πουγούνιας**, πού κάνει κριτικὴ τῶν ἀπόψεών μου, χαιρετίζει ὅμως τὴν ἰδέα περὶ τῆς δοτικῆς πτώσεως.

Ἡ ἐπὶ αἰῶνες ἀπουσία τοῦ Συντακτικοῦ τῆς σύγχρονης ἐλληνικῆς ἀπὸ τὰ σχολεῖα μας μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ καὶ ὡς αἷτιον, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀποτέλεσμα, τῆς φορμαλιστικῆς ἀντιμετώπισεως τῶν θεμάτων τῆς Γραμματικῆς.

(2) Ἴδου καὶ ἡ παράγραφος τοῦ κ. Τσοπανάκη γιὰ τὸ γερούνδιο. Προηγουμένως ὅμως ἂς θυμηθοῦμε τὴν ἄποψη τοῦ **Ἀχιλλέα Τζάρτζανου**, ὅτι «ἡ μετοχὴ σὲ -οντας λειτουργεῖ πάντοτε ἐπιρρηματικῶς» («Νεοελληνικὴ Σύνταξις», Α΄, σελ. 336). Ὁ ὅρος «μετοχή», κατὰ τὴ γνώμη μου, ἔρχεται σὲ ἀντίφαση πρὸς τὴν ἐπιρρηματικὴ λειτουργία τοῦ ἐν λόγῳ τύπου. Ἐξάλλου, ὁ **Γεώργιος Χατζιδάκης** στὸ ἔργο του «Γλωσσολογικαὶ ἔρευναι», κεφ. «Περὶ μετοχῶν», ὀνομάζει μετοχικὰ ἐπιρρήματα ἢ γερούνδια τοὺς τύπους: «τὰ δένδρα ἀνθοῦντα», «τὰ σπῆλαια ὄντα μεγάλα» (σελ. 484).

→
ὀρμῶ, οἶομαι, νομίζω, ὑποθέτω, ἰός-ἴημι, εἶμι, ρίπτω, ἰός, ἱς-ἰνός, κλωστή, β/ιός/ἰος/λατ. *vim, vis-ris, via, iaπ. veios, ὀρμητικός, νεί, εἶμαι ἰσχυρός, προχωρῶ* κατ' εὐθείαν. ἑλλ. *ἴεμαι, θέτω εἰς κίνησιν, ἰέραξ, ἰερός. 2/οἶος, οἶα, οἶον, ὁμόνος, οἶῶ, μονάζω, οἰόφρων, ἰσχυρογνώμων, οἰωνός, ὄρνειον, πετῶν κατὰ μόναν, μεταφορικῶς σημεῖον, εἰς, ἔνς, μ/ία/έν, iaπ. sem, sm, b/νέμω, διανέμω, ἀπονέμω, τεμαχίζω, νομῇ, νόμος, τὸ ἰσχύον, νόμισμα, iaπ. mo, λατ. emο, παλαιογρ. νέμαν. Τὸ νεμ-, ἀποκτᾷ λαμβάνω, ἢ νεμ-, περιορίζω, τεμαχίζω, καθιστᾷ καὶ τὸν νόμον ἱκανόν νὰ ἀποκτᾷ ἢ νὰ χωρίζη. Συγγ. τοῦ νεμ-τὸ /πνέω, πνοή, πνεῦμα, νῆσος, νοῦς, νά/ι/ω, ναός. Ἀξιολογούμενα: Εἰς τὸ οἶῶ ἔχομεν τὸν Ο κύκλον, τὸ Σύμπαν, τὸν Οὐρανόν. Τὸ Ι εἶχε ἡ ἀκτίς, διάμετρος τοῦ Ο, ἡ εὐθεῖα γραμμὴ, ἡ «ἐπιβατικὴ» τοῦ Ἡλίου-Γῆς, τοῦ Γαλαξίου /ῶν. Τὸ Ι, ὡς ἀκτίς/βολία/, τρόπος μεταδόσεως τοῦ φωτός /α/λ, ἀποκαλύπτει τὸ μέσον καὶ τὸν νόμον τῆς Δημιουργίας. Εἶναι ἡ ἀριθμησις τοῦ Ἀριθμοῦ /ν/, ±, ὁ θετικὸς-ἀρνητικὸς ἡλεκτρισμός. Ὁ Ἀριθμὸς/ν/ μεταφέρει ἐπὶ τῆς Χ'Χ ὡς χρονοχώρου, ὁ θεός/λ<ν/, τὸ ψυχάτομον, τὸ φωτόνιον /ην/.*

Ἵς ἀκτίς/Ι/ ἀκόμη τέμνει τὸν κύκλον, καθέτως ἢ ὀριζοντίως, τὸ ἄπειρον. Τὸ Ω, ὡ ὑπενθυμίζει τὸ κύμα /λ/ μὲ τὸ μήκος, πλάτος, περὶ τὴν εὐθείαν /Χ'Χ/η Ι. Ἵς Ἀριθμός, ἀπὸ τὴν Μονάδα τοῦ Πυθαγόρα μᾶς ὁδηγεῖ εἰς τὴν Τετρακτύν. Διὰ τῆς Μονάδος, ὡς Ἀριθμοῦ, ἐμφανίζεται ὁ Ἀνάριθμος εἰς Ἀριθμούς περιττοὺς, ἀρτίους, ὡς παίγνιον τοῦ φωτός εἰς γεωμετρικὰ σχήματα, εἰς μορφάς. Τὸ κύμα /λ/ μελετώμενον εἶναι δεξιό/ἀριστερό/στροφος κίνησις, ἀριθμησις/ν/ χωρὶς συμμετρίαν εἰς τὸ ἀσύμμετρον Σύμπαν. Εἰς τὸν Ο ἐπίσης ἔχομεν τὸ $\pi = 3,14159\ldots$ ἢ $\sqrt{2} + \sqrt{3}$. Πα-

→

«Ἐπιμένει ἐπίσης στὸ ὅτι ἡ ἐνεργητικὴ μετοχὴ -ώντας, -οντας εἶναι γερούνδιο καὶ ὅτι “δὲν ἔχει καμιά ἀπολύτως σχέση μὲ τὴν κλιτὴ (πραγματικὴ) μετοχὴ” (154). Ἐχει δίκαιο στὸ ὅτι γίνεται συχνὰ κακὴ χρῆσις αὐτοῦ τοῦ γραμματικοῦ τύπου — δὲν εἶναι δὰ τὸ μόνο —: “τὸν θυμᾶμαι πάντα μιλώντας μὲ τὴν ἡδὴ βραχνὴ φωνή του”, δὲν ἔχει ὅμως δίκαιο στὸ ὅτι μπορούμε νὰ τὴν βαπτίσουμε γερούνδιο. Ἡ ἐνεργητικὴ μετοχὴ σὲ -ώντας καὶ -οντας (γελώντας παίζοντας) ἀποτελεῖ φωνητικὴ ἐξέλιξη τῆς ἀρχαίας μετοχῆς σὲ -ων καὶ -ων, ἀπὸ συνηρημένα καὶ βαρύτονα ρήματα: ὁ Γιώργος ἔφυγε τρέχοντας, ἡ δούλευε μουρμουρίζοντας, μὲ συντακτικὸν περιορισμὸ τῆς χρῆσις τῆς σὲ κατηγορηματικὴ ἢ τροπικὴ σημασία. Σὲ φράσεις ὅπως, “τρώγοντας ἔρχεται ἡ ὄρεξη, νομίζεις ὅτι μαλλώνοντας θὰ κερδίσῃς τίποτε, τραβώντας τον ἀπὸ αὐτὴν τὴν συντροφιά μπορεί νὰ τὸν σώσῃς”, οἱ σημασίες εἶναι ἐπιρρηματικὲς (καθὼς τρῶς, μὲ τὸν καβγά, ἂν τὸν τραβήξῃς). Τὸ γερούνδιο ὅμως (gerundium) εἶχε κυρίως μελλοντικὴ σημασία καὶ συχνὰ ἀπρόσωπη, καὶ γι’ αὐτὸ οἱ λατινικὲς γραμματικὲς τὸ παραλλήλιζαν συνήθως μὲ τὰ εἰς -τός ρηματικὰ ἐπίθετα τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς, ἐνῶ τὸ γερουνδιακὸν (gerundivum) μὲ τὰ εἰς -τέος, καὶ εἶχε παθητικὴ σημασία (βλ. περισσότερα τοῦ Kuhner-Stegmann, Lat. Gramm. Saizlehte, J, 727 κέ.).»

Τὸ βιβλίον μου κάνει πειστικόν, νομίζω, διαχωρισμὸ ἀνάμεσα στὴ μετοχὴ καὶ στὸ γερούνδιο:

«Ἡ μετοχὴ εἶναι γραμματικὸς τύπος μὲ γνωρίσματα ρήματος καὶ ἐπιρρήματος, ἔχει γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσεις, δηλαδὴ κλίνεται ὡς ὄνομα... Ἡ μετοχὴ χρησιμοποιεῖται, πρῶτον, ὡς ἐπίθετο, ὅποτε στὴν πρόταση μπορεί νὰ εἶναι ἡ ὁμοιόπτωτος ὀνοματικὸς προσδιορισμὸς (ὁ ἐρχόμενος μήνας θὰ εἶναι ζεστός) ἢ ὄνομα κατηγορούμενο (τὸ παιδί ἦταν ἰδρωμένο)· δεύτερον, ὡς οὐσιαστικόν, ὅποτε μπορεί νὰ εἶναι ὑποκείμενο προτάσεως (ὁ βρεγμένος ἀπὸ τὴ βροχὴ δὲν φοβάται)» (σελ. 75).

Τὰ γερούνδια, συνεχίζω στὴν ἴδια σελίδα πὶο κάτω, «ἔχουν γνωρίσματα ρήματος καὶ ἐπιρρήματος (ὅχι ἐπιθέτου). Οἱ τύποι αὐτοὶ εἶναι ἄκλιτοι, συνοδεύουν ὅχι ὄνομα, ἀλλὰ ρή-

ραμένει ἀνάνδος ὁ μελετητὴς τοῦ π, πού κρύπτεται εἰς τὸ «οἶω».

Ὁ μεγάκοσμος, τὸ Σύμπαν καὶ ὁ κόσμος τῶν σωματιδίων τοῦ πυρῆνος, ὡς παραδόξων (κάρκς), ἐντὸς τῶν ὁποίων καὶ τὸ Ψυχάτομον, ὁ ἄνθρωπος, παρουσιάζεται. Τοῦτο μὲ τὸν ψυχικόν του κόσμον ὡς Ἀξία, Ἀριθμός, προσαρμόζεται κατὰ τὴν οἰκονομίαν. Ὁ π ἀκόμη εἰς τὸ I ἀποκαλύπτει τὴν ἀνισότητά τῶν δύο ἐγκεφαλικῶν ἡμισφαιρίων ($\sqrt{2+\sqrt{3}}$) καὶ τὴν ζωὴν νὰ ἀναζητῇ τὴν ἰσορροπίαν, πού δὲν ὑπάρχει, ἀλλὰ γίνεται προσπάθεια λόγῳ ἐλπίδος πρὸς θεραπείαν τῆς Ἀνάγκης. Δικαιολογεῖ τὸ I μὲ τὸ π τὴν διαγωγὴν τοῦ ἀνδρός, ὡς κοσμικῆς ἀκτίνος, ἐξαντλουμένης /λ>/ καὶ τῆς γυναικὸς γαιόθεν ἀνυψουμένης (λ<ν) εἰς πολιτισμόν. Ὁ θετικὸς ἠλεκτρισμὸς καὶ ὁ ἀρνητικὸς εἰς τὸ π περιλαμβάνονται. Ἡ γυνή/- /ἀνέρχεται πρὸς τὴν ἄνοδον, θέσιν, σταθερότητα· ὁ ἀνὴρ, ὡς κοσμικὴ ἀκτινοβολία, κατέρχεται. Τὸ Ψυχάτομον προοδεύει (λ≥ν) θεοποιεῖται ἢ ἐκφυλίζεται ὡς ἰσότοπον καὶ διασπᾶται ὡς ἐλαφρὸς πυρὴν. Ὁ «οἶκος» τὰ ἀνωτέρω ὑποσημαίνει.

Ὁ Νόμος. Προσαρμόζει ὡς β' συνθετικὸν τῆς Οἰκονομίας. Παρουσιάζεται ὡς Ζωὴ καὶ ἀρχίζει ἀπὸ τῆς συλλήψεως κατὰ τὴν συνουσίαν. Τὸ Ν/ὅμος/ ἀποκαλύπτει τὴν κυματοειδὴ κίνησιν τῆς I κατὰ τὸν φωτισμόν. Ὡς προσαρμογὴ συνεχίζεται τὸ Ν ἀπὸ τοῦ τοκετοῦ ὡς Ζ. Τὸ ψυχάτομον ἀναπτύσσεται οὕτω εἰς τὸ περιβάλλον καὶ τὸ βελτιοῖ. Τὰ Νέω, Νοῦς, Ναὸς διαμορφώνουν τὴν Ζωήν. Ὁ Λόγος ὡς ἀριθμησις παρουσιάζεται δι' αὐτὸ πρὸ τῆς πράξεως. Αὐτὸν κατευθύνει ὁ Νόμος διὰ προσαρμογὴν, κατὰ τὴν ἀντανάκλασιν, ἵνα τὸ Α γίνῃ Ν ἢ Ζ. Ὡς Ν/ὅμος/προκαλεῖ τὰ ἐγκάρσια κύματα, ἐνῶ ὡς Ζωὴ μεθοδεύει μὲ διαμήκη κύματα. Τὰ πάντα ἐναρμο-

μα, τὸ ὁποῖον ἐπεξηγοῦν, ἐκφράζοντας συμπληρωματικὴ ἐνέργεια κοντὰ στὴν κύρια ἐνέργεια τοῦ ρήματος: “Περνώντας πάνω ἀπὸ τὸ γεφύρι”, “ὁ σκύλος εἶδε τὴν εἰκόνα του μέσα στὸ ποτάμι”. Ὁ ἐπίδικος τύπος “περνώντας” συνδέεται ἀναμφισβήτητα μὲ τὸ ρῆμα “εἶδε” καὶ καμμιὰ σχέση δὲν ἔχει μὲ τίς ὀνομαστικὲς λειτουργίες τῆς μετοχῆς, ὅπως ἀναφέρθηκαν αὐτὲς προηγούμενα».

Σὲ ἄλλο κεφάλαιο τοῦ βιβλίου (σελ. 117-118) ἀναπτύσσεται πιὸ πέρα τὸ «ἐλληνικὸ γερούνδιο», τὸ ὁποῖο: α) ἔχει χαρακτηριστικὰ ρήματος καὶ ἐπιρρηματος (ἢ μετοχῆ-ρήματος καὶ ἐπιθέτου): β) σχηματίζεται μόνον ἀπὸ ρήματα ἐνεργητικῆς φωνῆς (ὁ Σολωμὸς ἔκαμε ἀπὸ τὸ ρῆμα *διηγούμεαι* τὸ γερούνδιο *διηγώντας*, ἀλλὰ ἡ γλῶσσα μας δὲν τὸ υἱοθέτησε): γ) τὸ γερούνδιο ἐκ μεταβατικῶν ρημάτων παίρνει ὑποχρεωτικὰ ἀντικείμενο (*μιλάει μασώντας μαστίχα*): δ) συντάσσεται μόνον μὲ αὐτοδύναμα ρήματα, ὅχι μὲ συνδετικά ἢ βοηθητικά (δὲν μποροῦμε νὰ ποῦμε: *εἶναι καλὸς κερδίζοντας χρήματα*: ε) δὲν μπορεῖ νὰ σταθῇ μόνο του, χωρὶς σύνδεση μὲ κάποιο ρῆμα ὡς «στήριγμα» καὶ χωρὶς ἀντικείμενο, ὅταν προέρχεται ἀπὸ μεταβατικὸ ρῆμα (ἂς προσέξουν ἐκεῖνοι, πού τιτλοφοροῦν τίς στήλες τους μὲ σχέτα γερούνδια, ὅπως *ἀγγίζοντας, διαβάζοντας* καὶ ἄλλα παρόμοια): στ) τὸ γερούνδιον ἐκφράζει δευτερεύουσα ἐνέργεια, ταυτόχρονη μὲ τὴν κύρια ἐνέργεια τοῦ ρήματος, μὲ τὸ ὁποῖο συνδέεται (*δουλεῖ τραγουδώντας, ἐδούλευε τραγουδώντας, θὰ δουλεῖ τραγουδώντας* — στὴν πρώτη περίπτωση τὸ ρῆμα καὶ τὸ γερούνδιο εἶναι χρόνου ἐνεστώτα, στὴ δευτέρῃ — παρελθόντος, στὴν τρίτῃ — μέλλοντος).

Γερούνδιο ἔχουν ἡ ῥωσικὴ (*ντεεπριτσάστιε*) καὶ οἱ ἄλλες σλαβικὲς γλῶσσες, ἐπίσης ἡ γαλλικὴ, ἡ ἰταλικὴ, ἡ ἰσπανικὴ, ἡ ρουμανικὴ κ.λπ., ὅλες δὲ οἱ γλῶσσες τὸ χρησιμοποιοῦν ἐπιρρηματικῶς.

Ἀξίζει ὅμως τὸν κόπο νὰ δοῦμε τὴν ἀποψη τοῦ σοβιετικοῦ γλωσσολόγου **Γιούρι Σ. Στεπάνοβ** γιὰ τὰ «γερουνδοειδῆ» τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς γλῶσσας: «Τὰ ἐπιθήματα αὐτά» (πρόκειται γιὰ τὰ -δον, -δα, -δην) «προσετίθεντο στίς ἀρχικὲς ρίζες τῶν ρημάτων, καὶ ὡς

νίζονται ὡς *Οἰκονομία*.

Ἡ Ἀξία /λ<ν/, ὡς ἀνθρωπινὴ θέλησις εἶναι ὅ,τι γενικῶς ἢ συχνότης /ν/ εἰς τὴν *Ι* (ἀκτίνα). Ὁ Νόμος αὐτὴν αὐξομειοῖ, διὰ τῆς ἐργασίας. Αὕτη εἶναι ὁ μοναδικὸς τρόπος προσαρμογῆς εἰς τὸ περιβάλλον, ὅ,τι κατὰ τὴν πρόσπτωσιν τῆς ἀκτίνος ἐκπομπῆς ἐπὶ τοῦ ἀνακλῶντος σώματος, κατὰ τὸ φαινόμενον *Ραμὰν* ἢ τὸ φωτοηλεκτρικὸν τοῦ Ἀινστάιν. Ἡδὴ πλέον ὁ Ἀριθμὸς /ν/ κατὰ τὴν ἀσκουμένην φωτοπίεσιν, ὅχι ἔλξιν, ὡς δημιουργίαν μὲ τὸν δημιουργόν /ν/ διαμορφώνει τὴν Ζωὴν. Ὁ Ἀνάριθμος, πού ὁ ἀριθμὸς μεταφέρει διὰ τῆς Ἐν-εργείας, ὑλοποιεῖται (λ>ν) καὶ ἐξαῦλουται (λ<ν) διὰ τοῦ ψυχατόμου κατὰ τὴν *Οἰκονομίαν*. Νομοθέται, νομικοί, θεο-λόγοι, ὡς οἰκονομολόγοι, προσαρμόζουν/τοῦτον διὰ τῆς Ἀξίας, ποιοῦ τῆς Ἐργασίας, εἶναι ὁ μοναδικὸς τρόπος προσαρμογῆς, τόσον τοῦ Ψυχατόμου ὡς Ἀριθμοῦ /ν/ ὅσον καὶ συλλογικῶς, ὡς κοινωνίας, πού θεωρεῖται βιομάζα. Τὴν Ζωὴν πλέον διέπει ὁ νόμος τοῦ μεταδιδομένου φωτός, ἀφοῦ ἡ Δημιουργία καὶ φυσικὰ ὁ ἀνθρώπινος βίος εἶναι ἀτελεύτητος ὑλἐνέργεια.

Ὅταν συνεπῶς ὁ ἄνθρωπος θέλῃ νὰ προοδεύῃ πρὸς συνεννόησιν καὶ χάριν προσαρμογῆς, χρειάζεται νὰ κυριολεκτῇ, ἐτυμολογῶν τὰς λέξεις ὡς ἐννοίας, αὐτὰ τὰ «ὀρήματα» τοῦ Νοῦ, πού ὁδηγεῖ τὴν Συνείδησιν, ξεναγόν τῆς ψυχῆς εἰς τὸν Χρονόχωρον (χ'χ'). Ἡ *Οἰκονομία* ἐτυμολογουμένη εἶναι ἡ πυξὶς τοῦ Νοῦ εἰς τὴν φωτοθάλασσαν τῆς ὑλἐνέργειας.

Τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν ἐδημιούργησαν «θεοί», οἱ Αἰγαῖοι, Δαναοί, Πελασγοί, Ἀθηναῖοι ἀπὸ ἀμνημονεύτων χιλιετιῶν.

Γεώργιος Ἀργεῖτης

ἀποτέλεσμα προέκυπταν ἐπιρρήματα-γερούνδια με σημασία συμπληρωματικῆς ἐνεργείας ἢ ρηματικὰ οὐσιαστικά με σημασία τρόπου ἐνεργείας, πού ἐχαρακτήριζαν τὴν κύρια ἐνέργεια κατὰ τὸν χρόνον ἐξελιζεῶς της». Ὁ Στεπάνοβ παραθέτει ἕνα παράδειγμα ἀπὸ τὴν Ἰλιάδα (16, 319): «... Μᾶρις δ' αὐτοσχεδὰ δουρὶ/ Ἀντιλόχῳ ἐπόρουσε κασιγνέτοιο χολωθείς/στὰς πρόσθεν νέκυος» (τὸ παράδειγμα εἶναι, βέβαια, στὰ ἑλληνικά)*.

(3) Ἄλλα θέματα. (3.1) Σχετικά με τὸν ρηματικὸ τύπο *δουλέψει, ἐργαστῇ* ἐμμένω στὴν ἄποψη, ὅτι μόνον μορφολογικά θυμίζει αὐτὸς ἀπαρέμφατο τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσας· ἀπὸ τὴν ἄποψη τῆς λειτουργίας τῶν δύο τύπων μέσα στὴν πρόταση ἐγὼ δὲν βλέπω μεταξὺ τους καμμιά σχέση.

(3.2.) Τὸ βιβλίο εἶναι σαφές ὡς πρὸς τὸ κατηγόρημα. Ἐπαναλαμβάνω ἐν συντομία: Ἐχομε δύο εἴδη κατηγορήματος: α) τὸ **ὀνοματικὸ** (συνδετικὸ ρῆμα σὺν ὀνομα κατηγορούμενο)· ὁ *Νίκος ἐγινε μηχανικός*· β) τὸ **ρηματικὸ**· β) τὸ ἀπλὸ ρηματικὸ (αὐτοδύναμο ρῆμα)· *βλέπω τὰ καλὰ τῆς προόδου*· ββ) τὸ σύνθετο ρηματικὸ (βοηθητικὸ σὺν αὐτοδύναμο ρῆμα)· ὁ *Γ.Ν.Γ. προσπαθεῖ νὰ εἰσαγάγῃ νέους ὁρους***· Σὲ ὁρισμένες καταστάσεις τὰ βοηθητικὰ ρήματα (ὅπως ἄλλωστε καὶ τὰ συνδετικά) γίνονται αὐτοδύναμα (ὁ ἀναγνώστης μπορεῖ νὰ βρῇ τίς ἐξηγήσεις στὸ βιβλίο). Ἐξάλλου, τὰ βοηθητικὰ ρήματα εἶναι ἀμετάβητα, δὲν παίρνουν ἐπομένως ἄμεσο ἀντικείμενο. Ἔτσι ἡ πρόταση *ἐτοιμάζεται νὰ χτίσῃ σπίτι* δὲν ἰσοῦται μετὰ τὴν πρόταση *ἐτοιμάζει τὸ χτίσιμο τοῦ σπιτιοῦ*. Τὸ ρῆμα *ἐτοιμάζομαι* εἶναι, πρῶτον, ἀμετάβητο καί, δεύτερον, βοηθητικὸ (κύριο ρῆμα τῆς προτάσεως εἶναι *νὰ χτίσῃ*), ἐνῶ τὸ ρῆμα *ἐτοιμάζω* εἶναι καὶ αὐτοδύναμο καὶ μεταβατικόν. Εἶναι λοιπὸν συζητήσιμη ἡ ἄποψη, ὅτι τὸ κύριο ρῆμα τοῦ σύνθετου ρηματικοῦ κατηγορήματος λειτουργεῖ ὡς ἀντικείμενο τοῦ βοηθητικοῦ ρήματος.

Οἱ προτάσεις ἐκ μέρους μου κάποιων νέων ὄρων, ἐκσυγχρονιστικῶν, ὅπως πιστεύω, δὲν εἶναι περισσότερο ἀπὸ προτάσεις, πού τίθενται πρὸς συζήτησιν.

Θὰ ἐπιμένομε λοιπὸν στὴν «παραδοσιακὴ» μας τυπολατρία;

Γιάννης Ν. Γαβριηλίδης

* «Γερουνδοειδῆ καὶ οὐσιαστικά δράσης στὴ δομὴ τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν», «Βοηροῦσι Γιαζυκοζνάνιγαν» (Προβλήματα τῆς Γλωσσολογίας), τ. 6, 1985.

** Ἐπειδὴ ὁ κ. Τσοπανάκης ἀμφιβάλλει γιὰ τὴν ὑπαρξὴ τοῦ ὅρου «*ρηματικὸ κατηγόρημα*», σημειῶν, ὅτι αὐτὸς ὑπάρχει σὲ πολλὰς γλώσσας (ρωσικὴ, ρουμανικὴ, γαλλικὴ κ.ἄ.), καθὼς καὶ στὴν ἑλληνικὴ (ιδεὶς «*Θέματα Λειτουργικῆς Σύνταξης*», μετάφραση ἔργων τοῦ Ἀντρέ Μαρτινέ, ΝΕΦΕΛΗ, 1985, σελ. 136 καὶ ἄλλοι).

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΜΑΣ ΑΠΕΣΤΑΛΗΣΑΝ

ΟΛΓΑ ΒΟΤΣΗ, *Τὰ Ποιήματα (τόμος πρῶτος [1951-1973])*, Οἱ Ἐκδόσεις τῶν Φίλων, Ἀθήνα 1989.

Εἵθισται τὸν τελευταῖο καιρὸ οἱ ὄριμοι ποιητὲς νὰ ἐκδίδουν ἐν ζωῇ τὸ σύνολο τῶν μέχρι τοῦδε ποιητικῶν τους συλλογῶν ὑπὸ τύπον Ἀπάντων μετὰ τὸν τίτλο «*Τὰ Ποιήματα*». Αὐτὸ κάνει καὶ ἡ κ. Ὀλγα Βότση. Ὁ πρῶτος τόμος τῆς συγκεντρωτικῆς αὐτῆς ἐκδόσεως περιλαμβάνει τίς συλλογὰς τῆς: «*Ερημικῶν*» (1951), «*Ἐνδόμυχα*» (1953), «*Ἀγέρινα*» (1955), «*Ὑπαρξὴ καὶ Σιωπὴ*» (1958), «*Πρώτῃ Ρίζα*» (1962), «*Ὁ Μεγάλος Ἥχος*» (1965), «*Κρύπη καὶ Σύνορο*» (1970 -Κρατικὸ Βραβεῖο Ποίησης), «*Γυμνὰ Πέλματα*»

(1973). Ἀπὸ τὰ συντρίμια τῆς ναυαγισμένης τῆς ψυχῆς οἰκοδομεῖ τὸν ποιητικὸ τῆς λόγο: «*Ἐρχεται τὸ τραγούδι μου/σὺν αὐρὰ ἀπὸ τὰ πέλαγα./σὺν ἄνεμος ἀπ' τὰ βουνά./Σὺν πέπλα τῆς αὐγῆς τὰ δάκρυά μου/σιωποῦν στὴν ἄκρῃ τοῦ γαλαοῦ/νὰ τὸ καλωσορίσουν*».

ΜΠΙΑΝΚΑ ΡΩΜΑΙΟΥ, *Requiem (ποιήματα)*, Ἐκδόσεις Πιτσιλός, Ἀθήνα 1989.

Ποίηση γιὰ σπασμένες καρδιὲς μετὰ σπασμένα ὄνειρα. Ἀπὸ τοὺς καλογραμμένους εὐήλατους στίχους τῆς κρυφαναβρῦζει ἡ Ἀρχαιότητα μετὰ ρασμένα./*χαϊδεύαμε τίς πληγές μας.../Οἱ πληγές πάντα αἱμορραγοῦν./Ἡ αὐθάδεια τοῦ λόγου,*

/μαχαίρι δίκοπο, σκοτώνει τή σιωπή». Ἡ τελευταία φράση μάλιστα μᾶς θυμίζει «πιστεύω» ἀπὸ τὸ μοναχικὸ βίο (βλ. ὡπὲρ πάντα τὴν σιωπὴν ἀγάπησον» τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαάκ τοῦ Σύρου). Γιατὶ συνεχίζει στὸ ὁμότιτλο ποίημα "Requiem" ἡ κ. Μπ.Ρ.: «Μὴ μοῦ πεῖς, πῶς δὲν σ' ἀρέσει ὁ ἦχος /τῆς σιωπῆς./ Αὐριο θὰ μοῦ διαβάσεις,/τὸ κεφάλαιο τῆς γαλήνης».

Ο.Μ.Δ.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ, *Ἰχνηλασία 2 (Οἱ ποιητὲς τοῦ Μεσοπολέμου) (δοκίμια),* ἐκδόσεις Π. Παρασκευόπουλος, Ἀθήνα 1989.

Στὰ δοκίμια τοῦ αὐτὰ ὁ κ. Γ.Π. κατ' ἀρχήν, ὅσον ἀφορᾷ στὴ μορφὴ, ἐπιτυγχάνει τὸ γλωσσικὸ ἰδεῶδες τοῦ Κωνσταντίνου Τσάτσου: μιὰ «λόγια δημοτική». Ὅσον ἀφορᾷ στὸ περιεχόμενο, μὲ ἀπλὴ, ρέουσα καὶ καίρια σκέψη παρουσιάζει τὸ λογοτεχνικὸ περίγραμμα ποιητῶν τοῦ Μεσοπολέμου καὶ ἀνασκευάζει τυχόν σαθρὲς ἀντιλήψεις ποὺ ὑπάρχουν γι' αὐτοὺς, ἀκόμα καὶ ἀπὸ πανεπιστημιακοὺς (βλ. τὸ *Μὲ ἀφορμὴ ἓνα σημείωμα*) [Ἀντίλογος στὸν καθηγητὴ Γ.Π. Σαββίδη]. Ὁ κ. Γ.Π. κατορθώνει νὰ μετενσαρκωθεῖ καὶ νὰ μετενσαρκώσει γνωστοὺς καὶ ξεχασμένους νεκροὺς ποιητὲς καὶ, ἰδίως στὸν Καρυωτάκη, μὲ τὸν ὁποῖο ἔχει ἰδεολογικὴ καὶ συναισθηματικὴ ταύτιση, βρῆκε «διάννα» στὶς ἀναδιφῆσεις τοῦ γι' αὐτόν. Ὁ ποιητὴς κ. Γ.Π. εἶναι ἓνας παθιασμένος μὲ τὴν ἀλήθεια στὴ λογοτεχνία ἄνθρωπος, καὶ τὸ βιβλίο τοῦ αὐτοῦ εἶναι ἓνα βιβλίο γιὰ μερακλήδες τοῦ λόγου.

Ο.Μ.Δ.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΠΑΠΑΛΙΑΚΟΥ-ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ, *Συναισθηματικὴ ἀγωγή τῶν παιδιῶν μας (μελέτη),* Ἀθήνα 1989.

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛ, *Ὡ γλυκύ μου ἔαρ (ποιήματα),* Ἀθήνα 1989.

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛ, *Τὸ Δεῖπνο τοῦ Χάρου καὶ ἡ μονοθυγάτρα. Ἀνάτυπο ἀπὸ τὴ «Φιλολογικὴ Πρωτοχρόνιά» 1988.*

ΓΙΩΤΑ ΓΟΥΡΔΟΜΙΧΑΛΗ, *Στὴν Ἐρημιά τῆς πόλης, ποιήματα,* Ἀθήνα 1989.

ΕΙΡΗΝΗ ΜΙΣΣΙΟΥ-ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, *Ἐξί καὶ δέκα σονέττα, ἔξι πρωτότυπα καὶ δέκα μεταφρασμένα συγχρόνων Γάλλων ποιητῶν,* Ἀθήνα 1989.

ΛΙΟΥΚ ΒΟΥΑΝΙΑ, *Ξεσπάσματα συγκίνησης, ποιήματα-πίνακες, μετάφραση Εἰρήνης Μίσσιου-Γιαννακοπούλου,* Ἀθήνα 1989.

ΠΕΤΡΟΣ ΜΠΙΚΟΣ, *Ἐντεκα Παράθυρα, διηγήματα,* Ἀθήνα-Γιάννινα 1989.

ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΤΣΙΚΡΙΤΣΗ-ΚΑΤΣΙΑΝΑΚΗ (ΔΙΚΤΥΝΝΑ), *Προσπελάσεις, ποιήματα,* Ἀθήνα 1990.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ε. ΣΤΑΥΡΑΚΑΣ, *«Πεζοτράγουδο»,* Ἀθήνα 1990.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ε. ΣΤΑΥΡΑΚΑΣ, *Μεσολόγγι-Δ. Σολωμός-Ζάκυνθος, μελέτη,* Ἀθήνα 1990.

ΑΝΤΩΝΗΣ Γ. ΤΣΑΚΙΡΟΓΛΟΥ, *Τρεῖς Συλλογές, ποιήματα, Β' ἔκδοση, Θεσσαλονίκη 1990.*

ΓΙΩΡΓΟΣ Β. ΚΥΡΙΑΖΟΠΟΥΛΟΣ, *Φιλελεύθερη Διαπαιδαγώγηση, μελέτη,* Ἀθήνα 1990.

ΕΜΜ., Γ. ΚΑΡΑΜΑΝΩΛΗΣ, *Τὸ Χρονικὸ τῆς ἐξέγερσης τοῦ Κιλελέρ (ἐπέτειος 80 χρόνων),* Ἀθήνα 1990.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΧΡ. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, *Ὁ Δημήτριος Βερναρδάκης καὶ ὁ Δημοκρατισμός (ἀνάτυπο ἀπὸ τὸ Δελτίο τῆς Ἑταιρείας Λεσβιακῶν Μελετῶν),* Ἀθήνα 1989.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΗΛΙΑΔΗΣ, *Mikka and Megisto (ἱστορικὸν ἀφήγημα),* Athens 1988.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΑΤΑΚΤΙΔΗΣ, *Λεξιλόγιο ἰδιωματικῆς γλώσσας τοῦ Κατῆ-Κιόι (Ἄνω Ἀμισοῦ Πόντου),* Θεσσαλονίκη 1987.

ΚΑΡΟΛΟΣ Ε. ΜΩΡΑ-ΓΙΤΗΣ, *Ἄπαντα Παναγιώτη Κάλλα-Τσοπανάκου: Ἡ ζωὴ καὶ τὸ πνευματικὸ ἔργο τοῦ Τυρταίου τῆς Ἐθνεγερσίας,* Ἀθήνα 1989.

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΤΣΟΥΝΗΣ, *Τὰ πουλιά τῆς Ἑλλάδας (ἔρευνα),* Ἀθήνα 1989.

ΠΕΡΣΑ ΒΑΖΡΑ (PERSA VAZRA), *Μιά ἐπίμονη ἄνοιξη (A Persistent Spring) (ποιήματα),* Ἀθήνα 1987.

Μιλῆστε στὸν πνευματικὰ καταρτισμένο γνωστό σας γιὰ τὸν ἄγωνά τοῦ «Δαυλοῦ» καὶ ὑποδεῖξτε τοῦ ποῦ θὰ βρῇ τὸ Περιοδικὸ (βλέπετε ὀπισθόφυλλο). Δὲν ὑπάρχει ἐλεύθερα σκεπτόμενος ἄνθρωπος στὸν Τόπον αὐτόν, ποὺ νὰ μὴν ἐνδιαφέρεται νὰ διαβάξῃ ἓνα περιοδικὸ σὰν τὸν «Δαυλό».